

ESZKÖZTÁR A RENDŐRÖK SZÁMÁRA

Az Európa Tanács normái a faji indíttatású bűncselekményekről és a megkülönböztetésmentességről, különös tekintettel a romákra és a vándorlókra

2022

Roma and Travellers

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ESZKÖZTÁR A RENDŐRÖK SZÁMÁRA

Az Európa Tanács normái a faji indíttatású
bűncselekményekről és a
megkülönböztetésmentességről, különös
tekintettel a romákra és a vándorlókra

Dezideriu Gergely
Theodoros Alexandridis

TARTALOMJEGYZÉK

1. RÉSZ	9
1. A ROMÁK ÉS A VÁNDORLÓK	9
1.1 AZ EURÓPA TANÁCS ROMÁKRA ÉS VÁNDORLÓKRA VONATKOZÓ TERMINOLÓGIÁJA	11
1.2 A ROMÁK ÉS VÁNDORLÓK ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK ÉS PROBLÉMÁK, ÉS AZ EURÓPAI SZINTŰ INTÉZMÉNYI VÁLASZLÉPÉSEK A COVID-19 VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN	12
1.3 A KISZOLGÁLTATOTT CSOPORTOK ÉS A RENDŐRI MUNKA	16
2. RÉSZ	21
2. SZTEREOTÍPIZÁLÁS, ELŐÍTÉLETESSÉG, CIGÁNYELLENESSÉG	21
2.1 SZTEREOTÍPIÁK ÉS A ROMÁKKAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK	21
2.2 SZÉLES KÖRBE ELTERJEDT SZTEREOTÍPIÁK A ROMÁKKAL KAPCSOLATBAN	22
2.3 SZTEREOTÍPIKUS UTALÁSOK A ROMÁKRA AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEKBE	24
3. RÉSZ	31
3. AZ EURÓPA TANÁCSNAK A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁRA VONATKOZÓ NORMÁI ÉS SZERVEI	31
3.1 A RENDŐRI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ESZKÖZÖK ÉS ELVEK	31
3.2 AZ EURÓPA TANÁCSNAK AZ EMBERI JOGI MUNKA SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS INTÉZMÉNYEI	34
3.3 AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYEZMÉNYE ÉS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA	37
4. RÉSZ	49
4. AZ EURÓPA TANÁCS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESSÉGRE VONATKOZÓ, A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁBAN RELEVÁNS NORMÁI	49
4.1 A MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESSÉG ELVEI ÉS ESZKÖZEI	49
4.2 MEGKÜLÖNBÖZTETÉSI FORMÁK A RENDŐRSÉG SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS EURÓPAI JOGBAN	51
4.3 A DISZKRIMINATÍV HOZZÁÁLLÁSSAL OKOZOTT ERŐSZAK ÉS A RENDŐRSÉGRE VONATKOZÓ KÖTELEZETTSÉGEK	54
5. RÉSZ	59
5. FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBAN	59
5.1 A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNY ÉS A RASSZISTA INCIDENS FOGALMÁNAK MEGHATÁROZÁSA ÉS ÉRTELMEZÉSE	59
5.2 A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK TIPOLOGIÁJA AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT	61
1. MELLÉKLET	77
1. KISZOLGÁLTATOTT CSOPORTOK, SZTEREOTÍPIÁK, RENDŐRI MUNKA	77
1.1 VÁLOGATÁS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK RENDŐRKÉPZÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBÓL	78
2. MELLÉKLET	80
2. A ROMÁKKAL ÉS A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁVAL KAPCSOLATOS EMBERI JOGI KÉRDÉSEK	80
2.1 VÁLOGATÁS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK RENDŐRKÉPZÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBÓL	83
3. MELLÉKLET	84
3. DISZKRIMINÁCIÓ, RENDŐRI MUNKA	84
3.1 VÁLOGATÁS A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK ÉS EGYÉB GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK NYOMOZÁSÁRA VONATKOZÓ UTASÍTÁSOKBÓL VAGY PROTOKOLLOKBÓL	86
4. MELLÉKLET	88
4. VÁLOGATÁS A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK ÉS EGYÉB GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK NYOMOZÁSÁRA VONATKOZÓ UTASÍTÁSOKBÓL VAGY PROTOKOLLOKBÓL	88
5. MELLÉKLET	91
KÉPZÉSI MENETREND – JAVASLAT	91

Interaktív ikonok és hiperhivatkozások (magyarázat)

OLVASSON TOVÁBB

LÁTOGASSON EL A WEBOLDALRA

DOKUMENTUM LETÖLTÉSE

VIDEÓ MEGTEKINTÉSE

RÖVID JEGYZETEK

**FÉLKÖVÉRREL
SZEDETT
SZÖVEG**

LINK A DOKUMENTUMHOZ

1. A romák és a vándorlók

1.1 Az Európa Tanács romákra és vándorlókra vonatkozó terminológiája

Az Európa Tanács a „romák és vándorlók” kifejezést használja a szervezet e területen végzett munkája által lefedett csoportok széles skálájának összefoglalására: **szintó/múnus, calé, kaale, romanicsel, beás/rudari, balkáni egyiptomi (egyiptomi és aškali), keleti csoportok (dom, lom és abdal); valamint olyan csoportok, mint a travellers (vándorlók), a jenisek, a „gens du voyage” közigazgatási elnevezés alá tartozó népesség, valamint a magukat cigánynak valló személyek.**

ROMA TÖRTÉNELMI
ADATLAPOK

Roma csoportnevek

A „roma” az 1971-es első londoni világkongresszus óta nemzetközileg használt gyűjtőfogalom, amikor e közösségek képviselői a romák nemzetközi napjává nyilvánították április 8-át, valamint elfogadták a himnuszt (Gelem, Gelem) és a zászlót, amely egy nép jelképe, nem pedig egy meghatározott határokkal rendelkező államé.

A roma zászló: a kék szín az eget, a szabadságot, a spiritualitást, az örökkévalót szimbolizálja; a zöld a természetet, a földet, az élet kézzelfogható aspektusait. A 16 küllős piros kerék nemcsak a lovas karavánt, az utazást, a növekedést és a haladást szimbolizálja, hanem utal a romák indiai eredetére, a „szülőföldjükre”, ahonnan már a 9. században kivándoroltak, mivel a kereket az indiai zászlón is megtalálható csakra ihlette, amelynek szintén 24 küllője van, akár csak a nap óráinak száma. [forrás: Az Európa Tanács adatlapjai a romákról].

A „**cigány**” megnevezést a nemzetközi roma szervezetek idegen kifejezésnek tartják, amely negatív, paternalista sztereotípiákkal társítható, és amelyet az érintettek többsége pejoratívnak és sértőnek érez (bár az is igaz, hogy ez jelentősen függhet a kontextustól, amelyben használják). Egyes országokban a „cigányok” kifejezésnek vagy annak nemzeti megfelelőjének nincs negatív konnotációja, vagy az érintettek elfogadják.

Az Európa Tanács „**DOSTA**” **cigányellenesség elleni eszköztára** hangsúlyozza, hogy a „cigány” szó önmagában a romák negatív azonosítását tanúsítja. A „**cigány**” **nem a romák etnikai státuszának megjelölésére használt tudományos kifejezés, hanem a társadalmi marginalizáció és az intézményes rasszizmus történelméből származó társadalmi megnevezés.**

A ROMÁK ÉS A VÁNDORLÓK EURÓPÁBAN

A „rom” jelentése „roma etnikumhoz tartozó ember” vagy „férj”, a romani változatától vagy a szerzőtől függően. A „rom” nőnemű változata a romani nyelvben a „romni”. Maguk a romák alcsoportokra oszlanak, amelyek némelyike a hagyományos foglalkozásokból ered (kelderás, lovári, gurbeti, csurári, urszári stb.). A romani nyelv változatait beszélik („romani čhib”).

ROMA TÖRTÉNELMI ADATLAPOK

Hagyományos foglalkozásból származó roma csoportnevek

Ajdžides

„medveidomárok”
k’ ayi törökül
„medve”

Colari

„szőnyegkereskedők”
” foalã románul
„rongy”

Kelderari

románul „üstkészítők”
cãldare „üstök”

Mečkara

„medveidomárok”
мечка bolgárul
„medve”

Čurari

„szitakészítők”
ciur románul „rosta”

Keserišta

„köszörűsök” magyarul
„köszörűs”

Ursari

„medveidomárok”
urs románul
„medve”

Fandari

„katonák”
φαντάροσ görögül
„katona”

Kovači

„kovácsok”
kovač szláv nyelven „kovács”

Aurari

„aranyásók”
aur románul „arany”

Kanaloš

„fakanálkészítők”
magyarul „kanál”

Lovari

„lőkupecsek”
magyarul „lő”

Rudari

„bányászok”
rudar szláv nyelven
„bányász”

Sepetdži

„kosárfonók” sepetçi törökül
„kosárfonó”

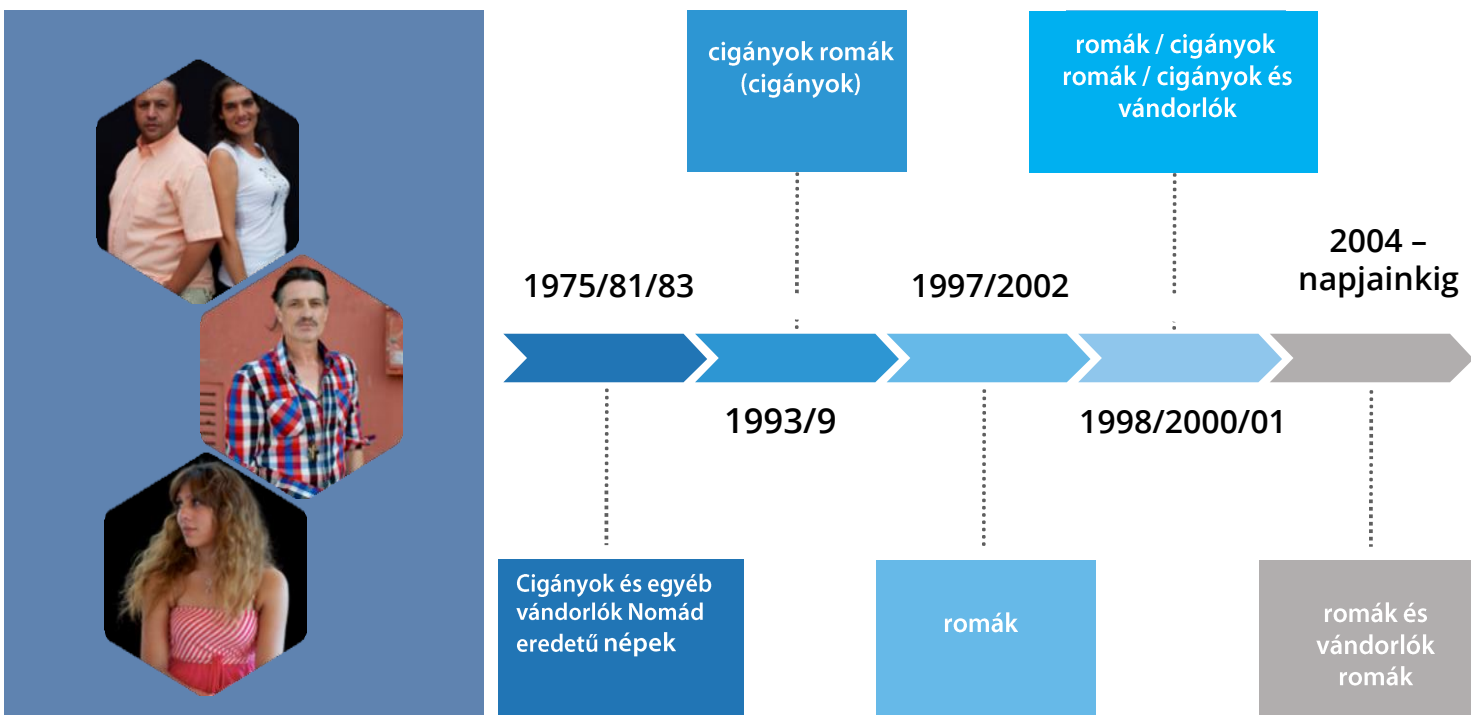
A „**szintó**” a „szind” szóból származik (egy ősi indiai név). A szintók elsősorban német nyelvterületen (Németország, Svájc, Ausztria) élnek. Franciaországban mánusnak (Manouches) is nevezik őket a romani *manus* szóból, melynek jelentése „embernek/férfinak lenni”.

A „**kale**” romani nyelven feketét jelent, közismertebb nevükön „gitanók” vagy „spanyol cigányok”, az Ibériai-félszigeten és Dél-Franciaországban élnek. Finnországban létezik egy „kaalé” csoport, és Walesben is vannak kale romák.

A „**Romanichals**” [romanicselek] a romani „romani čel” szóból származik, ami roma népet jelent. A romanicselek az Egyesült Királyságban élnek, főként Angliában vagy Dél-Walesben.

A „**Travellers**” [vándorlók] Írországból és Nagy-Britanniából élnek, és etnikailag különböznek a romáktól, szintóktól, káléktól. Az ír *traveller*ekhez hasonlóan a jenisek szintén olyan őshonos, nem roma közösség, amely főként Svájcban és néhány szomszédos országban él, és eredetileg vándorló életmódot folytat.

AZ EURÓPA TANÁCS ÁLTAL ALKALMAZOTT TERMINOLÓGIA AZ IDŐK SORÁN

A ROMA ÉS NOMÁD ÉLETMÓDOT FOLYTATÓ NÉPESSÉG BECSÜLT SZÁMA EURÓPÁBAN

Az Európa Tanács által lefedett földrajzi területen, Európában, a romák és vándorlók átlagos becsült száma körülbelül 11 millió, ebből 6 millióan az Európai Unió 27 tagállamában élnek. Az egész Európára vonatkozó becslések 8 és 15 millió között mozognak, így a „10-12 millió” tűnik számunkra a legmegfelelőbb becslésnek az Európa Tanács területére.

EURÓPA TANÁCS: OKTATÁSI ÉS INFORMÁCIÓS ADATLAPOK A ROMÁKRÓL

Az Európa Tanács kidolgozott egy sor rövid Adatlapot a romák történelméről, kultúrájáról, nyelvéről és irodalmáról. Ezek a tájékoztatók az Európa Tanács különböző tagállamainak nyelvén állnak rendelkezésre. A roma történelemről szóló adatlapok például ismertetik a romák Indiából Európába érkezését, a különböző migrációs hullámokat, a kényszerű asszimilációt, a deportálásokat, a holokausztot, a koncentrációs táborokat és a kommunizmus állampolitikáit.

1.2 A romák és vándorlók előtt álló kihívások és problémák, valamint az európai szintű intézményi válaszlépések a COVID-19 világjárvány idején

AZ EURÓPA TANÁCS FŐITKÁRA ÉS AZ EURÓPAI UNIÓS EGYENLŐSÉGI BIZTOS, 2020. ÁPRILIS

„Egyes európai országok olyan intézkedéseket fogadtak el, amelyek a romák emberi jogainak további csorbulását eredményezhetik, és akadályozhatják a romáknak az alapvető közszolgáltatásokhoz való méltányos hozzáférését [...]. A romák elleni online gyűlöletbeszéd és a hamis történetek ismét növekedőben vannak. Európában sok roma továbbra is cigányellenességgel, diszkriminációval és társadalmi-gazdasági kirekesztéssel szembesül a mindennapi életében – a diszkrimináció elleni uniós és nemzeti szabályok ellenére. A negatív sztereotípiák és előítéletek még mindig nagyon is jelen vannak társadalmunkban.” Közös nyilatkozat Marija Pejčinović Burić, az Európa Tanács főtitkára, és Helena Dalli, az Európai Bizottság egyenlőségért felelős biztosa részéről.

Marija Pejčinović Burić
az Európa Tanács főtitkára

AZ EURÓPA TANÁCS EMBERI JOGI BIZTOSA, 2020. ÁPRILIS

„A nem megfelelő lakhatási körülmények között és szegregált településeken élő romák Európa-szerte a jelenlegi COVID-19 járvány által leginkább veszélyeztetett csoportok közé tartoznak. [...] A COVID-19 járvány kapcsán a romákat különböző helyeken bűnbakként kezelték, és gyűlöletbeszéd célpontjává tették. A jelenlegi helyzetben a gyűlöletbeszédnek és a diszkriminatív intézkedéseknek nem szabadna helyet adni. Ezek csak fokozzák a félelmeket és a társadalmak megosztottságát”. Az Európa Tanács emberi jogi biztosának nyilatkozata.

A RASSZIZMUS ÉS INTOLERANCIA ELLENI EURÓPAI BIZOTTSÁG (ECRI), 2020. MÁJUS

„Az ECRI Elnökségét aggasztják a [...] romák és migránsok által tapasztalt folyamatos nehézségekről szóló jelentések, [...] valamint az, hogy ezek a csoportok a válság idején fokozottan ki vannak téve a gyűlöletbeszédnek és az erőszaknak. [...] a legkiszolgáltatottabb emberek kirekesztése tovább fog fokozódni, ha a kormányok nem tesznek [...] sürgősen lépéseket a roma- és migránsellenes gyűlöletbeszéd és erőszak ellen.”

AZ EURÓPA TANÁCS TANÁCSADÓ BIZOTTSÁGA A NEMZETI KISEBBSÉGEK VÉDELMEK KERETPROGRAMJÁRÓL (FCPNM), 2020. MÁJUS

„A COVID-19 világjárvány számos országban súlyosbította egyes nemzeti kisebbségek kiszolgáltatottságát, és az Európa Tanács számos tagállamában elmélyítette a már meglévő egyenlőtlenségeket. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek gyakran szembesültek megkülönböztetéssel, gyűlöletbeszédrel és megbélyegzéssel, valamint a kisebbségi nyelveken tolmácsolt releváns információk hiányával. [...] A roma és nomád életmódot folytató közösségeket aránytalanul nagy mértékben sújtotta a COVID-19 járvány, sokan szembesültek az egészségügyi szükségletekhez és az olyan szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáféréssel, mint a tiszta víz és a szennyvízelvezetés, valamint a legkiszolgáltatottabb csoportok jelentős jövedelemkiesésével.”

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE (FRA), 2020. AUGUSZTUS

„A marginalizált körülmények között élő romák különösen kihívásokkal szembesülnek. [...] Például a foglalkoztatás terén a bezárások miatt munkanélkülivé váltak azok a romák, akik bizonytalan munkát végeztek. Az oktatásban sok roma és nomád életmódot folytató gyermek, különösen az informális településeken és táborokban élők, ... nem élvezheti az online távoktatási intézkedések előnyeit. A lakhatás terén az alapvető infrastruktúra tartós hiánya, ..., növeli a COVID-19 fertőzés kockázatát. [...] Bizonyíték van arra, hogy a COVID-19 első esetei óta a médiában és a szociális hálózatokban felerősödött a romaellenes retorika [...] A média roma bűnbakképzésről számolt be, amikor felütötte a fejét a COVID-19 fertőzés második hullámától való félelem, de akkor is, amikor aggodalmak merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a krónikusan alulfinanszírozott nemzeti egészségügyi rendszerek képesek-e elviselni a COVID-19 betegek folyamatos terhét. [...] Számos erőszakos incidensről is beszámoltak”.

A RENDŐRSÉGGEL ÉS A KISEBBSÉGEK, KÖZTÜK A ROMÁK, MEGKÜLÖNBÖZTETÉSÉVEL KAPCSOLATOS AGGÁLYOS KÉRDÉSEK

„Az ECRI számos beszámolót hallott a kisebbségi csoportokkal vagy migránsokkal szembeni rasszista rendőri visszaélésekről, beleértve a faji profilalkotást és erőszakos cselekményeket. ... Az etnikai alapú profilalkotás a faji megkülönböztetés egy sajátos formája. A megaláztatás és az igazságtalanság érzését kelti az érintett csoportokban, a megbélyegzésüket, negatív sztereotipizálásukat és elidegenedésüket eredményezi, valamint akadályozza a jó közösségi kapcsolatokat. Továbbá, amint azt az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, a rendőrök által egy adott közösséghez tartozó személyek „bűnözőként” való megítélése és az ebből következő faji profilalkotás gyakorlata „intézményesített rasszizmust” eredményezhet. Az ECRI nyilatkozata a rasszista rendőri visszaélésekről, beleértve a faji profilalkotást és a rendszerszintű rasszizmust (2020. július)

AZ EURÓPA TANÁCS STRATÉGIAI CSELEKVÉSI TERVE A ROMÁK ÉS A VÁNDORLÓK BEFOGADÁSÁRÓL 2020-2025

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 2020. január 22-én elfogadta A romák és a vándorlók társadalmi befogadására vonatkozó stratégiai cselekvési tervet. A cselekvési terv a 2020-2025 közötti időszakra vonatkozik.

A cselekvési terv tudomásul veszi, hogy a sok erőfeszítés és az elért eredmények ellenére még mindig számos bizonyíték van arra, hogy az európai romák és a vándorlók továbbra is szenvednek a széles körben elterjedt és tartós cigányellenességtől, amely a rasszizmus egy sajátos, előítéletekből és sztereotípiákból táplálkozó formája. A romák és a vándorlók számos tagállamban továbbra is a megkülönböztetés különböző formáinak áldozatai, beleértve a gyűlöletbeszédet és a gyűlölet motiválta erőszakot. Ezt az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei, az Európa Tanács monitoring-tevékenységének eredményei és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) által végzett felmérések is alátámasztják.

A cselekvési terv célkitűzései a romák és a vándorlók emberi jogainak előmozdítása és védelme, a cigányellenesség és a megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a társadalmi befogadás elősegítése. A stratégiai cselekvési terv a következő területekre összpontosít:

CIGÁNYELLENESÉG ELLENI KÜZDELEM

Küzdelem a cigányellenesség és a diszkrimináció különböző formái ellen a Szervezet normáinak és eszközeinek tudatosítása, alkalmazásuk és végrehajtásuk elősegítése, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés támogatása révén

RÉSZVÉTEL

A romák és a vándorlók hatékony részvételének biztosítása a döntéshozatali folyamatokban.

VÉGREHAJTÁS

A nemzeti és helyi szintű roma integrációs stratégia végrehajtásának javítása a befogadó oktatás és a helyi politikák területén (beleértve a hatékony közszolgáltatásokat).

A stratégiai cselekvési terv végrehajtását az Európa Tanács irányítóbizottsága felügyeli, amely biztosítja a tagállamokkal való együttműködést. A Miniszteri Bizottságot rendszeresen tájékoztatják a cselekvési terv végrehajtása terén elért eredményekről. A féldícs értékelésre 2022-ben kerül sor, a végső értékelést pedig 2025-re tervezik.

A CIGÁNYELLENESÉG ELLENI KÜZDELEMRE IRÁNYULÓ STRATÉGIAI CSELEKVÉSI TERV INTÉZKEDÉSEI

A romákat és a vándorlókat sújtó előítéletek, megkülönböztetés és gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemben az Európa Tanács cselekvési terve a következő intézkedések kombinációját írja elő:

- ➔ jogi válaszlépések és normák kidolgozása (a gyűlöletbeszéd és a gyűlöletből fakadó erőszak elleni küzdelem terén).
- ➔ a jogi szakemberek, a hatóságok és a bűnüldöző szervek képzése az Európa Tanács normáiról és az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatáról.
- ➔ a nemzeti, regionális és helyi szintű hatóságok és a civil társadalom kapacitásának kiépítése.
- ➔ az önrendelkezés specifikus megerősítése bizonyos csoportok, például a roma nők és fiatalok esetében.
- ➔ a nyilvánosságot célzó tudatosságnövelő intézkedések.

AZ EURÓPAI UNIÓ ROMA STRATÉGIAI KERETPROGRAMJA AZ EGYENLŐSÉGÉRT, BEFOGADÁSÉRT ÉS RÉSZVÉTELÉRT 2020-2030

2020 októberében az Európai Bizottság elindította az Európai Unióban élő romákkal kapcsolatos új stratégiai keretprogramját. Az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy az EU-ban továbbra is fennáll a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés. Ez különösen igaz a romákra, akik gyakran periférikus helyzetben maradnak. Becslések szerint a kontinensen élő 10-12 millió roma közül a mindennapi életükben sokan továbbra is szembesülnek a megkülönböztetéssel, a cigányellenességgel és a társadalmi-gazdasági kirekesztéssel.

Ezért az Európai Bizottság úgy vélte, hogy megerősített kötelezettségvállalásra van szükség a tartósan fennálló megkülönböztetés, többek között a cigányellenesség leküzdéséhez, valamint a romák oktatásban, foglalkoztatásban, egészségügyben és lakhatásban való integrációjának javításához. A Bizottság a 2030-ra vonatkozó minimális célokat javasolt, amelyek a következőkre terjednek ki:

A cigányellenesség és diszkrimináció leküzdése és megelőzése

A szegénység és a kirekesztés csökkentése

Oktatás

► A hátrányos megkülönböztetést tapasztaló romák számának felére csökkentése

► Legalább egyharmadával csökkentjük a lakosság azon részarányát, amelyik kellemetlennek tartja a roma szomszédokat

Lakhatás

Foglalkoztatás

Egészségügy

AZ UNIÓS STRATÉGIAI KERETPROGRAM VÉGREHAJTÁSA ÉS NYOMON KÖVETÉSE

Az uniós tagállamok 2021 szeptemberéig benyújtják nemzeti stratégiáikat, és kétévente jelentést tesznek azok végrehajtásáról. A nemzeti stratégiáknak az uniós keretprogramnak megfelelő intézkedéseket kell meghatározniuk, és például a cigányellenesség és a diszkrimináció, az oktatásban és a lakhatásban tapasztalható szegregáció, valamint a romaellenes előítéletek és sztereotípiák elleni küzdelemre irányuló intézkedéseket kell tartalmazniuk (többek között online).

A Bizottság nyomon fogja követni az előrehaladást a 2030-as célkitűzések megvalósításában. Továbbá sor fog kerülni az új 10 éves terv egészének részletes féldíő értékelésére is.

1.3 A kiszolgáltatott csoportok és a rendőri munka

Az **Európai Rendőrségi etikai kódexszel** összhangban a rendőrség valamennyi alkalmazottjának integritással és tisztelettel kell eljárnia a lakossággal szemben, **különös tekintettel a különösen kiszolgáltatott csoportokhoz** tartozó személyek helyzetére. Továbbá a rendőrségi **nyomozásnak objektívnek és tisztességesnek, érzékenynek és alkalmazkodónak** kell lennie az olyan személyek **különleges igényeivel** szemben, mint a gyermekek, a fiatalkorúak, a nők, a kisebbségek, beleértve az etnikai kisebbségeket, valamint a **kiszolgáltatott személyeket**.

A KISZOLGÁLTATOTTSÁG MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐI

A kiszolgáltatottnak tekinthető kategóriák meghatározásakor alkalmazott kritériumok összefüggnek azzal, hogy az embercsoportoknak milyen mértékű a perifériára szorultsága, társadalmi kirekesztettsége, lehetőségeik és jövedelmeik korlátozottsága, milyen mértékben szenvednek visszaéléstől, előítéletektől és sztereotípiáktól vagy diszkriminációtól, valamint szegénységtől és az ezzel kapcsolatos kockázatoktól stb.

KI A KISZOLGÁLTATOTT?

Az emberek több kategóriája gyakran találkozik strukturális diszkriminációval, nehezen tudja megvédeni magát, és ezért különleges védelemre van szüksége. Példák olyan csoportokra vagy személyekre, amelyek kiszolgáltatottnak tekinthetők és fokozottan ki vannak téve a kockázati helyzeteknek: fogyatékkal élők, HIV-fertőzöttek, idősök, etnikai kisebbségek, menedékkérők, menekültek, belső menekültek, hajléktalanok, gyermekek, egyedülálló anyák, árvák stb.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (ECtHR) a kiszolgáltatott helyzetben lévő és védelmükben állami közreműködést igénylő személyekre a következőképpen hivatkozik:

- ➔ **őrizetben lévő személyek;**
- ➔ **értelmi fogyatékossgal élő fogvatartottak;**
- ➔ **egészségügyi problémával élő fogvatartottak**, beleértve a HIV-fertőzést is;
- ➔ **fiatalkorú fogvatartottak;**
- ➔ **gyermekek**, akiket rendőri kihallgatásra visznek be;
családon belüli erőszak, szexuális bűncselekmények vagy emberkereskedelem áldozatai;
- ➔ **menedékkérők;**
- ➔ **romák.**

ERŐSZAKNAK KITETT, KISZOLGÁLTATOTT CSOPORTOK

A rendőrségnek észszerű és hatékony intézkedéseket kell hoznia az egyének és a különösen kiszolgáltatott csoportok tagjainak védelme érdekében a nemi, LGBT-státuson, valláson, faji vagy etnikai származáson alapuló erőszakkal szemben.

A rendőrségnek minden észszerű lépést meg kell tennie a rasszista indítékok leleplezésére és annak megállapítására, hogy az etnikai gyűlölet vagy előítélet szerepet játszhatott-e az erőszakos incidensekben. Ugyanez a kivizsgálási kötelezettség vonatkozik arra az esetre is, ha más előítéletes motivációk, például vallási gyűlölet, fogyatékossg, szexuális irányultság vagy nemi alapú megkülönböztetés merül fel.

A ROMÁK VÉDELME A FAJI INDÍTTATÁSÚ ERŐSZAKKAL SZEMBEN

- ➔ A rendőrségnek megelőző intézkedéseket kell hoznia, ha a romák és a vándorlók elleni rasszista megnyilvánulások a társadalom alapvető értékeit fenyegetik.
- ➔ Lépéseket kell tenni a romák testi és lelki épségének biztosítása érdekében a nyíltan rasszista megmozdulások során.
- ➔ Lépéseket kell tenni a rasszista indítékok leleplezésére, ha valaki hitelt érdemlően állítja, hogy rasszista indíttatású zaklatás érte.
- ➔ Alapos vizsgálatot kell folytatni, ha rasszista indíttatású bűncselekményt követnek el romák ellen.

AZ ÁLDOZATOK JOGAIRA VONATKOZÓ EURÓPAI UNIÓS JOGI KERET

Az **áldozatok jogairól szóló uniós irányelv** minimumszabályokat állapít meg a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozóan, és biztosítja, hogy a bűncselekmény áldozatává vált személyeket elismerjék és tisztelettel bánjanak velük. Az áldozatoknak megfelelő védelemben, támogatásban kell részesülniük, valamint hozzá kell férniük az igazságszolgáltatáshoz.

Az uniós országoknak 2015 novemberéig kellett átültetniük az irányelv rendelkezéseit a nemzeti jogrendszerükbe. Az Európai Bizottság 2020 májusában **jelentést** tett közzé az áldozatok jogairól szóló irányelv végrehajtásáról.

Az áldozatok jogairól szóló első **uniós stratégiát (2020-2025)** 2020 júniusában fogadták el. A stratégia öt fő prioritást határoz meg: hatékony kommunikáció az áldozatokkal és biztonságos környezet az áldozatok számára a bűncselekmények bejelentéséhez; a legkiszolgáltatottabb áldozatok támogatásának és védelmének javítása; az áldozatok kártérítéshez való hozzáféréseinek megkönnyítése; az összes érintett szereplő közötti együttműködés megerősítése; valamint az áldozatok jogai nemzetközi dimenziójának erősítése.

A KISZOLGÁLTATOTTSÁG AZ ÁLDOZATOK UNIÓS JOGAINAK TÜKRÉBEN

A 2012/29/EU uniós irányelvvel összhangban az áldozatoknak joguk van ahhoz, hogy a hatósággal való kapcsolatfelvétel során megértésre jussanak és megértésben részesüljenek, tájékoztatást kapjanak a hatósággal való első kapcsolatfelvételtől kezdve, hivatalos panaszt tegyenek és írásos visszaigazolást kapjanak, tolmácsolást és fordítást vegyenek igénybe, tájékoztatást kapjanak az ügy előrehaladásáról, és hozzáférjenek az áldozatsegítő szolgáltatásokhoz.

Official Journal of the European Union		L 315
English edition	Legislation	Volume 55 14 November 2012
Contents	J. Legislative acts	page
DIRECTIVES		
• Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC (1)		1
• Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2003/57/JHA		57
• Directive 2012/30/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 54 of the Treaty on the Functioning of the European Union, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent (1)		74

Text with EEA relevance

Az áldozatok jogairól szóló uniós irányelv kimondja, hogy a különösen kiszolgáltatott személyeknek speciális támogatást és jogi védelmet kell nyújtani.

Azoknak az áldozatoknak, akiket az áldozattá válás, megfélemlítés és megtorlás szempontjából kiszolgáltatottként azonosítottak, megfelelő intézkedéseket kell kínálni a büntetőeljárás során történő védelmük érdekében.

A KISZOLGÁLTATOTT ÁLDOZATOKKAL KAPCSOLATOS RENDŐRSÉGI KÉPZÉS

Az áldozatok jogairól szóló uniós irányelv 25. cikkének előírása szerint az uniós tagállamok biztosítják, hogy az áldozatokkal valószínűleg kapcsolatba kerülő tisztviselők, például a rendőrök, az áldozatokkal való kapcsolattartásuknak megfelelő szintű általános és speciális képzésben részesüljenek, hogy jobban megismerjék az áldozatok szükségleteit, és képesek legyenek pártatlanul, tisztelettel és szakszerűen bánni az áldozatokkal.

Ez nagymértékben összhangban van az Európa Tanács Rendőrségi etikai kódexével, amely felszólítja a rendőrség minden alkalmazottját, hogy tisztességgel és tisztelettel járjon el, kiemelt figyelemmel a különösen kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó személyek helyzetére.

KÉPZÉS A RENDŐRSÉG SZÁMÁRA A ROMÁK VÉDELMEBEN NYÚJTOTT TELJESÍTMÉNY FOKOZÁSA ÉRDEKÉBEN

Az ECRI két általános rendőrségi ajánlása, **a 13. számú, a cigányellenesség és a romákkal szembeni megkülönböztetés elleni küzdelemről**, és **a 11. számú, a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelemről** a rendőri munkában, hangsúlyozza, hogy az Európa Tanács tagállamainak erősíteniük kell a rendőrség tudatosságát a romák problémáival kapcsolatban, és ki kell képezniük őket e problémák – különösen az erőszak és a rasszista bűncselekmények – kezelésére, hogy hatékonyabbak legyenek ezeknek a jelenségeknek a megelőzésében és az ezekkel való megküzdésben, valamint a rendőrséget az emberi jogok és a vonatkozó jogszabályok terén is képezniük kell, különösen a roma közösségekkel való kapcsolatuk javítása érdekében.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2020-ban elfogadott, **A romák integrációjáról szóló stratégiai cselekvési terv** a bűnüldöző szervek számára az Európa Tanács normáival és az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatával kapcsolatos képzést irányoz elő azzal a céllal, hogy javuljon a romák és a vándorlók jogait védő intézmények teljesítménye.

2. SZTEREOTÍPIÁK, ELŐÍTÉLETESSÉG, CIGÁNYELLENESSÉG

2.1 Sztereotípiák és a romákkal kapcsolatos kérdések

RÖGZÜLT, TÚLZOTTAN EGYSZERŰSÍTŐ ÉS TÉVES ELKÉPZELÉSEK VALAKIRŐL

[SZTEREOTÍPIA] egy széles körben elterjedt, de rögzült elképzelés valakiről, amelyet az emberek magukban táplálnak, olyan elképzelés, amely túlzottan egyszerűsítő és téves; a sztereotípiák kapcsolódhatnak azokhoz a mentális képekhez vagy képzetekhez is, amelyeket egy adott csoporthoz tartozó személyről fenntartanak.

ELŐÍTÉLETEKBŐL EREDŐ IRRACIONÁLIS ATTITŰD

[ELŐÍTÉLET] előre kialakított vagy megalapozatlan véleményekből, alaptalan érzésekből vagy véleményekből kialakult igazságtalan hozzáállás.

TÉNYELLENŐRZÉS: AZ EURÓPA TANÁCS AGGÁLYAI A ROMÁK SZTEREOTIPIZÁLÁSA MIATT

Az Európa Tanács emberi jogi biztosa rámutatott, hogy az elmúlt években **közszereplők, köztük választott képviselők**, vallási képviselők, sőt nemzeti szintű bírósági tisztviselők is nyilvánosan rasszista vagy **megbélyegző retorikát** alkalmaztak a romákkal és a vándorlókkal szemben.

Sok európai önkéntesen részletes, **sztereotip leírásokat** ad a romák külsejéről és viselkedéséről, mivel ezt az általános kulturális felfogást vette át.

A **médiában megjelenő tudósítások fenntarthatják a sztereotípiákat**, például azáltal, hogy szükségtelenül utalnak a bűncselekmények feltételezett elkövetőinek roma etnikumára, vagy azzal, hogy a romákról csak a társadalmi problémákról, például a koldulásról vagy a kábítószerfüggőségről szóló cikkek keretében számolnak be.

Az Európa-szerte elterjedt **cigányellenes** sztereotípiák – például az az elképzelés, hogy a romák aránytalanul nagy arányban ráutaltak a segélyekre, vagy hogy kizárólag ők követnek el különféle bűncselekményeket – jelentős akadályokat gördítenek az e személyekkel szembeni negatív attitűdök leküzdése elé.

A cigányellenesség fogalma az elfogultságok, előítéletek és sztereotípiák sajátos kifejeződését jelöli, amelyek a többségi csoportok számos tagjának mindennapi viselkedését motiválják a roma és a vándorló közösségek tagjaival szemben, és Európában mélyre nyúló gyökerei vannak.

Egy olyan ügyben, amelyben a román rendőrséget azért bírálták, mert a nyilvános tájékoztatókban csak akkor tettek utalást az etnikai hovatartozásra, ha a feltételezett elkövetők roma etnikai háttérrel rendelkeztek, a román egyenlőségi testület úgy ítélte meg, hogy ez a gyakorlat etnikai megkülönböztetésnek minősül. A román rendőrség többé nem ad ki ilyen nyilvános közleményeket.

PÉLDÁK A HELYES RENDŐRSÉGI GYAKORLATRA

A **Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) Görögországról** szóló jelentését követően, amelyben felszólította a görög hatóságokat, hogy hozzanak intézkedéseket a rasszizmus és diszkrimináció kérdéseinek tudatosítására a köztisztviselők körében, az egyik első állami hatóság, amely válaszolt, a görög rendőrség volt. A görög rendőrfőkapitányság által kiadott belső közleményben (hiv. sz. 7100/26/5ε, kelt 2004. augusztus 4-én) valamennyi rendőri szolgálatot arra utasították, hogy először is vizsgálják meg, hogy szükség van-e a roma közösség valamely tagjának etnikai származására való hivatkozásra a görög rendőrség valamely tagja által kiadott dokumentumban vagy szóbeli nyilatkozatban, és másodsor, ha ilyen szükség merül fel, akkor csak a nemzetközileg elfogadott rom/roma vagy tsinganosz kifejezést szabad használni (amely kifejezésnek Görögországban általában nincs pejoratív konnotációja). Az olyan lealacsonyító kifejezések használatát, mint az athinganos, megtiltották.

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) megfigyelte, hogy a cseh hatóságok lépéseket tettek annak érdekében, hogy az állami alkalmazottak számára tilos legyen a „nem alkalmazkodók” kifejezés használata a munkájuk során. Az ECRI azt ajánlotta, hogy a „nem alkalmazkodók” kifejezést semmilyen hivatalos minőségben ne használják kifejezetten a romákra utalva. **ECRI- jelentés a Cseh Köztársaságról, 2020. december.**

2.3 A romákra vonatkozó sztereotipikus hivatkozások az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban lévő ügyekben

A SZTEREOTÍPIÁK ÉS ELŐÍTÉLETEK OKOT ADHATNAK A DISZKRIMINÁCIÓ GYANÚJÁRA

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a [Lingurar kontra Románia](#) ügyben 2019 áprilisában hozott ítéletében közvetlenül hivatkozott a roma közösségekkel kapcsolatos sztereotípiákra és a sztereotípiáknak a rendőrség munkájában és működésében történő használata által kiváltott hatásokra.

A rendőrségi razzit megelőzően kidolgozott rendőri beavatkozási tervben a hatóságok azonosították a célközösség etnikai összetételét, és hivatkoztak a roma etnikumúak állítólagos antiszociális viselkedésére és a romák állítólagos magas bűnözési arányára. **A hatóságok felfogásában a roma közösség antiszociális és bűnöző, és az etnikai hovatartozást automatikusan összekapcsolták a bűnözői magatartással.**

A [Petrovoulou-Tsakiris](#) ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy a rendőrségi igazgatóhelyettes a közigazgatási vizsgálat során tendenciózus általános megjegyzéseket tett a felperes roma származásával kapcsolatban. A Bíróságot különösen megdöbbentették azok a megállapítások, amelyek szerint: „a panaszok eltúlzottak ... Valójában az **athinganoi által gyakran alkalmazott taktika** (pejoratív görög szó a romákra), hogy a rendőrök szélsőséges rágalmozásához folyamodnak a nyilvánvaló céllal, hogy gyengítsék a rendőri ellenőrzés minden formáját”. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az általános állítás, miszerint a romák által felhozott panaszok eltúlzottak és a szokásos taktikájuk részét képezik, a hatóságok általános diszkriminatív hozzáállását tárja fel.

A [Stoica kontra Románia](#) ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy ítélte meg, hogy „a rendőrségi jelentésben szereplő megjegyzések, amelyek a falubeliek állítólagos **agresszív viselkedését »tisztá cigánynak«** minősítik, **egyértelműen sztereotipikusak**, és azt bizonyítják, hogy a rendőrök sem az incidensek során, sem a nyomozás során nem voltak fajlag semlegesek”. A Bíróság továbbá „elégedetlen volt azzal, hogy a katonai ügyész semmilyen módon nem foglalkozott a rendőrségi jelentés azon megjegyzéseivel, amelyek a falusiak állítólagos agresszív viselkedését »tisztán cigánynak« minősítették, noha ezek a megjegyzések egyértelműen sztereotipikusak”.

A NEGATÍV SZTEREOTÍPIÁK HATÁSSAL LEHETNEK AZ IDENTITÁSTUDATRA ÉS AZ ÖNBECSÜLÉSRE

A romákkal szembeni diszkriminatív nyelvhasználattal, szóbeli bántalmazással vagy zaklatással kapcsolatos ügyekben az Emberi Jogok Európai Bírósága hangsúlyozta, hogy egy csoporttal kapcsolatos negatív sztereotípiák, ha elérnek egy bizonyos szintet, képesek befolyásolni a csoport identitástudatát, valamint a csoport tagjainak önbecsülését és önbizalmát. Ebben az értelemben, úgy tekinthető, hogy a csoport tagjainak magánéletére is hatással van. **(Aksu kontra Törökország, R.B. kontra Magyarország, Király és Dömötör kontra Magyarország, Lingurar kontra Románia).**

 A **Panayotova és társai kontra Bulgária** ügyben az Európai Bíróság a „**Cigánybűnözés, az államra leselkedő veszély**” című anyagra hivatkozott, amelyet az Ataka, az ügyben „szélsőséges nacionalista pártként” jellemzett politikai párt adott ki. A dokumentum tizenkilenc oldalnyi, állítólagosan a médiában megjelent cikkekből származó kivonatot tartalmazott, amelyek egy sor, állítólag romák által elkövetett bűncselekményt írnak le, olyan címekkel, mint „A cigány banditizmus kronológiája”, „12 cigány vert szét három fiatalt”, „Cigányok irányítják a prostitúciót az országban”, „Több mint egy órán át vertek és erőszakoltak két lányt a cigányok”, „5 leváért vertek meg egy öregembert a cigányok”, „Egyetlen gyermeküket ölték meg a cigányok, miután holtrészegre itták magukat”, „Cigányok csecsemőket adnak el Görögországban, egyenként 500 leváért”, „Sírt ástak és fosztottak ki a cigányok”. Majdnem minden címben szerepelt a „cigány” szó, és némelyik „szörnyetegként”, „kegyetlen és könyörtelen cigányokként”, „szemtelen cigányokként” és „roma söpredékként” emlegette az érintetteket.

 A **Király és Dömötör kontra Magyarország** ügyben az Európai Bíróság a roma bűnözéssel kapcsolatos tüntetésekre, beszédekre és nyilatkozatokra hivatkozott. A beszédek elítélték a roma közösség tagjai által elkövetett bűncselekményeket, a halálbüntetés újbóli bevezetésére szólítottak fel, a tüntetőket a „szemét” kisöprésére, lázadásra és a hazaáruló bűnözői csoport elűzésére szólították fel, mondván, hogy a romák nem „normálisak”, hogy **a roma kisebbség genetikailag kódolva van arra, hogy bűnös módon viselkedjen**, és kijelentették, hogy a romákkal szemben csak erőszak alkalmazásával lehet fellépni; ha a hatóságok nem tesznek eleget azon kötelezettségüknek, hogy megvédjék a civileket a roma bűnözéstől, akkor ezt a lakosság maga fogja megtenni. A beszédek követően a tüntetők a roma közösség által lakott környékre vonultak, „Roma bűnözés”, „Roma, meg fogsz halni”, „Felgyújtjuk a házat, és meghalsz benne”, „Visszajövünk, ha a rendőrség elment” és obszcén szidalmakat skandálva. Arra is felszólították a rendőrséget, hogy ne védje meg a roma lakosokat a tüntetőktől, és engedje ki őket a házaikból.

A **Vona kontra Magyarország** ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy az állítólag a „cigánybűnözés” félkatonai felvonulással történő kordában tartása érdekében szervezett gyűlések sorozata faji szegregációs politika megvalósításának tekinthető.

Az ügyben eljáró nemzeti bíróságok megállapították, hogy a „**cigánybűnözés**” használata egyértelműen faji és etnikai alapon történő általánosítást jelent, amely sérti az emberi méltóság egyenlőségének elvét.

MÁS CSOPORTOKKAL KAPCSOLATOS SZTEREOTÍPIÁK ERŐSZAKESETEKBE

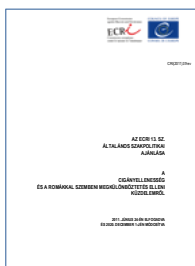
Az erőszakkal összefüggésben az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatában nemcsak a romákkal kapcsolatos sztereotípiákra vagy sztereotipikus nézetekre hivatkozik, hanem más csoportokkal vagy egyénnel kapcsolatos, nemmel, szexuális irányultsággal, vallással vagy meggyőzéssel stb. kapcsolatos sztereotípiákra, valamint az állami hatóságok, köztük a rendőrség által nyújtott védelem kérdésére is.

A nemi sztereotip nézeteket és az állami hatóságok passzivitását a nők elleni családon belüli erőszakkal kapcsolatban többek között az **Opuz kontra Törökország** és az **Eremia kontra Moldova** ügyekben tárgyalták.

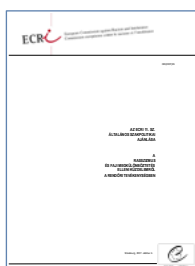
A vallási sztereotip nézeteket és az állami hatóságok passzivitását az egyes vallási csoportok tagjai elleni erőszakkal kapcsolatban például a **Begheluri és társai kontra Grúzia**, a **Jehova Tanúi Gldani Gyülekezetének tagjai (97)**, **Milanovic kontra Szerbia** ügyekben tárgyalták.

A homofób sztereotipikus nézeteket és az állami hatóságok passzivitását az LMBT-alapú erőszakkal kapcsolatban többek között az **Identoba és társai kontra Grúzia** és az **M.C. és A.C. kontra Románia** ügyekben vitatták meg.

MEGFONTOLANDÓ LÉNYEGES SZEMPONTOK AZ ÁLLAMI HATÓSÁGOK, EZEN BELÜL A RENDŐRSÉG RÉSZÉRE

A cigányellenesség és a romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem érdekében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy **a különböző roma közösségek hivatalos megnevezése az legyen, amellyel az adott közösségek magukat ismertetni kívánják (az ECRI 3. számú ajánlása a romákkal/cigányokkal szembeni rasszizmus és intolerancia elleni küzdelemről, az ECRI 13. számú ajánlása a cigányellenesség és a romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemről).**

Amint azt az ECRI kiemelte, **a létező sztereotípiák rendőrségi alkalmazása faji profilalkotáshoz vezethet**, amelynek nyomán a faj, bőrszín, nyelv, vallás, nemzetiség, nemzeti vagy etnikai származás alapján megjelölt személyek bizonyos csoportjairól azt feltételezik, hogy másoknál hajlamosabbak bűncselekményeket vagy bizonyos típusú bűncselekményeket elkövetni.

A faji megkülönböztetés és **a faji profilalkotás megerősíti az egyes kisebbségi csoportokkal kapcsolatos előítéleteket és sztereotípiákat**, és legitimálja a velük szembeni rasszizmust és faji megkülönböztetést a lakosság körében. **Az ECRI 11. számú ajánlása a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelemről a rendőri tevékenységben.**

ETNIKAI PROFILALKOTÁS A ROMA KÖZÖSSÉGEK BEN VÉGREHAJTOTT RENDŐRI MŰVELETEK SORÁN

ESETTANULMÁNY

A roma felperes családjának négy tagját súlyosan megverték a rendőrök, akik egy tervezett rendőrségi razzia során behatoltak a házukba. A beavatkozásban 85 rendőr és csendőr vett részt, köztük a gyorsreagálási osztag tagjai, a bűnügyi nyomozóosztály tagjai és a bűnügyi helyszínelők. A rendőrség szükségesnek tartotta az erő alkalmazását a roma személyek provokáló és tiszteletlen viselkedése miatt. Nem történt semmilyen intézkedés az állítólagos bántalmazó magatartás ellen.

A rajtaütést megelőzően kidolgozott rendőri beavatkozási terv tartalmazta a célközösség etnikai összetételének meghatározását, utalva a roma etnikum antiszociális viselkedésére és a romák körében tapasztalható állítólagos magas bűnözési arányra. A nyomozók hasonló állításokat tettek, és az állítólagos agresszivitást „a romákra jellemző” etnikai sajátosságokkal vagy szokásokkal magyarázták.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

A **Lingurar kontra Románia** ügyben az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy a roma településen különleges rendőri erőkkel végrehajtott művelet sérti a **3. cikket** önmagában, valamint együttes olvasatban a (megkülönböztetés elleni védelemhez való jogról szóló) **14. cikkel**.

- ➔ Fontos megjegyezni, hogy az Európai Bíróság a 3. cikkel együtt értelmezett 14. cikk két tényleges megsértését állapította meg.
- ➔ Először is, miután megvizsgálta a roma településen végrehajtandó rendőri beavatkozási tervet, az Európai Bíróság megállapította, hogy a műveletre felhozott fő indok a település roma lakosainak **állítólagos antiszociális magatartása** és **állítólagos nagyfokú bűnözése** volt.

- ➔ A felperesek panaszait vizsgáló rendőrségi nyomozók azt is megjegyezték, hogy az akcióval szembeni erőszakos ellenállás várható volt, mivel az agresszivitás „**a romákra jellemző**” tulajdonság. Ebből az Európai Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a telep valamennyi roma lakója, köztük a felperesek is, azért kerültek a rendőrségi akció célkeresztjébe, mert bűnözőnek tartották őket – más szóval a rendőrség úgy vélte, hogy **egy adott etnikai csoporthoz való tartozás** (jelen esetben a romákhoz) önmagában a bűnözői hajlamot bizonyítja. Az Európai Bíróság szerint ez etnikai profilalkotást jelentett, és sértette a **14. cikket** együttes olvasatban a **3. cikk** anyagi jogi aspektusával.
- ➔ Másodszor, annak ellenére, hogy erős bizonyítékok álltak rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy a rendőrségi művelet faji indíttatású volt, különösen ha figyelembe vesszük az **intézményesített rasszizmust** (amelyet az ENSZ és az Európa Tanács szervei, például a Tanácsadó Bizottság és az emberi jogi biztos számos jelentése tanúsít) és a romákkal szembeni, faji indíttatású rendőri rossz bánásmód számos esetét, a hazai hatóságok nem próbáltak fényt deríteni erre a kérdésre.
- ➔ Az, hogy elmulasztották kivizsgálni, hogy a rendőrségi művelet mögött nem rasszista előítélet állt-e, a **14. cikk** második megsértését jelentette a **3. cikk** eljárási részével együttes olvasatban.

ESETANULMÁNY

Rendőrségi műveletet hajtottak végre egy roma közösségben azzal a deklarált céllal, hogy körözött személyeket és bűncselekményekből származó tárgyakat keresnek. Az akcióban 63 rendőr, köztük 15 gyorsreagálású rendőr és 23 jármű vett részt. R.R. és R.D. azt állította, hogy a rendőrség súlyosan megverte őket. Azzal érveltek, hogy az akció megtorlás volt egy korábbi incidensért, amelynek során kövekkel dobáltak meg egy rendőrautót. A döntő tényező a rendőrségen belül a romákkal szembeni intézményes rasszizmushoz kapcsolódott.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

Az **R.R. és R.D. kontra Szlovákia** ügy tényállása nagyjából hasonló a Lingurar üggyhez. A szlovák rendőrség rendőri akciót hajtott végre egy romák által lakott területen azzal a céllal, hogy körözött személyeket tartóztasson le és lopott tárgyakat foglaljon le. R.R. és R.D. kijelentették, hogy a rendőrség bántalmazta őket.

- ➔ Az Európai Bíróságnak az R.R. és R.D. kontra Szlovákia ügyben hozott ítélete kellőképpen illusztrálja, hogy mennyire óvatosan jár el, amikor faji indítékokat tulajdonít a rendőröknek. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a rendőrségi akció nem spontán volt, hanem a rendőrségnek elegendő idő állt rendelkezésére annak megtervezésére és a szükséges rendőri erőforrások beosztására.
- ➔ Az Európai Bíróság arra is felhívta a figyelmet, hogy az akciót az operatív tervben többször is „represszív házkutatási műveletként” írták le; az ilyen műveleteknek azonban a nemzeti jog szerint nincs jogalapjuk. Megjegyezte azt is, hogy bizonyíték van arra, hogy az ilyen műveletekre gyakran kerül sor roma területeken, amire az állampolgári jogi biztos (ombudsman) is felhívta a figyelmet.
- ➔ Mindez azonban nem volt elegendő ahhoz, hogy az Európai Bíróság megállapítsa, hogy a rendőrségi művelet rasszista indíttatású volt. Az Európai Bíróság ugyanakkor megállapította a **3. cikk** eljárási részével együttes olvasatban a **14. cikk** megsértését, mivel az illetékes hatóságok elmulasztották kivizsgálni, hogy a rendőri intézkedés mögött nem álltak-e rasszista megfontolások.
- ➔ Érdekes módon, és annak ellenére, hogy az Európai Bíróság a **3. cikk** anyagi jogi részének külön megsértését is megállapította, annak okán, hogy a két felperessel szemben a rendőrség **aránytalan erőszakot alkalmazott**, azt is megállapította (a hazai vizsgálat vonatkozó részét helybenhagyva), hogy **nem volt bizonyíték** arra, hogy a rendőröktől őket érő bántalmazásnak **rasszista indítékai** lettek volna.
- ➔ Az Európai Bíróság **bírált** a két felperesnek a sérüléseik mértékére és súlyosságára vonatkozó, meglehetősen **eltúlzott állításait** is, megjegyezve, hogy **nem volt bizonyíték** arra, hogy tartós és brutális verést szenvedtek el, amint azt állították.

3. AZ EURÓPA TANÁCSNAK A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁRA VONATKOZÓ NORMÁI ÉS SZERVEI

3.1 A rendőri munka szempontjából releváns eszközök és elvek

A KISEBBSÉGEKET, EZEN BELÜL A ROMÁKAT CÉLZÓ RENDŐRI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ NORMÁK

Az emberi jogok európai egyezménye

Az emberi jogok európai egyezménye előírja a rendőrség számára, hogy az egyének faji vagy etnikai származásától függetlenül tiszteletben kell tartania az emberi jogokat. Az emberi jogok európai egyezményének 14. cikke rendelkezik az emberi jogi biztosítékokról, valamint a megkülönböztetés elleni védelemről. Az egyezmény 12. jegyzőkönyve olyan körű védelmet biztosított, amely kiterjed a nemzeti jogban meghatározott jogok gyakorlására, és garantálja, hogy egyetlen hatóság – ezen belül a rendőrség – sem alkalmazhat hátrányos megkülönböztetést egyetlen személlyel szemben sem.

Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelméről

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény kötelezi az állami hatóságokat arra, hogy megvédjék a kisebbségeket, köztük a romákat is, a zaklatással, megkülönböztetéssel vagy erőszakkal szemben. Az egyezmény 6. cikke szerint „A Felek kötelezettségek vállalnak arra, hogy megfelelő intézkedéseket hoznak olyan személyek védelmében, akik hátrányosan megkülönböztetők, ellenséges vagy erőszakos fenyegetések és cselekedetek áldozatai lehetnek etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitásuk miatt”.

Egyezmény a számítástechnikai bűnözésről

A számítástechnikai bűnözésről szóló egyezmény a számítógépes rendszereken keresztül elkövetett rasszista és idegengyűlölő jellegű cselekmények bűncselekménnyé nyilvánításáról rendelkezik. Az egyezmény az első nemzetközi szerződés az olyan bűncselekményekről, mint az interneten és más számítógépes hálózatokon keresztül elkövetett számítógépes csalás, amely büntetőjogi szankcionálást ír elő. Kiegészítő jegyzőkönyve kiterjeszti rendelkezéseit az interneten található rasszista és idegengyűlölő anyagokra, valamint a faji indíttatású bűncselekményekre (mint például egy személy etnikai származása miatti fenyegetése vagy sértegetése az interneten).

A KISEBBSÉGEK, EZEN BELÜL A ROMÁK RENDŐRI ELLENŐRZÉSÉRE ALKALMAZANDÓ ELVEK

Az európai rendőrségi etikai kódex

Az európai rendőrségi etikai kódex konkrét iránymutatásokat fogalmaz meg a rendőrség számára az etnikai kisebbségekkel és a kiszolgáltatott személyekkel alkalmazott bánásmódról. A kódex szerint:

- ➔ A rendőrségnek feladatát tisztességes módon kell ellátnia, elsősorban a pártatlanság és a megkülönböztetésmentesség elveit követve.

- ➔ A rendőröknek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a különösen kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó személyek helyzetére.
- ➔ A rendőrségi nyomozásnak objektívnek, igazságosnak, érzékenynek és a személyek, köztük az etnikai kisebbségek és a kiszolgáltatott személyek különleges igényeihez igazodónak kell lennie.
- ➔ A rendőrség megkülönböztetés nélkül biztosítja a bűncselekmények áldozatainak a szükséges támogatást, segítséget és tájékoztatást.

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) **11. számú általános szakpolitikai ajánlása** kifejezetten a rendőrségre és a faji megkülönböztetés elleni küzdelemre vonatkozik. Az ajánlás szerint:

- ➔ Tilos a rendőrségnek faji és etnikai profilalkotást végezni.
- ➔ Az ellenőrzést, megfigyelést vagy nyomozást az alapos gyanú alapján kell végezni, nem pedig az etnikai származás alapján.
- ➔ A faji megkülönböztetést vagy a rendőrség faji indíttatású kötelességszegését hatékonyan ki kell vizsgálni.
- ➔ A rendőrségnek teljes mértékben figyelembe kell vennie a közönséges bűncselekmények rasszista motivációit.
- ➔ A rendőrségnek párbeszédet és együttműködést kell kialakítania a kisebbségi csoportok tagjaival.

Az ECRI **13. számú általános szakpolitikai ajánlása** különösen a cigányellenesség és a romákkal szembeni diszkrimináció elleni küzdelem elveivel foglalkozik, beleértve a rendőrség általi megkülönböztetést is. Az ajánlás szerint:

A cigányellenesség a rasszizmus egy sajátos formája, a faji felsőbbrendűségen alapuló ideológia, a történelmi diszkrimináció által táplált intézményes rasszizmus egy formája, amely többek között erőszakban, gyűlöletbeszédben, kizsákmányolásban, megbélyegzésben és a diszkrimináció legnyilvánvalóbb formájában nyilvánul meg.

- ➔ A rendőrségnek alaposan ki kell vizsgálnia a romák elleni rasszista bűncselekményeket és erőszakos cselekményeket, valamint a romákkal szembeni rendőri visszaélésekkel kapcsolatos minden állítást, hogy az elkövetőket felelősségre vonják és megbüntessék.
- ➔ A rendőrségnek intézkedéseket kell hoznia a romák rendőrség állományába való felvételének elősegítése érdekében.
- ➔ Közvetítőket kell alkalmazni, különösen a roma népekből, hogy biztosítsák a romák és a rendőrség közötti kapcsolatot.
- ➔ A rendőröknek speciális képzésben kell részesülniük az emberi jogok, a romákat érintő kérdések, a faji indíttatású bűncselekményekre vonatkozó jogszabályok és azok roma áldozatokra vonatkozó végrehajtása tekintetében.

Az ECRI **15. számú általános szakpolitikai ajánlása** egy sor olyan intézkedést határoz meg, amelyeket a rendőrségnek és más büntetőjogi szereplőknek a gyűlöletbeszéddel kapcsolatban el kell fogadniuk.

Gyűlöletbeszédnek minősül a személyeket vagy személyek csoportját célzó becsmérlés, gyűlölet vagy rágalmazás bármilyen formában történő támogatása, előmozdítása vagy szítása, valamint az ilyen személyekkel vagy személyek csoportjával szembeni zaklatás, sértegetés, negatív sztereotipizálás, megbélyegzés vagy fenyegetés, illetve valamennyi előző kifejezőmód igazolása „faj” (etnikai hovatartozás), bőrszín, származás, nemzeti vagy etnikai származás, életkor, fogyatékoság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, biológiai nem, társadalmi nem, nemi identitás, szexuális irányultság és egyéb személyes jellemzők vagy státusz alapján.

A rendőrségnek, az ügyészeknek és a bíráknak:

- ➔ biztosítaniuk kell, hogy a gyűlöletbeszéd elleni büntetőeljárást ne használhassák ürügyként a hivatalos politikákkal, vallási meggyőződéssel vagy közszereplőkkel szembeni kritika elfojtására.
- ➔ megfelelően ki kell vizsgálniuk és arányos szankciókat kell alkalmazniuk a gyűlöletbeszéd bűncselekményeivel kapcsolatban.
- ➔ tartózkodniuk kell a bűncselekmény feltételezett elkövetője (elkövetői) etnikai származásának nyilvánosságra hozatalától, kivéve, ha az ilyen nyilvánosságra hozatal büntetőjogi szempontból feltétlenül szükséges, mivel az ilyen nyilvánosságra hozatal megerősíti a negatív sztereotípiákat, és nem egyszerű orvosolni.
- ➔ el kell fogadniuk olyan jegyzőkönyveket vagy megállapodásokat, amelyek biztosítják a gyűlöletbeszéd elleni hatékony együttműködést és koordinációt, valamint a bevált gyakorlatok egymás közötti cseréjét.
- ➔ biztosítaniuk kell a hatékony együttműködést más államokbeli kollégáikkal a gyűlöletbeszéd határokon átnyúló terjedésének kezelése terén, legyen az elektronikus vagy fizikai formátumú.

Az Európai Unió hasonló rendészeti normákat támogat. Az Európai Parlament **A romák uniós integrációjának alapvető jogi vonatkozásairól: a cigányellenesség elleni küzdelelről szóló állásfoglalásában** felszólította az EU tagállamait, hogy többek között nyújtsanak kötelező, emberi jogokon alapuló továbbképzéseket a rendőrök számára, a rendőri erőknél hozzanak létre gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó osztályokat, amelyek ismerik a cigányellenesség jelenségét, valamint ösztönözzék a romák rendőri erőknél való foglalkoztatását.

A ROMÁKKAL KAPCSOLATOS BEVÁLT RENDŐRSÉGI GYAKORLATOK AZ EURÓPA TANÁCS KÜLÖNBÖZŐ TAGÁLLAMAIBAN

A **NET-KARD Projekt** megjegyezte, hogy a spanyolországi Katalóniában a regionális rendőrség olyan kezdeményezést fogadott el, amelynek keretében a roma közösségek idősebb vagy más elismert tagjai informális közvetítőként járnak el a közösségek és a rendőrség között. Így mielőtt a rendőrség bármilyen beavatkozást tervezne egy roma közösségben, először tanácsot és háttérinformációkat kérne a közvetítőtől a hatékony cselekvési terv kialakítása érdekében. A rendőrség szerint ez a kezdeményezés lehetővé teszi számukra, hogy jobban megértsék az incidensek hátterét, amelyekre reagálniuk kell, így célzottabb megközelítést alkalmazhatnak, és fellépéseik során elkerülhetik a túlzásokat. Ez pedig azt eredményezte, hogy a romák elfogadóbbak lettek a rendőrséggel szemben.

Szlovéniában a rendőrség jelentős hangsúlyt fektet a közösségi rendőri tevékenységre, amellyel a rendőrségi alapképzés, valamint a rendőrségi továbbképzések keretében is foglalkoznak. A rendőrök találkoznak a roma közösség tagjaival, megismerkednek a szokásaikkal, és a helyi nyelvjárásban alapfokú romani (roma) társalgási tanfolyamon is részt vehetnek. A képzési program értékelése szerint (amely alkalmazása 2016-ban még folyamatban volt), a rendőrök értékes készségekre tehetnek szert a roma közösségekkel való interakciójukhoz, ami kevesebb bűncselekmény elkövetéshez vezet, és nő a romáktól érkező rendőrségi bejelentések száma. Mindazonáltal a program legnagyobb megvalósítása az lehetett, hogy a rendőrség és a képzésben részt vevő romák között szoros kapcsolatok létesültek, utóbbiak közül néhányan önként vállalták, hogy informális közvetítőként működnek közre a rendőrség és a roma közösség tagjai között.

Az **ECRI** üdvözölte a szlovák hatóságok azon tervét, hogy **2000 romát** civil járőrként vegyenek fel, akik a romák biztonságát a rendőrséggel együttműködésben növelik, és úgy vélte, hogy a jövőben további képzésben lehetne részesíteni őket a rendőrséghez való csatlakozás céljából. Ugyanakkor az ECRI a kassai régió rendőrfőnökének azon döntését, hogy nem engedélyez további nagyszabású rendőri akciókat a roma területeken, szintén rendkívül fontosnak tartotta, és üdvözölte azt a döntést, hogy a rendőröket testkamerákkal lássák el, kiemelve, hogy a kamerák megkönnyítik a rendőrök számára a rendőri brutalitásról szóló hamis vádakkal szembeni önvédelmet.

3.2 Az Európa Tanácsnak az emberi jogi munka szempontjából releváns intézményei

A jog uralmának elvét, valamint azt az elvet, hogy az Európa Tanács joghatósága alá tartozó minden személy részesül az emberi jogokban és alapvető szabadságokban elsősorban az Európa Tanács következő szervei és testületei útján érvényesítik:

A Miniszteri Bizottság

A Parlamenti Közgyűlés

A **Miniszteri Bizottság** az Európa Tanács alapszabály szerinti döntéshozó szerve. Szerepét és feladatait az Alapszabály IV. fejezete határozza meg, amelyek között szerepel az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott ítéletek végrehajtásának felügyelete.

A **Parlamenti Közgyűlés** az Európa Tanács tanácskozó szerve, amely megvitatja a hatáskörébe tartozó kérdéseket, és következtetéseit ajánlások formájában a Miniszteri Bizottság elé terjeszti.

A Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa

A **Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa** a helyi és regionális demokrácia megerősítéséért felelős.

Az emberi jogi biztos

A **biztos** egy pártatlan, nem bírósági intézmény, amelynek feladata az emberi jogok tudatosításának és tiszteletben tartásának előmozdítása. A biztos tevékenységei közé tartoznak az országlátogatások, a tematikus jelentések és a figyelemfelkeltő tevékenységek. **A biztos jelentése a roma kérdésekről vagy országjelentések.**

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI)

Az ECRI egy független szakértőkből álló emberi jogi testület, amely a fentiekhez hasonló általános szakpolitikai ajánlások kiadása mellett figyelemmel kíséri a rasszizmus és a megkülönböztetés problémáit, jelentéseket készít és ajánlásokat fogalmaz meg a tagállamok számára. **Az ECRI legutóbbi országjelentései**

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény tanácsadó bizottsága

A tanácsadó bizottság a keretegyezmény végrehajtásának értékeléséért felelős független szakértői bizottság. Megállapításait részletes, országspecifikus vélemények rögzítik. **A tanácsadó bizottság legutóbbi véleménye országonként**

Az ellenőrző szervek irányadó jelentései nemcsak önmagukban fontosak, hanem azért is, mert az **Emberi Jogok Európai Bírósága gyakran figyelembe veszi őket háttérbizonyítékként.** Ezért nagyon valószínű, hogy amennyiben egy ellenőrző szerv egy adott országban problémásnak nevezett egy kérdést (például azt, hogy az ügyészi hatóságok tartósan elmulasztják kivizsgálni, hogy egy bűncselekménynek lehetett-e faji indíttatása), akkor az Emberi Jogok Európai Bírósága is hasonló következtetésre fog jutni az ítéletében, ha ez a kérdés felmerül.

A három szerv által az Európa Tanács szinte valamennyi tagállamára vonatkozóan kiadott jelentések olvasásából kiderül, hogy nem csak a kelet- és délkelet-európai országok azok, amelyek gyakran nem tesznek megfelelő intézkedéseket a romák és a vándorlók emberi jogainak tiszteletben tartása érdekében.

Az emberi jogi biztos aggályát fejezte ki a norvégiai politikusok romák elleni virulens gyűlöletbeszédének megjelenése miatt (egyikük kijelentette, hogy „a romákat apró darabokra kellene vágni és felszolgálni a kutyáknak”), valamint a hatóságok rasszista beszédmódja miatt, amelyek közül egy ízben ténylegesen szemétnek bélyegezték a „cigányokat”. **Az Európa Tanács emberi jogi biztosa, a 2015-ös norvégiai látogatását követően**

Az ECRI úgy vélte, hogy az a tény, hogy egy svédországi rendőrség létrehozta és fenntartotta 4700 roma (ezen belül több 15 év alatti gyermek) nevét tartalmazó adatbázisát, akik közül sokan nem vettek részt semmilyen illegális tevékenységben, etnikai profilalkotásnak minősül, és üdvözölte, hogy a svéd bíróságok kártérítést ítélt meg az érintett romáknak, a roma közösség tagjainak rendőrségbe vetett bizalmának helyreállítása felé tett lépésként. ***Az ECRI ötödik jelentése Svédországról, 2018***

A tanácsadó bizottság megjegyezte, hogy Németországban a kisebbségekhez tartozó személyek gyakran nem bíznak a rendőrségben, mivel az továbbra is alkalmazza az etnikai profilalkotás gyakorlatát, valamint nem vizsgálja ki megfelelően a faji indíttatású bűncselekményeket. A tanácsadó bizottság részletesen hivatkozott egy hírhedt esetre, amelyben egy szélsőjobboldali német neonáci terrorista csoport nyolc török és egy görög nemzetiségű személyt gyilkolt meg. Ezeket a gyilkosságokat eredetileg rivalizáló török maffiacsoportok közötti háborúnak tulajdonították. A rendőrség csak akkor kezdett el erőteljesebben nyomozni a gyilkosságok ügyében, amikor a neonáci csoport tagjai megöltek egy német rendőrnőt. A rendőrnő meggyilkolását azonban még ekkor is a roma és szinti közösség tagjainak tulajdonították; amikor később kiderült, hogy ez nem így volt, a rendőrség nem vonta vissza eredeti állítását. ***A Tanácsadó Bizottság negyedik véleménye Németországról, 2015***

A tanácsadó bizottság nagyon kritikusan szemlélte, hogy az olasz hatóságok vonakodnak szankcionálni a romaellenes gyűlöletbeszédet, ami a tanácsadó bizottság szerint a büntetlenség légkörét táplálja, ez pedig arra bátorítja a szélsőjobboldali csoportokat, hogy romaellenes tüntetéseket szervezzenek, sőt támadásokat hajtsanak végre a romák ellen. ***A Tanácsadó Bizottság negyedik véleménye Olaszországról, 2016***

Az ECRI bírálta, hogy Belgium nem vezetett be olyan adatgyűjtési rendszert a faji indíttatású bűncselekményekre vonatkozóan, amely lehetővé tenné az adatoknak a faji indíttatás különböző kategóriái (pl. antiszemita, romaellenes) szerinti bontását, és felszólította a rendőrséget és az ügyészségeket, hogy fogadjanak el közös adatgyűjtési protokollokat. ***ECRI, Hatodik jelentés Belgiumról, 2020***

Ugyanezek a testületek ugyanakkor gyakran dicsérik a kelet- és délkelet-európai országokat egyes kezdeményezéseikért és politikáikért, amelyek a romák és a vándorlók integrációjára és a faji indíttatású bűncselekményekre adnak választ.

A tanácsadó bizottság Románia tekintetében megjegyezte, hogy a rendőrség lépéseket tett a tagjai és a kisebbségek tagjai közötti bizalom kiépítésére, és üdvözölte a különböző etnikai hátterű, köztük roma származású rendőrök felvételére tett erőfeszítéseket. Azt is helyeslően állapította meg, hogy számos állami szerv – a rendőrségtől a Legfelsőbb Bírói Tanácsig – adatokat gyűjtött a faji indíttatású bűncselekményekről. ***Negyedik vélemény Romániáról, 2018***

A tanácsadó bizottság hasonló észrevételeket tett Észak-Macedóniával kapcsolatban, megjegyezve, hogy a nemzeti kisebbségek (köztük a romák) tagjainak száma a rendőrségen és a közigazgatásban növekszik, ami erősíti a kisebbségek bizalmát a rendőrségben és általában az államigazgatásban. ***Negyedik vélemény Észak-Macedóniáról, 2016***

Az ECRI üdvözölte a horvát hatóságok folyamatos erőfeszítéseit a „gyűlölet-bűncselekményekről szóló jegyzőkönyv” módosítására, valamint az államügyészségnek az összes államügyészhez intézett utasítását annak biztosítására, hogy a faji indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos valamennyi információt gondosan gyűjtsék és őrizzék meg. ***Ötödik jelentés Horvátországról, 2018***

Bulgáriában a tanácsadó bizottság megállapította, hogy a hatóságok számos projektet hajtottak végre a bűnüldözés és a büntetőeljárás hatékonyságának növelése érdekében a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemben. Tájékoztatták a tanácsadó bizottságot arról, hogy a Belügyminisztérium kézikönyvet használ a rendőrök képzésére a gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálásának módjáról, és hogy a rendőrakadémia tantervében szerepel a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos tananyag. ***Negyedik jelentés Bulgáriáról, 2020***

3.3 Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bírósága

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye volt az első olyan eszköz, amely kikristályosította és kötelező érvényűvé tette az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában foglalt jogokat. Az Egyezmény olyan nemzetközi szerződés, amely az emberi jogok széles körét védi és támogatja. A kiegészítő jegyzőkönyvek elfogadásával számos joggal egészült ki az eredeti szöveg.

Azáltal, hogy a Bíróság az Egyezményt a valós, mindennapi problémák kezelése céljából **élő eszközként** kezeli, biztosítja, hogy az mindig aktuális és naprakész legyen. Az Európa Tanács valamennyi tagja szerződő fele az Egyezménynek.

AZ EURÓPAI EGYEZMÉNYNEK A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEI

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és annak jegyzőkönyvei egy sor jogot rögzítenek, például az élethez való jogot, a magánélethez való jogot és a házassághoz való jogot. Az eszköztár alkalmazásában az egyezményben meghatározott jogok két kategóriába sorolhatók:

Abszolút jogok: e jogokban (például a kínzással szembeni védelemhez való jogban vagy a rabszolgasággal vagy kényszermunkával szembeni védelemhez való jogban) való részesülés semmilyen módon nem korlátozható. Így az olyan gyakorlat, amely kínzásnak minősül, az Európai Egyezmény értelmében jogellenes lenne, és semmilyen körülmények között nem igazolható. Továbbá az abszolút jogokról nem lehet lemondani – így például egy fogvatartott nem „egyezhet bele” abba, hogy kínozzák.

Minősített jogok: e jogokban (például az élethez való jogban vagy a véleménynyilvánítás szabadságához való jogban) való részesülés bizonyos feltételek mellett korlátozható. Így az élethez való jog nem abszolút, mert bizonyos körülmények között (például önvédelemből) valakinek a megőlése nem biztos, hogy ellentétes az Európai Egyezményvel.

Az Európai Egyezménynek a rendőrség számára leginkább releváns cikkei a következők:

2. cikk
Az élethez való jog

A **2. cikk** szerint az élethez való jog minősített jog: az emberi élet bármilyen elvétele jogellenes, hacsak az a cikkben meghatározott három kivétel valamelyike alá nem esik (jogellenes erőszakkal szembeni védelem, letartóztatás végrehajtása/megakadályozása, lázadás/erőszakos felkelés leverése), és feltéve, hogy a halálos erő alkalmazása jogszerű és arányos, azaz „nem több, mint amennyi feltétlenül szükséges”.

3. cikk
A kínzással szembeni

3. cikk: a kínzással és embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szembeni védelemhez való jog. Abszolút jog, nem tesz lehetővé korlátozásokat. Így egy gyakorlat vagy nem minősül kínzásnak (és ezért a 3. cikk alkalmazhatósága nem merül fel), vagy igen, és ebben az esetben a 3. cikk sérül.

8. cikk
A magán- és családi élethez, az otthonhoz és a levelezéshez való jog

8. cikk: a magán- és családi élet, az otthon és a levelezés tiszteletben tartásához való jog. Ez egy minősített jog, amely nem sérül, ha az e jogba való beavatkozás (pl. házkutatás) jogszerű, törvényes célt szolgál, és arányos e céllal.

11. cikk

A gyülekezés és a társulás szabads

A **11. cikk** szintén minősített jog, nem sérül, ha a jogba való beavatkozás (pl. egy erőszakos tüntetés feloszlata) a nemzeti jogban előírt, törvényes célt szolgál, és arányos e céllal.

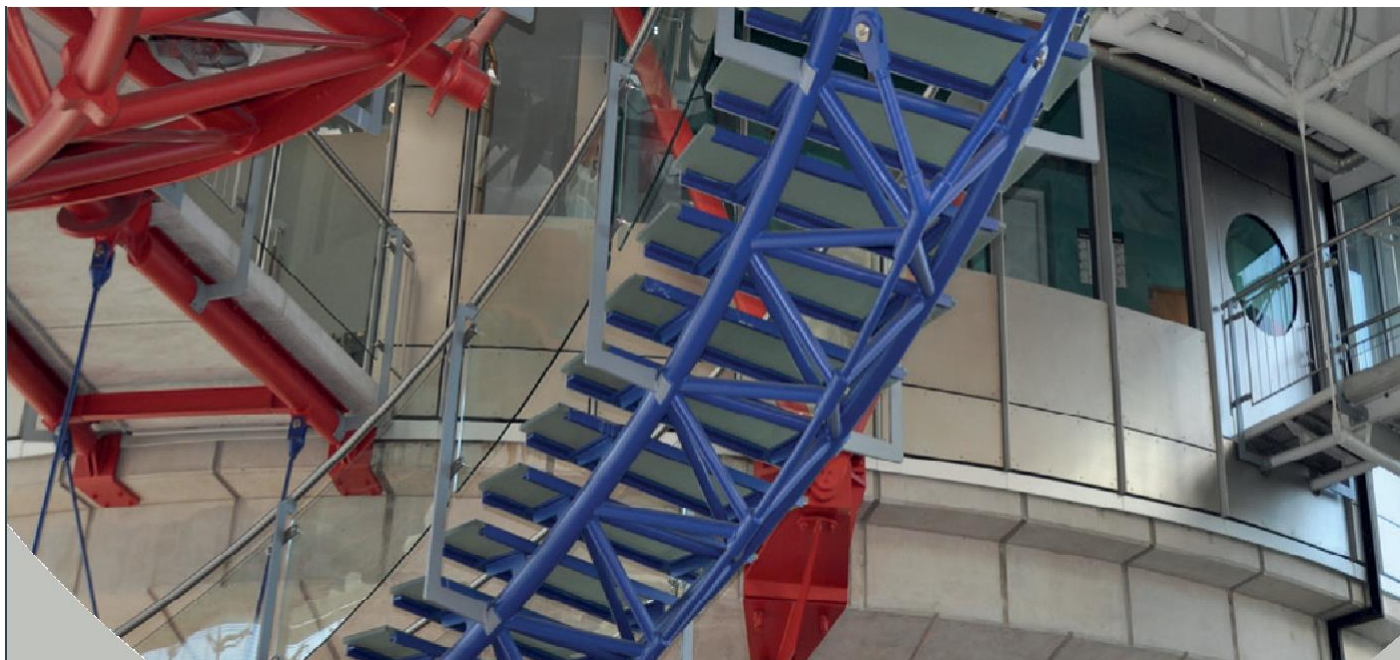
14. cikk

A hátrányos megkülönböztetés tiltása

A **14. cikk és a 12. jegyzőkönyv 1. cikke** biztosítja az egyenlő bánásmódhoz / megkülönböztetésmentességhez való jogot az Európai Egyezmény és annak jegyzőkönyvei, illetve a nemzeti jog által védett jogok gyakorlása során. Az eltérő bánásmód akkor diszkriminatív, ha annak nincs objektív és észszerű indoka.

Az Európa Tanács valamennyi hivatalos nyelvén elérhető egy **rövid videó az Európai Egyezményről**.

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

Nem tévesztendő össze az Európai Unió Bíróságával (EUB). Az **Európai Bíróság** Luxemburg fővárosában, Luxembourgban található, és feladata az Európai Uniót létrehozó szerződések értelmezésére és alkalmazására vonatkozó európai uniós jogszabályok és szabályok betartásának biztosítása.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának fő szerepe

Az Emberi Jogok Európai Bírósága Strasbourgonban (Franciaország) található. Fő feladata az Emberi Jogok Európai Egyezménye betartásának felügyelete, elsősorban azáltal, hogy megvizsgálja az egyének által az egyezményt aláíró államok ellen benyújtott panaszokat vagy ritkábban az államok által az államok ellen benyújtott panaszokat.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának szerepe és hatásköre

A laikusok (és mások!) gyakran téves elképzeléseket és véleményeket alkotnak az Emberi Jogok Európai Bíróságáról:

A Bíróság megteheti a következőket:

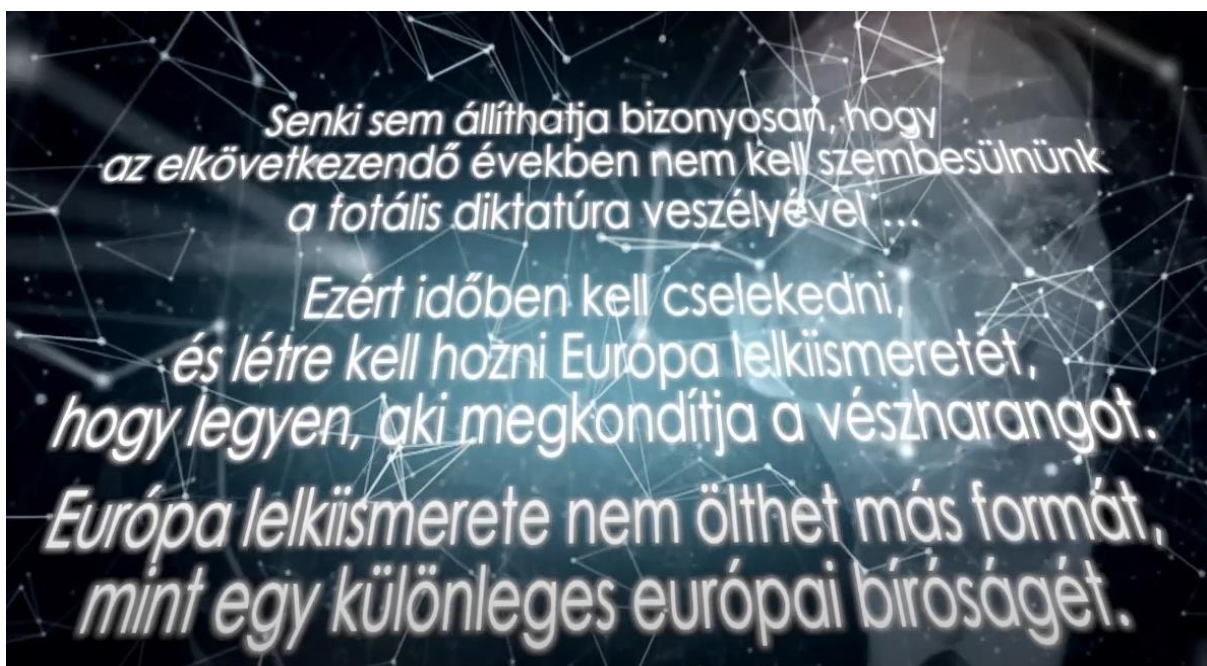
- Az eléje terjesztett panasz vizsgálatát követően megállapíthatja, hogy egy állam megsértette az Európai Egyezményből eredő kötelezettségeit. Megállapíthatja például, hogy egy ország lőfegyverhasználatra vonatkozó törvénye nem felel meg az Egyezménynek.
- Elrendeli a méltányos kártérítés kifizetését, amely általában szimbolikus jellegű.
- Jelzi az államnak, hogy tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy a jövőben ne fordulhasson elő hasonló jogsértés.
- Lehetőséget ad a felperesnek arra, hogy ügye újbóli tárgyalását kérje a nemzeti bíróságok előtt.

A Bíróság nem teheti a következőket:

- Nem helyezheti hatályon kívül a nemzeti bíróságok által hozott ítéleteket vagy határozatokat.
- Nem hagyhatja figyelmen kívül, nagyon alapos ok nélkül, a hazai bíróságok által végzett tényállás-értékelést.
- Nem nyilváníthat bűnösnek vagy ártatlannak valakit; a Bíróság NEM értékeli a személyes büntetőjogi felelősséget. Nem állapíthatja meg a rendőrök bűnösségét.
- Nem bírálhatja meg egy államot az Európai Egyezmény megsértése miatt, de kártérítést ítélhet meg a felperesnek.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságával és annak szerepével kapcsolatos kérdéseket és válaszokat tartalmazó rövid útmutató az Európa Tanács valamennyi hivatalos nyelvén elérhető.

Az **Emberi Jogok Európai Bíróságáról** szóló rövid hivatalos videó az Európa Tanács valamennyi hivatalos nyelvén elérhető.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

www.echr.coe.int

KERESET BENYÚJTÁSA AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁHOZ

Bárki, aki úgy gondolja, hogy személyes és közvetlen áldozata annak, hogy egy vagy több, az európai egyezményben biztosított jogát megsértették, **panaszt nyújthat be** az Emberi Jogok Európai Bíróságához.

A kereset életciklusának egyszerűsített áttekintése a következőképpen néz ki:

- ➔ A potenciális felperesnek meg kell határoznia egy olyan, az államnak felróható cselekményt vagy mulasztást, amely szerinte megsértette az Egyezményben foglalt jogait. Ezt a cselekményt vagy mulasztást akár állami szereplő, akár harmadik fél elkövetheti.
- ➔ A potenciális felperesnek a hazai bíróságok elé kell vinnie az ügyét, és ki kell merítenie MINDEN rendelkezésre álló, hozzáférhető és hatékony jogorvoslati lehetőséget (fellebbezés, alkotmányjogi panasz).
- ➔ Ha nem elégedett a jogerős hazai bírósági döntéssel, akkor a Bírósághoz fordulhat.
- ➔ Ha a Bíróság a kérelmet elfogadhatónak találja, akkor dönt az ügyben.
- ➔ Ha a Bíróság az ügy elbírálása során egyetért a felperes kérelmével, és megállapítja, hogy jogsértés történt, kártérítést ítélhet meg a felperesnek.
- ➔ Bizonyos esetekben a Bíróság azt is jelezheti, hogy a kormánynak milyen intézkedéseket kell hoznia annak érdekében, hogy a felperes teljes jogorvoslatban részesüljön (egyedi intézkedések), vagy olyan általános intézkedéseket is jelezhet, amelyek célja, hogy a jövőben senkit se érhessen hasonló jogsértés. Ezek az intézkedések az új jogszabályok elfogadásától a rendőrök jobb képzéséig terjedhetnek. A Bíróság ezt követően továbbítja az ítéletet az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának.
- ➔ A Miniszteri Bizottság felügyeli az ítélet végrehajtását. Ellenőrzi, hogy a kártérítést kifizették-e a felperesnek, és hogy megtették-e a szükséges egyéni és általános intézkedéseket.
- ➔ A bizottság kérheti általános intézkedések meghozatalát akkor is, ha azokat az Európai Bíróság nem jelölte meg. A bizottság csak akkor zárja le az ítélet végrehajtásának vizsgálatát, ha meggyőződött arról, hogy az állam megtette az ítélet végrehajtásához szükséges intézkedéseket.

A RENDŐRSÉG SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS EURÓPAI BÍRÓSÁGI ÍTÉLETEK NYOMÁN ELFOGADOTT INTÉZKEDÉSEK

A rendőrség tétlenségét elítélő ítéleteket követően például **Olaszországban** és **Romániában reformokat** hajtottak végre a családon belüli erőszak kezelésére. A rendőrség lőfegyverhasználatát elítélő ítéleteket követően **Bulgáriában** megváltoztatták a hatóságok lőfegyverhasználatára vonatkozó szabályokat. A harmadik felek által elkövetett állítólagos rendőri brutalitás vagy rasszista támadások nem megfelelő kivizsgálásának elmulasztását elítélő ítéleteket követően **Észak-Macedóniában, Észtországban, Lengyelországban, Cipruson, Szlovákiában, Magyarországon, Horvátországban** és **Romániában reformokat** hajtottak végre.

A tüntetések feloszlátása során a rendőrség által alkalmazott indokolatlan és aránytalan erőszakkal kapcsolatos ítéletsorozatot követően a Bíróság jelezte Törökországnak, hogy a rendőröket megfelelő képzésben kell részesítenie (**Ízci kontra Törökország**). A török hatóságok több mint 400 vezető rendőrtisztnek tartottak **egy sor képzést** a tömegoszlátási technikákról, valamint 12 652 rendőrnek a könnygáz és a kapcsolódó felszerelések használatáról.

A Bíróságnak az **Antajev és társai kontra Oroszország** ügyben hozott ítéletét követően, amely a csecsenekkel szembeni rasszista indíttatású rendőrségi bánásmódra vonatkozott, az orosz hatóságok egy **sor intézkedést** hoztak, és kidolgoztak egy rendszert a potenciálisan rasszista és vallási indíttatású bűncselekmények nyomon követésére. Az ügyészség továbbá lépéseket tett az állami szervek és a nem kormányzati szervezetek közötti együttműködés fokozására.

A RENDŐRÖK EMBERI JOGAI ÉS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

Az európai rendőrségi etikai kódex nemcsak a rendőrök felelősségét és kötelezettségeit határozza meg, hanem a jogaikról is rendelkezik. Így a kódex szerint:

- ➔ **A rendőri állományt főszabály szerint ugyanazok a polgári és politikai jogok illetik meg, mint a többi állampolgárt. E jogokat csak akkor lehet korlátozni, ha az szükséges a rendőrség feladatainak ellátásához egy demokratikus társadalomban, a törvénnyel összhangban és az Emberi Jogok Európai Egyezményével összhangban.**
- ➔ **A rendőrség alkalmazottai közalkalmazottként a lehető legteljesebb mértékben élvezik a szociális és gazdasági jogokat. A személyzetnek joga van különösen az érdekképviseleti szervezetek szervezéséhez vagy azokban való részvételhez, a megfelelő díjazáshoz és szociális biztonsághoz, valamint a különleges egészségügyi és biztonsági intézkedésekhez, figyelembe véve a rendőri munka sajátos jellegét.**
- ➔ **A rendőrségi alkalmazottakkal szemben hozott fegyelmi intézkedéseket független szerv vagy bíróság felülvizsgálhatja.**
- ➔ **Az állami hatóságok támogatják a rendőri állományt, ha a feladatukkal kapcsolatban megalapozatlan vádakkal illetik őket.**

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az európai jog összefüggésében a rendőröknek joguk van ahhoz, hogy veszélyes helyzetekben védelemben részesüljenek, és rendelkezzenek a szükséges felszereléssel, képzéssel és megfelelő erőforrásokkal. Ha egy rendőrnek büntetőeljárás során kell bíróság elé állnia hivatalos minőségében elkövetett cselekmények miatt, akkor a tisztességes eljárásra vonatkozó valamennyi normát alkalmazni kell. A rendőrök számára biztosítani kell a munkahelyen észszerűen elvárható tiszteletet a magánéletük iránt, valamint a megkülönböztetés elleni védelmet a toborzás, a munkakörülmények, az előléptetés, az egyenlő bérezés, az elbocsátás vagy a zaklatás tekintetében. Észszerű munkaidőt és pihenőidőt, megfelelő bérezést és egészségügyi szabályokat kell bevezetni, betegszabadságot és rokkantsági biztosítást kell nyújtani a szolgálati balesetekre való tekintettel, valamint egyéb szociális biztonsági intézkedéseket (szülői szabadság, gyermekgondozási kötelezettségek stb.) is. Számos rendőr nyert már pert az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt (főként bérkérdésekkel és egyéb munkaügyi vitákkal kapcsolatban).

Például a Milojević és társai kontra Szerbia ügyben az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Európai Egyezményt sérti, hogy a büntetőeljárás során meghozott felmentő ítéletet követően a felperesek közül két rendőrt, akit elbocsátottak, nem helyeztek vissza. A szerb kormány ezt követően egy sor intézkedést fogadott el annak érdekében, hogy a munkatársaik munkajogainak hasonló megsértése ne ismétlődhessen meg. Meg kell jegyezni, hogy az Európai Bíróság ítéletének kihirdetését követően és annak erejénél fogva a felpereseknek lehetőségük volt arra, hogy visszahelyezésüket kérjék.

A Grace Gatt kontra Málta ügyben a felperes egy rendőrtiszt volt, akit fegyelmi és büntetőjogi vétségekben találtak bűnösnek. Gatt asszonyt ezt követően elbocsátották a rendőrségtől, és az Alkotmánybírósághoz benyújtott fellebbezését, amelyben azt állította, hogy az ellene folytatott fegyelmi eljárás nem volt tisztességes, elutasították. Az Európai Bíróság megállapította, hogy Gatt asszony 6. cikk szerinti joga (a tisztességes eljáráshoz való jog) sérült, mivel a fegyelmi bizottság tagjai gyakorló rendőrtisztek voltak, nem rendelkeztek jogi képzettséggel, és a felettesük nevezte ki őket, akinek a parancsnoksága alatt szolgáltak. Hasonlóképpen, az a rendőri szerv, amely végül az elbocsátását javasolta, nem tekinthető pártatlannak. 2019-ben Málta módosította a vonatkozó jogszabályokat annak érdekében, hogy biztosítsa a fegyelmi bizottságok tagjaiként ülő rendőrtisztek függetlenségét.

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA TISZTÁBAN VAN A RENDŐRSÉG ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOKKAL

Az Emberi Jogok Európai Bírósága teljes mértékben tisztában van azokkal a nehézségekkel (és veszélyekkel), amelyekkel a rendőrségnek nap mint nap szembe kell néznie, és ezeket figyelembe veszi a helytelen rendőri magatartásra vonatkozó állítások vizsgálata során.

A P. F. és E. F. kontra Egyesült Királyság ügyben a másodrendű felperesnek, aki egy belfasti katolikus iskola tanulója volt, egy olyan utcán kellett átmennie, amelyen egy szemben álló vallási csoport tagjai laknak, akik tüntetéseket rendeztek és gyakran folyamodtak erőszakos cselekményekhez. A rendőrség úgy döntött, hogy nem tesz közvetlen lépéseket a tüntetők feloszlátása érdekében, mivel félt a még erőszakosabb reakcióktól. A másodrendű felperes és más, ugyanilyen veszélynek kitétt tanulók védelme érdekében a rendőrség azt javasolta, hogy iratkozzanak át egy másik iskolába. Az elsőrendű felperes, a másodrendű felperes édesanyja ezt elutasította. Ennek következtében a rendőrség minden tanítási napon nagyszabású akciót tervezett és hajtott végre, amelynek során a rendőrök a gyermekeiket iskolába kísérő szülők és az erőszakos tüntetők közé helyezkedtek, hogy megvédjék őket. Ezek a rendőrségi műveletek körülbelül két hónapig tartottak. A felperesek azon állításával szemben, hogy a rendőrség nem védte meg őket, az Európai Bíróság megállapította, hogy a rendőrség minden észszerű intézkedést megtett mind a felperesek védelme, mind pedig az erőszak fellángolásának megakadályozása érdekében. Az Európai Bíróság teljes mértékben osztotta a rendőrség által végzett kockázatértékelést, amely szerint a beavatkozás erőszakosabb formája (azaz az erőszakos tüntetők feloszlátása) csak az erőszak eszkalációjához vezetett volna az egész városban. Az Európai Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy az elfogadott intézkedés nem volt költség- és kockázatmentes a rendőrség számára: e két hónap alatt jelentős rendőri erőforrásokat fordítottak arra, hogy a tanulók el tudjanak sétálni az általuk választott iskolába, és negyvenegy rendőr megsérült. Ezzel szemben egyetlen tanuló sem szenvedett fizikai sérülést ebben az időszakban.

Loyalists attack
Catholic children in Holy
Cross dispute (2001)

A McCann és társai kontra Egyesült Királyság ügyben a Bíróság azt is kiemelte, hogy a rendőröknek gyakran a másodperc töredéke alatt kell olyan információk alapján döntéseket hozniuk, amelyekről később kiderülhet, hogy nem helytállóak. Így amikor a különleges erők katonái tűzparancsra és figyelmeztetés nélkül megöltek olyan feltételezett terroristákat, akikről akkor észszerűen úgy vélték, hogy készen állnak egy számos áldozatot követelő bomba felrobbantására (amely információról később kiderült, hogy téves), az Európai Bíróság felmentette őket minden vétkesség alól, megjegyezve, hogy „Az ezzel ellentétes megállapítás irreális terhet róna az államra és a bűnüldöző személyzetre kötelességük teljesítése során, talán az ő és mások életének kárára”.

Egy hasonló későbbi ügyben, az Armani da Silva kontra Egyesült Királyság ügyben nem indítottak büntetőeljárást a rendőrség különleges erőinek tisztjei ellen, akik tévesnek bizonyult operatív információk alapján megöltek egy személyt, akit azzal gyanúsítottak, hogy öngyilkos mellény felrobbantására készült. Az esetre azután került sor, hogy négy fel nem robbant bombát találtak, és a rendőrség attól tartott, hogy hamarosan újabb bombatámadásra kerül sor. Az Európai Bíróság nem állapította meg a 2. cikk megsértését, megjegyezve, hogy egy független szerv által lefolytatott közigazgatási vizsgálatot követően megállapítást nyert, hogy a szóban forgó különleges erők katonái észszerűen úgy vélték, hogy a gyanúsított öngyilkos merénylő, aki bármelyik pillanatban felrobbanthat egy bombát, és hogy a lövés volt az egyetlen módja annak, hogy ezt megakadályozzák.

Az Európai Bíróság tisztában van azzal is, hogy a 2. és 3. cikk megsértésére vonatkozó állítások kivizsgálása során a rendőrök ellen fegyelmi vagy büntetőeljárás indulhat. Ebben az esetben a rendőröket megilleti az ilyen **eljárások** során az alpereseket megillető jogok teljes köre.

A Manoli kontra Moldovai Köztársaság ügyben a felperes rendőr volt, akit egyik kollégájával együtt azzal vádoltak, hogy egy gyanúsítottat bántalmaztak a letartóztatása során. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy mivel a gyanúsított ellenállást tanúsított, Manoli úr és kollégája által alkalmazott erőszak jogszerű volt, ezért felmentette őket. Az ügyészség fellebbezését követően a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezte a határozatot, és Manoli urat bűnösnek találta, valamint három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte, anélkül azonban, hogy a tanúkat vagy a sértetteket újra kihallgatta volna. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a Manoli úr elleni büntetőeljárás tisztességtelen volt, és sértette az Európai Egyezmény 6. cikkét (a tisztességes eljáráshoz való jog), mivel a fellebbviteli bíróság számára döntő fontosságú volt, hogy a tanúkat és a sértetteket újra kihallgassa, hogy megítélje megbízhatóságukat, és ne hagyatkozzon a tanúvallomásaikra. Az Európai Bíróság ítéletét követően a Moldovai Köztársaság Legfelsőbb Bírósága hatályon kívül helyezte Manoli úr ellen kiszabott ítéletet, és elrendelte az ellene folyó büntetőeljárás újbóli megindítását.

AZ EGYZEMÉNY ALAPJÁN FELMERÜLŐ ÁLLAMI FELELŐSSÉG

Az Európai Egyezmény szerinti állami felelősség a 2., 3. és 8. cikkel önmagában vagy a 14. cikkel együttes olvasatban való összefüggésben, állami tisztviselők által elkövetett cselekményekért vagy mulasztásokért három szakaszban merülhet fel:

A. Az e cikkek valamelyikének hatálya alá tartozó cselekmény vagy mulasztás elkövetése előtt (pl. az erőszak alkalmazására vonatkozó megfelelő jogi keret hiánya, egy rendőri művelet hibás megtervezése). Ez az Európai Egyezmény vonatkozó cikke **érdemi megsértésének** minősülne.

B. Akkor, amikor az állami tisztviselők vagy elkövetnek egy, az említett cikkeket sértő cselekményt, vagy tudatosan lehetővé teszik, vagy elmulasztják megakadályozni, hogy harmadik személyek ilyen cselekményt hajtsanak végre (pl. egy rendőr által elkövetett kínzás, a magánszemélyek által jelentett fenyegetésekkel szembeni védelemre irányuló operatív intézkedések elmulasztása). Szintén az Európai Egyezmény vonatkozó cikkének **érdemi megsértése**.

C. Az e cikkek által tiltott cselekmény elkövetését követően azért, hogy nem indítottak hatékony nyomozást a cselekmény körülményeinek tisztázása és az elkövető(k) megbüntetése érdekében, függetlenül attól, hogy az elkövető(k) magánszemélyek vagy állami tisztviselők voltak. Ez az Európai Egyezmény vonatkozó cikke **eljárási megsértésének** minősülne.

Példák:

- ➔ Egy rendőr bántalmaz egy személyt – a 3. cikk megsértése (érdemi jogsértés).
- ➔ Rendőr bántalmazza a kisebbséghez tartozó személyt, miközben a kisebbséghez tartozó személyt faji alapon gyalázza – a 3. cikk és a 14. cikk együttes megsértése.
- ➔ A rendőr elmulasztja a bűncselekmény helyszínén a kulcsfontosságú bizonyítékok megóvását – a 3. cikk megsértése (eljárási jogsértés).
- ➔ A rendőr elmulasztja annak kivizsgálását, hogy a bűncselekménynek faji indítékai voltak-e – a 3. cikk és a 14. cikk együttes megsértése.

Az Európai Bíróság hasonló pragmatikus megközelítést alkalmazott a hatóságokra háruló kötelezettségek mértékét illetően a **2. cikk** és a **3. cikk** önmagában vagy a 14. cikkel együttesen történő állítólagos megsértése vizsgálata során. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában a nyomozás hatékonyságának főbb elemei közé tartozik a függetlenség, a megfelelőség, a gyorsaság, a bűncselekmény különleges indítékainak vizsgálata, a független felügyelet és az áldozatok részvétele.

Ahhoz, hogy egy nyomozás az e cikkek szerinti eljárási követelményeknek megfelelőnek minősüljön, a hatóságoknak meg kell tenniük minden olyan intézkedést, amely elvileg alkalmas arra, hogy az ügy tényállásának tisztázásához, valamint a felelősök azonosításához és megbüntetéséhez vezessen. Ez, amint azt az Európai Bíróság hangsúlyozta, eszközkötelem és nem eredménykötelem. Más szóval, a hatóságoknak (nevezetesen a rendőrségnek, az ügyészségnek és a bíróságoknak) az Európai Egyezmény értelmében nem kötelességük minden esetben azonosítani a bűncselekmény elkövetőit, mivel ez lehetetlen lenne. Inkább arra kötelesek, hogy minden olyan észszerű nyomozati intézkedést tegyenek, amely segítheti őket az elkövetők azonosításában.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága öt alapelvet dolgozott ki a panaszok – köztük a rendőrséggel szembeni panaszok – hatékony kivizsgálására.

Függetlenség: a nyomozók és a rendőrök között, akik ellen a nyomozás folyik, nem lehetnek intézményi vagy hierarchikus kapcsolatok.

Megfelelőség: a vizsgálatnak alkalmasnak kell lennie a bizonyítékok gyűjtésére – azt megállapítandó, hogy a panasz tárgyát képező rendőri magatartás jogellenes volt-e –, valamint a felelősök azonosítására és megbüntetésére

Gyorsaság: a vizsgálatot haladéktalanul és gyorsan kell lefolytatni a jogállamiságba vetett bizalom fenntartása érdekében

Nyilvános ellenőrzés: az eljárásoknak és a döntéshozatalnak nyílnak és átláthatónak kell lennie az elszámoltathatóság biztosítása érdekében

Az áldozat bevonása: a panaszosokat be kell vonni a panasz eljárásba jogos érdekeik védelme érdekében

Lásd az **Európa Tanács emberi jogi biztosának véleményét** a rendőrséggel szembeni panaszok hatékony elbírálásáról.

Lásd az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteit Végrehajtó Osztály **adatlapját** a biztonsági erők által okozott halálesetek vagy bántalmazások hatékony kivizsgálási normáiról.

4. AZ EURÓPAI TANÁCS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESÉG RE VONATKOZÓ, A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁBAN RELEVÁNS NORMÁI

4.1 Alapelvek és eszközök

Az **Európai Rendőrségi Etikai Kódex** a rendőri munkára vonatkozó legfontosabb normákat vázolja fel. A megkülönböztetésmentesség elve rendkívül fontos a rendőrség mint szervezet és mint a közösségnek szolgáltatást nyújtó entitás számára.

A rendőri szervezet

- ➔ A rendőri szervezet biztosítja a rendőri állomány feddhetetlenségét és megfelelő teljesítményét, különösen **az egyének alapvető jogai tiszteletben tartásának** biztosítása érdekében.
- ➔ A felvételi eljárásoknak objektivitáson és **megkülönböztetés-mentességen** kell alapulniuk.
- ➔ A rendőrség alkalmazottai **közalkalmazottként** a lehető legteljesebb mértékben élvezik a szociális és gazdasági jogokat.
- ➔ A rendőri állományt főszabály szerint ugyanazok a polgári és politikai jogok illetik meg, **mint a többi állampolgárt**.
- ➔ A **rendőrségi képzésnek** teljes körűen figyelemmel kell lennie a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelem szükségességére.

A rendőrség mint a jogok előmozdítója és védelmezője

- ➔ A rendőrségnek feladatát tisztességes módon kell ellátnia, elsősorban a pártatlanság és a megkülönböztetésmentesség elveit követve.
- ➔ Tevékenysége során a rendőrségnek mindig tekintettel kell lennie **mindenki alapvető jogaira**.
- ➔ A rendőröknek tisztességesen és tisztelettel kell eljárniuk a lakossággal szemben, különleges tekintettel a leginkább **kiszolgáltatott csoportokba** tartozó személyek helyzetére.
- ➔ A rendőrségi nyomozásnak objektívnek és tisztességesnek, érzékenynek és alkalmazkodónak kell lennie az olyan személyek **különleges igényeivel** szemben, mint a gyermekek, a fiatalkorúak, a nők, a kisebbségek, beleértve az etnikai kisebbségeket, valamint a kiszolgáltatott személyeket.
- ➔ A rendőrség **megkülönböztetés nélkül** biztosítja a bűncselekmények áldozatainak a szükséges támogatást, segítséget és tájékoztatást.

Az **ECRI 7. számú felülvizsgált ajánlása** felvázolja a rasszizmus és a faji megkülönböztetés leküzdésére irányuló nemzeti jogszabályokra alkalmazandó normákat. A polgári és közigazgatási jogban rendelkezni kell arról, hogy a megkülönböztetés tilalma valamennyi hatóságra vonatkozik, beleértve a rendőrség és más bűnüldöző szervek tevékenységét is.

- ➔ A törvénynek világosan meg kell határoznia és meg kell tiltania a közvetlen és közvetett faji megkülönböztetést, az asszociáción alapuló hátrányos megkülönböztetést, a kinyilvánított megkülönböztetési szándékot, a megkülönböztetésre való utasítást, a megkülönböztetésre való felbujtást, a megkülönböztetéshez való segítségnyújtást és a zaklatást.
- ➔ A törvénynek köteleznie kell a hatóságokat arra, hogy feladataik ellátása során előmozdítsák az egyenlőséget és megelőzzék a diszkriminációt.

A **büntetőjognak büntetnie kell** a közhivatalok vagy közfoglalkozások gyakorlása közben előforduló faji megkülönböztetést. A büntetőjognak büntetnie kell:

- ➔ A nyilvános felbujtást erőszakos cselekedetekre, gyűlöletre vagy megkülönböztetésre, a nyilvános sértegetést és rágalmazást vagy fenyegetést személyek vagy személyek csoportja ellen faji hovatartozás, bőrszín, nyelv, vallás, nemzetiség, vagy nemzeti, illetve etnikai származás alapján.
- ➔ Az olyan nyilvánosan, rasszista célzattal kifejezett ideológiát, amely felsőbbrendűséget állít bizonyos személyek csoportjával szemben faji hovatartozás, bőrszín, nyelv, vallás, nemzetiség, nemzeti vagy etnikai származás alapján, illetve leértékeli vagy becsméri azt.
- ➔ A rasszizmust hirdető csoportok létrehozását vagy vezetését, az ilyen csoportok támogatását és a tevékenységükben való részvételt.
- ➔ A törvénynek rendelkeznie kell egy vagy több független szervről, amelyet a rendőrség tagjai által elkövetett állítólagos diszkriminációs cselekmények kivizsgálásával bíz meg.

MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESSÉG: A NEMZETKÖZI ÉS AZ EURÓPAI JOG ALAPELVE

A megkülönböztetésmentesség egyike a **nemzetközi emberi jogi jogszabályok** központi témáinak. Az Egyesült Nemzetek Alapokmányában, az **Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában**, valamint az összes későbbi jelentős emberi jogi eszközben és emberi jogi szerződésben is szerepel.

A megkülönböztetésmentesség az Európa Tanács keretrendszerének egyik alapelve, beleértve az **Emberi Jogok Európai Egyezményét** és az Európa Tanács kapcsolódó jogi eszközeit.

A megkülönböztetésmentesség elve az Európai Unió egyik alapvető értéke. Az **Európai Unióról szóló szerződés**, az **EU Alapjogi Chartája** és **számos irányelv** tiltja a bármilyen alapon történő megkülönböztetést.

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYZMÉNYE ÉS A DISZKRIMINÁCIÓ

Az **Emberi Jogok Európai Egyezménye** garantálja a megkülönböztetés elleni védelmet, beleértve a rendőrség általi megkülönböztetést is.

Az Egyezmény **14. cikke** tiltja a megkülönböztetést „az egyezményben meghatározott jogok és szabadságok” gyakorlása során. A 14. cikk kifejezetten tiltja a „nemen, fajon, bőrszínen, nyelven, valláson, politikai vagy más véleményen, nemzeti vagy társadalmi származáson, nemzeti kisebbséghez tartozáson, vagyoni, születés szerinti vagy egyéb helyzeten alapuló megkülönböztetést”.

A **12. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke** kiterjeszti a megkülönböztetés elleni védelem hatályát „a törvényben meghatározott bármely jogra”. Ezáltal bevezeti a megkülönböztetés általános tilalmát és a megkülönböztetésmentességhez való „önálló jogot”.

Az **EJEB megalakulásától 2020 októberéig 300 olyan ítéletet hozott**, amelyben különböző okokból diszkriminációt állapított meg.

A megkülönböztetés fogalmát az Emberi Jogok Európai Bírósága következetesen értelmezte az Egyezmény **14. cikkével kapcsolatos ítélezési gyakorlatában**. A Bíróság megállapította, hogy a megkülönböztetés azt jelenti, hogy a számottevően hasonló helyzetben lévő embereket objektív vagy észszerű indoklás nélkül eltérően kezelik.

Megkülönböztetésről akkor beszélhetünk például, ha a rendőrség objektív ok nélkül, egy adott jellemző alapján másként bánik egy személlyel, mint másokkal hasonló helyzetben, vagy nem bánik másként az emberekkel, amikor jelentősen eltérő helyzetben vannak, vagy olyan semleges politikákat alkalmaz, amelyek aránytalanul negatív hatást gyakorolnak egyénekre vagy csoportokra.

4.2 Megkülönböztetési formák a rendőrség szempontjából releváns európai jogban

A HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS FORMÁI: AZ EURÓPA TANÁCS GYAKORLATA ÉS AZ EURÓPAI UNIÓS JOG

Közvetlen megkülönböztetés

A 14. cikk nem határozza meg, hogy mi minősül közvetlen megkülönböztetésnek. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában azonban a **közvetlen megkülönböztetés** „az analóg vagy számottevően hasonló helyzetben lévő személyek közötti eltérő bánásmódot” írja le, a 14. cikk által védett „azonosítható tulajdonság” vagy „helyzet” alapján.

Az **EU faji egyenlőségről szóló irányelve** kimondja, hogy az minősül közvetlen megkülönböztetésnek, amikor egy személyt faji vagy etnikai származása miatt kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenek, részesítettek vagy részesítenének, mint egy másik személyt hasonló helyzetben.

Az Antajev és társai kontra Oroszország ügyben az Európai Bíróság megállapította, hogy a belső rendőrségi utasítások bizonyos etnikai származású gyanúsítottak sajátos kezelésére vonatkoztak. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a felperesek esetében az etnikai származás volt az egyetlen, vagy legalábbis a döntő oka annak, hogy a különleges rendőri szolgálatokat bevonták az azok otthonaiban végzett házkutatásba, és nem tudta elfogadni, hogy a gyanúsítottakkal szemben alkalmazott eltérő bánásmód a tényleges vagy vélt etnikai hovatartozáson alapuljon. A felperesek bizonyították, hogy a rendőrség részéről diszkriminációnak és rasszista szóbeli sértegetéseknek voltak kitéve. Amikor panaszt tettek ez ellen, a nyomozó megtagadta bizonyos vallomások felvételét, különösen az ellenük irányuló támadások etnikai indíttatású jellegére és a rendőrök szájából elhangzott etnikai sértésekre vonatkozóan. Az Európai Bíróság megjegyezte, hogy bár nem került sor a lehetséges rasszista indítékok alapos vizsgálatára, és erre a mulasztásra nem adtak magyarázatot, nyilvánvaló, hogy a nyomozás figyelmen kívül hagyta a lehetséges rasszista indítékokat.

Asszociáción alapuló hátrányos megkülönböztetés

Az Emberi Jogok Európai Bírósága megerősítette, hogy a 14. cikk kiterjed az **asszociáción alapuló hátrányos megkülönböztetésre** is, azaz olyan helyzetekre, amikor a szóban forgó védett jogalap a felperessel valamilyen módon kapcsolatban álló másik személyre vonatkozik.

Az Európai Bíróság megállapította, hogy a foglalkoztatással való összefüggésben az **asszociáción alapuló megkülönböztetés** ellentétes a megkülönböztetés tilalmával, és hogy a közvetlen megkülönböztetés nem korlátozódik azokra a személyekre, akik maguk is rendelkeznek valamely védett tulajdonsággal.

A Škorjanec kontra Horvátország ügyben a felperest és roma származású élettársát két személy bántalmazta, akik romaellenes szidalmakat hangoztattak. Az Európai Bíróság hangsúlyozta, hogy a rendőrség azon kötelezettsége, hogy kikutassa a rasszista attitűdök és az adott erőszakos cselekmény közötti lehetséges kapcsolatot, amely a 14. cikkkel együttesen értelmezett 3. cikk alapján az államokra háruló felelősség részét képezi, olyan erőszakos cselekményekre is vonatkozik, amelyek az áldozat tényleges vagy vélelmezett társulásán vagy hovatartozásán alapulnak, aki ténylegesen vagy vélelmezhetően egy bizonyos státusszal vagy védett tulajdonsággal rendelkezik.

A Coleman kontra Attridge Law and Steve Law ügyben az Európai Bíróság kimondta, hogy amennyiben a munkáltató egy olyan munkavállalót, aki maga nem fogyatékos, kedvezőtlenebbül kezel, mint egy hasonló helyzetben lévő másik munkavállalót, és megállapítható, hogy e munkavállaló kedvezőtlenebb bánásmódja a gyermeke fogyatékoságán alapul, akinek a gondozását elsősorban ez a munkavállaló biztosítja, az ilyen bánásmód ellentétes a közvetlen hátrányos megkülönböztetés tilalmával.

Zaklatás és megkülönböztetésre való utasítás

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a **zaklatás és a megkülönböztetésre való utasítás** a közvetlen megkülönböztetés sajátos megnyilvánulásának tekinthető. A zaklatás és a megkülönböztetésre való utasítás esetében a Bíróság a 14. cikk megsértését állapította meg.

Az **EU megkülönböztetésmentességi irányelvei** szerint a **zaklatás** a megkülönböztetés sajátos típusát képezi. A **zaklatás** akkor minősül megkülönböztetésnek, ha valamely védett jogalappal kapcsolatos nemkívánatos magatartásra kerül sor azzal a céllal vagy hatással, hogy sértse egy személy méltóságát és/vagy megfélemlítő, ellenséges, megalázó, lealacsonyító, megalázó vagy sértő környezetet teremtsen.

Az **EU megkülönböztetésmentességi irányelvei** kimondják, hogy a **megkülönböztetésre való utasítás** diszkriminációnak minősül, de nem adnak meghatározást arra vonatkozóan, hogy mit kell érteni e fogalmon.

A Đorđević kontra Horvátország ügyben a felperesek, egy szellemi és fizikai fogyatékos férfi és édesanyja, azt kifogásolták, hogy a hatóságok nem védték meg őket a gyermekek által elkövetett zaklatástól és erőszakos cselekményektől. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a rendőrségnek tudomása volt a testi és szellemi fogyatékossgal élő személy ellen irányuló súlyos zaklatásról, és köteles volt észszerű intézkedéseket hozni a további visszaélések megelőzése érdekében. Az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy a hatóságok, beleértve a rendőrséget is, nem foglalkoztak megfelelően az erőszakos cselekményekkel, és nem hoztak megfelelő intézkedéseket a további zaklatások megelőzésére.

A Timisev kontra Oroszország ügyben az Európai Bíróság megállapította, hogy egy magas rangú rendőrtiszt utasította a közlekedési rendőröket, hogy ne engedjenek be „csecseneket”. Mivel a kormány beadványa szerint az orosz személyazonosító okmányokban sehol sincs feltüntetve az etnikai származás, így a parancs nemcsak a ténylegesen csecsen nemzetiségű személyek, hanem azoknak az áthaladását is megakadályozta, akikről csupán úgy vélték, hogy ehhez az etnikai csoporthoz tartoznak. Nem állították, hogy más etnikai csoportok képviselőire is hasonló korlátozások vonatkoztak volna. Az Európai Bíróság véleménye szerint ez egyértelmű etnikai származáson alapuló egyenlőtlen bánásmódot jelentett a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása során.

Többszörös vagy interszekcionális megkülönböztetés

Az uniós jog és az Egyezmény 14. cikke nem határozza meg a többszörös vagy az interszekcionális megkülönböztetés fogalmát. A **többszörös megkülönböztetés** olyan megkülönböztetést ír le, amely több, egymástól függetlenül működő ok alapján történik.

Az **interszekcionális megkülönböztetés** olyan helyzetet ír le, amikor több ok egyidejűleg működik és lép kölcsönhatásba egymással, úgy, hogy mindeközben szétválaszthatatlanok.

A B.S. kontra Spanyolország ügyben egy nigériai származású, Spanyolországban jogszerűen tartózkodó női szexmunkás azt állította, hogy a rendőrség faji, nemi hovatartozása és szakmája alapján fizikailag és verbálisan bántalmazta. Azt állította, hogy más, európai származású szexmunkásokkal ellentétben őt többször is rendőrségi ellenőrzésnek, valamint rasszista és szexista sértéseknek vetették alá. Az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságok által hozott határozatok nem vették figyelembe a felperes, egy prostituáltként dolgozó afrikai nő, helyzetéből fakadó különleges kiszolgáltatottságát, és megállapította a 14. cikk és a 3. cikk együttes megsértését. Az Európai Bíróság egyértelműen interszekcionális megközelítést alkalmazott, de az „interszekcionalitás” kifejezés használata nélkül.

Az Alković kontra Montenegró ügyben egy roma férfit és családját zaklatták a szomszédok, mert romák és egyben muszlim vallásúak voltak. Faji és vallási gyalázkodásokat, halálos fenyegetéseket, az ajtajukra festett graffitiket, az autójuk elleni támadásokat és a lakásukra leadott lövéseket kellett elviselniük. Az Európai Bíróság a két legfenyegetőbb incidensre összpontosított, és bírálta a rendőrséget a nyomozás lefolytatásának módja miatt. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a felperes roma származására és muszlim vallására való tekintettel nem részesült a szükséges védelemben a lelki épséghez való joga érdekében.

Közvetett megkülönböztetés

Az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint a **közvetett hátrányos megkülönböztetés** valamely általános szakpolitika vagy intézkedés aránytalanul sérelmes hatásai formájában nyilvánulhat meg, amely – bár fogalomhasználatában semleges – egy adott csoportra nézve különösen diszkriminatív hatással van. Bár a szóban forgó szakpolitika vagy intézkedés célja vagy iránya nem kifejezetten egy adott csoport, mégis közvetett módon hátrányosan megkülönböztetheti ezt a csoportot.

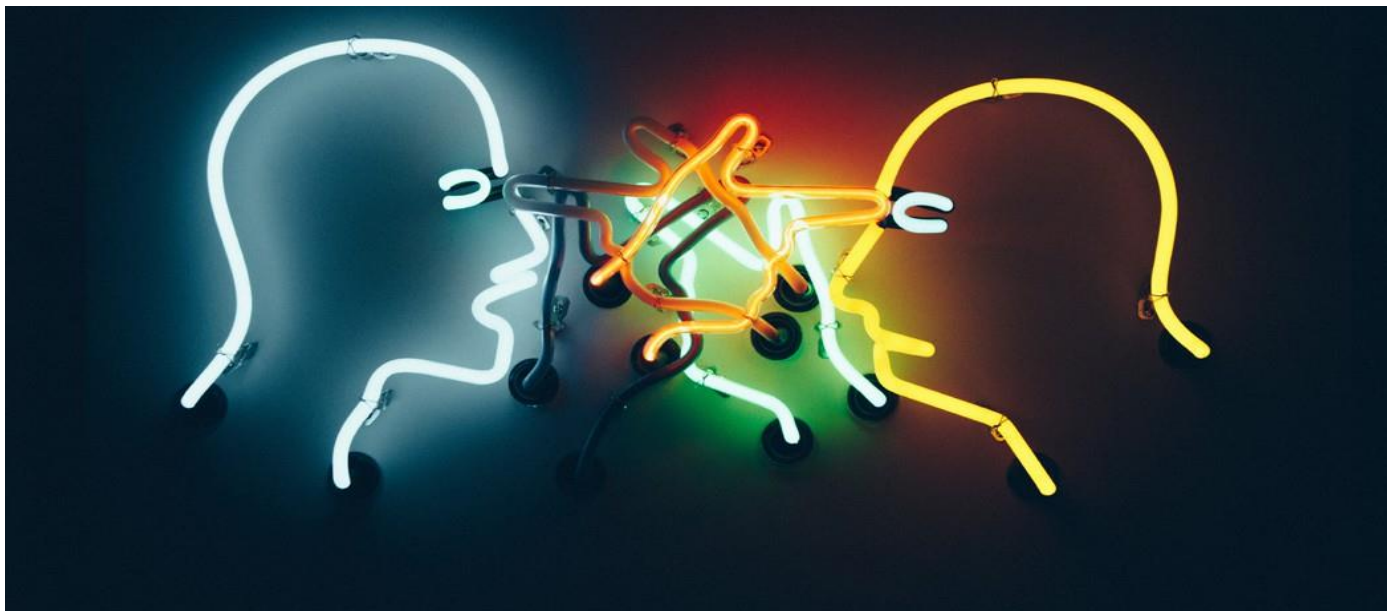
Az uniós jog értelmében a faji egyenlőségről szóló irányelv kimondja, hogy **közvetett megkülönböztetés** esete akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges rendelkezés, kritérium vagy gyakorlat bizonyos faji vagy etnikai származású személyeket más személyekhez képest különösen hátrányos helyzetbe hozza.

Az Opuz kontra Törökország, egy nők elleni erőszakkal kapcsolatos ügyben, a tényállás idején hatályos török jog nem tett kifejezett különbséget férfiak és nők között a jogok és szabadságok gyakorlása vagy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés tekintetében. Így a megkülönböztetés ebben az ügyben nem önmagában a jogszabályozáson alapult, hanem inkább a helyi hatóságok általános hozzáállásából fakadt, például abból, ahogyan a családon belüli erőszakos eseteket bejelentő nőkkel bántak a rendőrörsökön, valamint a bíróságok passzivitásából az áldozatok hatékony védelmének biztosításában.

Az Ypourgos Esoterikon kontra Maria-Eleni Kalliri ügyben a felperes a rendőriskolai felvételi jelentkezésének nem megfelelő (2 cm-rel a küszöb alatti) testmagasság okán történő elutasítása miatt nyújtott be panaszt. A görög szabályok szerint az ilyen jelentkezők magasságára vonatkozó alapkövetelmény 170 centiméter volt mind a férfiak, mind a nők esetében. Az Európai Bíróság megállapította, hogy a férfiakhoz képest a nők jóval nagyobb része alacsonyabb 1,70 méternél, így a jogszabály alkalmazása miatt a görög tisztviselői iskola és rendőriskola felvételi eljárása során a nők egyértelműen hátrányos helyzetben vannak a férfiakhoz képest. Ebből következik, hogy az alapeljárás tárgyát képező jogszabály közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

4.3 A diszkriminatív hozzáállással okozott erőszak és a rendőrségre vonatkozó kötelezettségek

Az **Emberi Jogok Európai Egyezménye** értelmében a megkülönböztetés tilalma magában foglalja a rasszizmussal, az idegengyűlölettel, a vallási intoleranciával, a fogyatékossgal, a szexuális irányultsággal vagy a nemi identitással összefüggő indítékkal elkövetett bűncselekmények elleni küzdelem kötelezettségét.

Az **EU megkülönböztetésmentességi irányelvei** nem kötelezik a tagállamokat arra, hogy a megkülönböztetéssel kapcsolatos cselekmények kezelésére a büntetőjogot alkalmazzák. Azonban a **rasszizmus egyes formái és megnyilvánulásai elleni küzdelemről szóló európai tanácsi kerethatározat** valamennyi uniós tagállamot arra kötelezi, hogy büntetőjogi szankciókat írjon elő a faj, bőrszín, származás, vallás vagy meggyőződés, nemzeti vagy etnikai származás alapján történő erőszakra vagy gyűlöletre való felbujtással, valamint a rasszista vagy idegengyűlölő anyagok terjesztésével és az ilyen cselekmények eltűrésével kapcsolatban.

Az **áldozatok jogairól szóló uniós irányelv** minimumszabályokat állapít meg a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozóan, ideértve azokat az áldozatokat is, akik elfogultan vagy megkülönböztető indítékból elkövetett bűncselekményt szenvedtek el, amely különösen személyes jellemzőikkel függhet össze.

Az Európai Bizottság 2020 májusában **jelentést** tett közzé **az áldozatok jogairól szóló irányelv végrehajtásáról**.

Az **Emberi Jogok Európai Bírósága** a 2., 3., 8. és 14. cikk anyagi jogi és eljárásjogi elemei alapján egyaránt vizsgálta a **diszkriminatív hozzáállásból eredő erőszakos eseteket**, amikor az áldozatot a következők alapján érte erőszak:

- ➔ **neme, pl. Opuz kontra Törökország, Eremia kontra Moldovai Köztársaság, Halime Kılıç kontra Törökország, M.G. kontra Törökország.**
- ➔ **faji és etnikai származása, pl. Nachova és társai kontra Bulgária, Moldovan és társai kontra Románia, Makucsjan és Minaszjan kontra Azerbajdzsán és Magyarország.**
- ➔ **vallása, pl. Milanović kontra Szerbia, Jehova Tanúi Gldani Gyülekezetének tagjai és társai kontra Grúzia, Kornilova kontra Ukrajna, Zagubnya és Tabacskova kontra Ukrajna.**
- ➔ **politikai véleménye, pl. Virabyan kontra Örményország.**
- ➔ **szexuális irányultsága, pl. Identoba és társai kontra Grúzia, M.C. és A.C. kontra Románia, Sabalić kontra Horvátország.**
- ➔ **fogyatékossga, pl. Đorđević kontra Horvátország.**

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ÁLTAL A RENDŐRSÉG SZÁMÁRA MEGÁLLAPÍTOTT KÖTELEZETTSÉGEK

Az **Emberi Jogok Európai Bírósága** kimondta, hogy az állami hatóságoknak, így a rendőrségnek is **pozitív kötelezettsége** az egyének erőszakkal szembeni védelme, különösen akkor, ha tájékoztatták őket a halálos vagy súlyos testi sértés veszélyéről.

Az állami hatóságoknak, beleértve a rendőrséget is, kötelességük **megelőzni a magánszemélyek diszkriminatív hozzáállása által okozott erőszakot**, amelyről a hatóságoknak tudomása volt vagy tudniuk kellett volna, vagy közbelépni a magánfelek cselekményeihez kapcsolódó bűncselekmények áldozatainak védelme érdekében.

Az Európai Bíróság hangsúlyozta, hogy bár az elrettentés megfelelő eszközeinek megválasztása elvileg az állam mérlegelési jogkörén belül van, a súlyos cselekményekkel szembeni hatékony elrettentés **hatékony büntetőjogi rendelkezéseket** igényel.

Az Európai Bíróság kimondta, hogy az államoknak **kötelességük kivizsgálni** az erőszakos cselekmények mögött álló esetleges diszkriminatív indíték meglétét, és hogy a bűncselekmény mögött álló elfogultsági motiváció figyelmen kívül hagyása az emberi jogokról szóló európai egyezmény 14. cikkének megsértését jelenti.

A hatóságoknak az adott körülmények között **minden észszerű lépést meg kell tenniük** a bizonyítékok összegyűjtése és biztosítása érdekében, fel kell térképezniük minden gyakorlati eszközt az igazság kiderítésére, és teljes mértékben megindokolt, pártatlan és objektív döntéseket kell hozniuk, anélkül, hogy kihagynák azokat a gyanús tényeket, amelyek a megkülönböztetés által táplált erőszakra utalhatnak.

Az Európai Bíróság kimondta, hogy a hatóságoknak, beleértve a rendőrséget is, **további kötelességük**, hogy minden észszerű lépést tegyenek a rasszista indítékok leleplezésére, és annak megállapítására, hogy a diszkriminatív gyűlölet vagy előítélet szerepet játszott-e az eseményben. Ez a megközelítés kiterjeszti az Emberi Jogok Európai Egyezménye által nyújtott védelmet a **kiszolgáltatott csoportok** azon tagjaira, akik gyűlölet-bűncselekmények áldozatai, függetlenül attól, hogy a visszaélést állami szereplők vagy harmadik személyek követték-e el.

A diszkriminatív indítékkal elkövetett erőszak **az emberi jogok megsértésének súlyosbított formája**. Ennek tükröződnie kell a nyomozás lefolytatásának módjában, valamint az áldozatok támogatásában és védelmében.

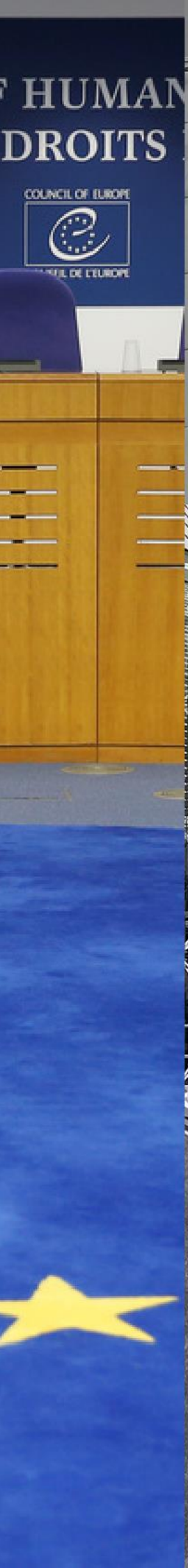

Az Emberi Jogok Európai Bírósága és az **Európai Unió Alapjogi Ügynöksége** közösen egy átfogó **útmutatót** tettek közzé **az európai megkülönböztetésellenes jogról**, amely az Európa Tanács több nyelvén is elérhető.

Az **Európai Unió Alapjogi Ügynöksége** rövid dokumentumot tett közzé a tagállamok hatóságainak azon kötelezettségéről, hogy hatékonyan kivizsgálják a **bűncselekmények elfogultsági indítékát**.

Az Európa Tanács által közzétett **Eszköztár a rendőrök számára**, az Európa Tanács faji indíttatású bűncselekményekre és a romák és vándorlók megkülönböztetésmentességére vonatkozó normáira összpontosít.

5. FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBAN

5.1 A faji indíttatású bűncselekmény és a rasszista incidens fogalmának meghatározása és értelmezése

Mi a faji indíttatású bűncselekmény?

A faji indíttatású bűncselekményen (más néven „gyűlölet-bűncselekményen” vagy „elfogultsági motivációs bűncselekményen”) olyan bűncselekményt értünk, amelyet szándékosan követnek el egy személy vagy annak vagyontárgya ellen, kizárólag vagy legalább részben azért, mert az adott személy vagy tárgy egy törvényben rögzített különleges tulajdonságnak (például faj, vallás, fogyatékoság) ténylegesen vagy vélelmezhetően birtokában van, vagy azzal kapcsolatban áll.

A faji indíttatású bűncselekmény áldozatának nem kell valamely kiszolgáltatott társadalmi csoport tagjának lennie – valójában bárki lehet ilyen bűncselekmény áldozata. Ami fontos egy bűncselekmény faji indíttatású bűncselekménnyé minősítésénél, az az elkövető azon meggyőződése, hogy az áldozat egy bizonyos csoport tagja.

Miért kellene a rendőrségnek kiemelten kezelnie a faji indíttatású bűncselekményeket?

Az **Emberi Jogok Európai Bírósága** elismerte, hogy a faji indíttatású bűncselekmények különösen káros hatással vannak az áldozatokra, és kimondta, hogy a rendőrségnek és a bűnüldöző hatóságoknak előnyben kell részesíteniük az ilyen bűncselekmények felderítését és szankcionálását: „Azzal, ha a rasszista indíttatású erőszakot és brutalitást egyenlően bíráljuk el a rasszista felhangot nem tartalmazó esetekkel együtt, szemet hunyunk az alapvető jogokat különösen sértő cselekmények sajátos jellege felett. A különbségtétel elmulasztása az alapvetően eltérő helyzetek kezelésében az Egyezmény 14. cikkével (a megkülönböztetés elleni védelemhez való jog) összeegyeztethetetlen, indokolatlan bánásmódot jelenthet.”

Az EBESZ meghatározása a faji indíttatású bűncselekményre

Az **EBESZ** a faji indíttatású bűncselekményre „**gyűlölet-bűncselekményként**” hivatkozik, és a következőképpen határozza meg: „[...] olyan bűncselekmény, amelynek indítéka a társadalom egy bizonyos csoportjával szembeni elfogultság”. Ahhoz, hogy egy bűncselekmény gyűlölet-bűncselekménynek minősüljön, két kritériumnak kell megfelelnie: **a) a cselekménynek bűncselekménynek kell lennie annak a joghatóságnak a büntetőtörvénykönyve szerint, ahol azt elkövették, és b) a bűncselekményt elfogultsági indítékkal kell elkövetni.**

A FRA meghatározása a faji indíttatású bűncselekményre

Az Európai Unió és az Alapjogi Ügynökség (FRA) a „gyűlölet-bűncselekmény(ek)” kifejezést használja, amelyet a következőképpen határoz meg: „[a gyűlölet-bűncselekmény] a rasszizmus, az idegengyűlölet, a vallási intolerancia vagy egy személy fogyatékosága, szexuális irányultsága vagy nemi identitása által motivált erőszak és bűncselekmény”.

A FRA inkább szociológiai megközelítést alkalmaz a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatban, és különösen az áldozatokra és a társadalomra gyakorolt hatása foglalkoztatja. Hangsúlyozza, hogy a gyűlölet-bűncselekmények három szinten hatnak a személyek jogaira: az egyén, a csoport és a társadalom szintjén. Így a gyűlölet-bűncselekmény nemcsak az áldozat emberi jogait és emberi méltóságát sérti (egyéni szinten), hanem másokat is felbujthat ilyen bűncselekmények elkövetésére (csoportos szinten). Végül pedig a gyűlölet-bűncselekmény állandósítja a megkülönböztetéseket a társadalom tagjai körében, és ezzel aláássa a pluralista és toleráns társadalom kialakulását.

Mi a rasszista incidens?

A rasszista incidens fogalma a rasszista indíttatású bűncselekményekhez kapcsolódik, amelyet az ECRI a rendőri tevékenység során a rasszizmus és faji megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló **11. sz. általános szakpolitikai ajánlásában** (2007) úgy határoz meg, mint „minden olyan incidens, amelyet az áldozat vagy bármely más személy rasszistának érzékel”.

A rasszista incidens fogalmának ilyen tág meghatározása a következő szempontok miatt fontos:

- ➔ Azt az üzenetet közvetíti a gyűlölet-bűncselekmények áldozatai felé, hogy mondanivalójuk meghallgatásra talál, és hogy bizalommal fordulhatnak a rendőrséghez.
- ➔ Lehetővé teszi a rendőrség számára, hogy átfogó képet alkosson a rasszizmus társadalmi előfordulásáról és megnyilvánulásairól, valamint hogy nyomon kövesse a büntető igazságügyi rendszer e jelenségre adott válaszát.
- ➔ Biztosítja, hogy minden potenciálisan rasszista indíttatású bűncselekményt mindig hatékonyan kivizsgáljanak, például azáltal, hogy a rendőrség a bűncselekmény helyszínén megfelelő mértékben intézkedik a szükséges bizonyítékok biztosításáról. Ezzel szemben, ha egy bűncselekményt későn minősítenek rasszista indíttatásúnak, a rendőrség és a bűnüldöző hatóságok számukra kulcsfontosságú anyagoktól eshetnek el.
- ➔ A rendőrség így betekintést nyerhet az elkövető indítékaiba, és magyarázhatja a későbbi bűnös magatartását is.

A rasszista incidensek megfelelő nyomon követésének és nyilvántartásának biztosításában fontos eszköz az olyan rasszista incidensekre vonatkozó űrlap alkalmazása, mint amilyen az EBESZ által kifejlesztett, **angol** és **oros** nyelven elérhető űrlap.

5.2 A faji indíttatású bűncselekmények tipológiája az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt

SZÉLSŐSÉGES CSOPORTOK TAGJAI ÁLTAL ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK

ESETTANULMÁNY

A roma származású Šečić urat fémhulladék gyűjtése közben támadták meg Zágrábban. Két ismeretlen férfi fadeszkákkal ütlegelte és rasszista szidalmakat kiabáltak rá, miközben két másik férfi őrködött. Nem sokkal később megérkezett a rendőrség, kihallgatta a helyszínen tartózkodó személyeket, majd megkísérelte a támadók keresését, sikertelenül. Šečić úr többszörös bordatörést szenvedett, és később poszttraumás stresszbetegséget diagnosztizáltak nála.

Később olyan információk láttak napvilágot, hogy hasonló támadásokat követtek el a roma közösség más tagjai ellen is, és az egyik támadás áldozata személyleírást adott a támadójáról. Egy televíziós interjú során egy fiatal skinhead beismerte, hogy részt vett néhány ilyen támadásban, és látszólag a Šečić úr elleni támadásra is utalt. A rendőrség nem hallgatta ki azt a személyt, akit az egyik támadás áldozata azonosított. Ezenfelül a rendőrség kérte az interjút készítő újságírót, hogy fedje fel a fiatal skinhead személyét, de amikor az újságíró ezt megtagadta, hivatkozva a forrásai védelméhez való jogára, a rendőrség a továbbiakban nem erőltette a kérdést.

A **Šečić kontra Horvátország** ügyben az Európai Bíróság megállapította a **3. cikk** eljárási részének megsértését önmagában és a **14. cikkkel** együtt, mivel a rendőrség és az ügyészség számos mulasztást követett el a bűnügyi nyomozás során.

- ➔ Bár a nyomozó hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy a hasonló incidensekben ismert skinheadek követték el a támadást, nem hallgattak ki senkit, aki e csoporthoz tartozott, és nem követték nyomon az információt.
- ➔ Továbbá nem hallgattak ki egy szemtanú által azonosított személyt. A rendőrség nem kért bírósági végzést sem, hogy kötelezze az újságírókat az általa megkérdezett személy felfedésére, aki a támadás hátterében álló skinhead csoport tagja volt, és nyíltan kifejezte a romák iránti gyűlöletét.
- ➔ Egy ilyen végzés igénylése nem feltétlenül lett volna összeegyeztethetetlen az Egyezmény 10. cikkében garantált sajtószabadsággal, mivel az illetékes bíróság feladata lett volna az érdekek mérlegelése és annak eldöntése, hogy a forrás személyazonosságának felfedése szükséges-e.
- ➔ Az Európai Bíróság különös hangsúlyt fektetett arra a tényre, hogy a gyanú szerint a felperest megtámadók egy skinhead csoporthoz tartoztak. Az ilyen csoportok természetéből adódik, hogy szélsőséges és rasszista ideológia vezérli őket.
- ➔ A rendőrségnek nem lett volna szabad hagynia, hogy a nyomozás több mint hét évig elhúzódjon anélkül, hogy komoly lépéseket tett volna a felelősök azonosítása vagy felelősségre vonása érdekében, mivel tudta, hogy a támadás mögött valószínűleg etnikai gyűlölet állt.

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

Az Európai Bíróság ítéletét követően a **horvát hatóságok** egy sor széles körű intézkedést hoztak a faji indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos hatékony bűnügyi nyomozás biztosítása érdekében.

A büntető törvénykönyvben a **faji indítékot** súlyosbító körülményként vezették be, és a büntetőeljárás törvénykönyvet is módosították, nagyobb felügyeleti jogkörrel ruházták fel az államügyészséget a bűnügyi nyomozással összefüggésben.

A rendőrtisztek számára szervezett képzéseken kívül létrehozta egy, a **faji indíttatású bűncselekményekre szakosodott rendőri egységet**; az egység Horvátország egész területén működik, és olyan rendőrtisztekből áll, akik kifejezetten a faji indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos képzésben részesültek.

Létrehozta egy **adatgyűjtési rendszert a faji indíttatású bűncselekményekről**, az Államügyészség pedig kiadott egy dokumentumot, amelynek címe: **Utasítások a gyűlölet-bűncselekmények kezeléséhez**, amely meghatározza az intézkedéseket, amelyeket az államügyészeknek el kell fogadniuk egy potenciálisan faji indíttatású bűncselekmény vizsgálatakor.

2011-ben elfogadták a **Gyűlölet-bűncselekmény ügyek eljárási jegyzőkönyvét**; a dokumentum felvázolja azokat az intézkedéseket, amelyeket a rendőrségnek és más állami tisztviselőknek meg kell tenniük a faji indíttatású bűncselekmények kezelése során. A jegyzőkönyv értelmében a rendőrségnek információkat kell gyűjtenie azokról a csoportokról is, amelyek faji indíttatású bűncselekményeket követhetnek el.

Jó rendőrségi gyakorlat

A különböző rendőrségi és biztonsági erők kézikönyveket vagy útmutatókat készítettek a szélsőjobboldali és neonáci csoportok által használt különböző jelekről és szimbólumokról.

Ezek a kézikönyvek, mint például a **Greater Manchester-i Rendőrség Terrorizmusellenes Részlegének Megelőzési Csoportja** vagy a **Német Szövetségi Köztársaság belügyi hírszerző szolgálata** által szerkesztett kézikönyvek, lehetővé teszik a rendőrök és más állami tisztviselők, valamint az érdekelt felek, például a nem kormányzati szervezetek számára, hogy könnyen megállapítsák, hogy egy jel vagy szimbólum, amellyel munkájuk során találkozhatnak, szélsőséges ideológiához való kötődésre utalhat.

SZÉLSŐJOBBDALI CSOPORTOK Tüntetések során elkövetett Bűncselekményei

ESETTANUL

Király úr és Dömötör úr roma származású magyar állampolgárok voltak. Településükön romaellenes tüntetést tartottak. Beszédük hangzottak el, majd a tüntetők romák által lakott házak között vonultak, megfenyegették a lakókat és erőszakos cselekményeket követtek el.

A két férfi azt kifogásolta, hogy a hatóságok nem tettek eleget azon kötelezettségüknek, hogy betiltsák a tüntetés megtartását, vagy megvédjék őket a romaellenes felvonulás során elhangzó rasszista fenyegetésektől, és hogy az esetet hatékonyan vizsgálják.

Emberi Jogok Európai Bírósága

A **Király és Dömötör kontra Magyarország** ügyben az Európai Bíróság megállapította, hogy a rendőrség intézkedett annak érdekében, hogy a tüntetés ne vezessen erőszakhoz. Nem értett egyet a rendőrség azon döntésével, hogy nem tiltotta be a tüntetést, de úgy ítélte meg, hogy a rendőrség szakszerűen járt el, és a felvonulás engedélyezése nem volt észszerűtlen, különösen mivel intézkedett annak biztosítására, hogy a település roma lakosai ne szenvedjenek kárt.

- ➔ Az Európai Bíróság úgy ítélte meg továbbá, hogy **a romák ellen** a tüntetés során **elhangzott fenyegetések** nem valósultak meg konkrét fizikai erőszakos cselekményekben a felperesek ellen.
- ➔ Mindazonáltal az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy a tüntetők közül legalább néhányan erőszakos cselekményeket hajtottak végre, és hogy a beszédek követően a tüntetők fenyegetéseket kiabálva **végigvonultak a roma negyedben**, a felperesekben megalapozott félelmet kelthetett az erőszak és a megaláztatás veszélyétől, annál is inkább, mivel nem tudtak erre távozással reagálni, és így **foglyul ejtett hallgatósággá** váltak.
- ➔ A fenyegetések azért irányultak a roma lakosok ellen, mert **etnikai kisebbséghez tartoztak**, és így szükségszerűen hatással voltak a roma kisebbség tagjainak, köztük a felpereseknek az önértékelésére és önbizalmára.

- ➔ Az Európai Bíróság nagyon kritikusan ítélte meg a **büntetőjogi mechanizmusok** gyakorlatba ültetésének módját, amely szerinte sérti az alperes államnak a **8. cikkből** (a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog) eredő pozitív kötelezettségeit.
- ➔ A hazai hatóságoknak **különös figyelmet** kellett volna fordítaniuk arra a konkrét kontextusra, amelyben a **rasszista kijelentések** elhangzottak. A hatóságoknak különösen azt kellett volna figyelembe venniük, hogy a rendezvényt egy olyan időszakban szervezték, amikor a romákat célzó, nagy csoportokat mozgó felvonulások olyan gyakoriak voltak, hogy már nagyszabású, összehangolt **megfélemlítésnek** minősülhettek.
- ➔ Az Európai Bíróság megállapította, hogy a **rasszista kijelentések** és a kontextus, amelyben elhangzottak, egyértelműen és közvetlenül fenyegető **erőszak veszélyét** jelenthetik, és félelmet kelthetnek a címzettekben. Bár a rendőrség nem volt köteles megtiltani a tüntetés megtartását, a rendőrségnek és a bűnüldöző hatóságoknak a tüntetés alatt és után **hatékonyabban kellett volna reagálniuk**.
- ➔ Az Európai Bíróság megállapította, hogy a tüntetés mérete és az erőszakos incidensek száma ellenére a rendőrség **csak öt tüntetőt** hallgatott ki. Ez az eljárás nem volt alkalmas arra, hogy a tényállás megállapításához vezessen, és nem jelentett megfelelő választ a helyzet valós és összetett jellegére. Éppen ellenkezőleg, egy ilyen nem hatékony reakció azt az üzenetet közvetítette a nyilvánosság felé, hogy az ilyen rasszista tüntetéseket az állam, ha nem is legitimálja, de legalábbis tolerálja.

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

Az Európai Bíróság ítéletét, valamint más hasonló ítéleteket (**Balázs, M.F., R.B.**) követően a **magyar hatóságok** egy sor széles körű intézkedést hoztak a faji indíttatású bűncselekmények hatékony bünyogi nyomozásának biztosítása érdekében. 2019-ben az Országos Rendőrfőkapitányság elfogadta **A gyűlölet-bűncselekmények kezelésével kapcsolatos rendőri feladatokról szóló utasítást**, amely tágran meghatározza, hogy mi minősül faji indíttatású bűncselekménynek. Ilyen bűncselekményről immár akkor beszélhetünk, ha az elkövető úgy dönt, hogy egy **meghatározott csoporthoz** tartozó (vagy vélhetően ahhoz tartozó) helyszínen vagy vagyon ellen követ el bűncselekményt. Ez tehát az olyan tüntetésekre is vonatkozna, mint amilyenek a **Király és Dömötör-ügyben** történtek.

Az utasítás tartalmaz egy **listát is az elfogultságra utaló jelekről**, amelyet egy állítólagos rasszista indíttatású bűncselekmény kivizsgálásakor kell alkalmazni. Ezen túlmenően a **rendőrök és ügyészek számára** már tartottak egy sor **képzést**, és további tanfolyamokat terveznek, a nyomozóhatósági és ügyészségi adatbázist pedig felülvizsgálták, és most már lehetővé teszi a faji indíttatású bűncselekmények gyűjtését, beleértve a faji indíttatás típusát is.

Jó rendőrségi gyakorlat

Az ECRI üdvözölte a **cseh rendőrség azon döntését**, hogy nem engedélyezi a szélsőséges csoportok romaellenes tüntetéseit olyan területeken vagy azok közelében, ahol romák élnek, mivel ezek a tüntetések gyakran romák elleni erőszakba torkolltak, és megjegyezte, hogy a roma közösségek képviselői elégedettségüket fejezték ki ezzel a döntéssel kapcsolatban.

A ROMÁK ELLEN VÉLETLENSZERŰEN ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK

ESETTANULMÁNY

Yotova asszony, aki roma származású volt, úgy döntött, hogy bulit rendez a házában két nappal azután, hogy abból a faluból, ahol lakott, néhány roma származású fiatal súlyos összetűzésbe keveredett néhány bolgár származású fiattal egy közeli faluból.

Éjfél körül egy autóból lövéseket adtak le a háza bejárati kapuja felé, és a felperest mellkason, vállon és karon találták. A támadást követően a felperest 75%-os fokon rokkantnak nyilvánították.

A hatóságok egy sor nyomozati cselekményt hajtottak végre, és kihallgattak néhány bolgár nemzetiségű fiataalt a közeli faluból, de az incidens véletlenszerűségére tekintettel nem folytattak vizsgálatot az eset esetleges rasszista jellegére vonatkozóan.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

A **Yotova kontra Bulgária** ügyben az Európai Bíróság megállapította a **2. cikk** eljárási részének önmagában és a **14. cikk** együttes olvasatban való megsértését.

- ➔ Az Európai Bíróság megállapította, hogy a felperes felhívta a nyomozó hatóságok figyelmét arra a lehetőségre, hogy az ellene elkövetett bűncselekménynek **rasszista indítékai** voltak, de a hatóságok nem vették figyelembe a panaszát, és nem indítottak vizsgálatot.
- ➔ Az Európai Bíróság hiányosnak találta a nyomozást, és különösen azt kifogásolta, hogy a hatóságok nem **kérdezték ki a vádlott** bolgár nemzetiségű fiatalokat a romákhoz való általános hozzáállásukról.
- ➔ Továbbá a nyomozó hatóságok elmulasztották megállapítani, hogy e fiatalok közül egy vagy több fiatalember a múltban **részt vett-e rasszista indíttatású** erőszakos cselekményekben, vagy hogy szélsőséges vagy rasszista ideológiát vallottak-e.
- ➔ A gyanúsítottakat nem hallgatták ki arra vonatkozóan, hogy a romák és nem romák közötti korábbi összetűzés és a szóban forgó esemény (nevezetesen a felperes lelövése) között bármilyen kapcsolat áll-e fenn.
- ➔ A nyomozás fenti hiányosságai a Bíróság szerint sértik a **2. cikk** (élethez való jog) eljárási aspektusát, összefüggésben a **14. cikk** (diszkrimináció elleni védelemhez való jog).

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

Az Európai Bíróság ítéletét és más hasonló ítéleteket követően a **bolgár hatóságok** egy sor széles körű intézkedést vezettek be a faji indíttatású bűncselekmények hatékony bünygyi nyomozásának biztosítása érdekében.

Meg kell jegyezni, hogy a **Yotova** nem az első olyan ügy volt, amelyet Bulgária ellen indítottak a hiányos és nem hatékony bünygyi nyomozással kapcsolatban, beleértve a faji indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos bünygyi nyomozást is. Ennek eredményeképpen az alábbiakban említett intézkedések közül néhányat a Yotovához hasonló kérdéseket felvető esetek – például az **Angelova és Iliev kontra Bulgária** és az **Abdu kontra Bulgária** – végrehajtása során fogadtak el.

A büntető törvénykönyvet módosították, és mostantól a bűncselekmény faji indíttatásból történő elkövetése súlyosbító körülménynek minősül. Az ügyészség továbbá alapos elemzést végzett az összes olyan, Bulgária ellen hozott ítéletről, amelyben az Európai Bíróság hiányosnak találta a bünygyi nyomozást, és közzétett egy jelentést, amely egy sor intézkedést tartalmazott a bünygyi nyomozás általános és különösen a faji indíttatású bűncselekmények nyomozásának javítása érdekében.

Jó rendőrségi gyakorlat

A nyilvánvaló indíték hiánya a faji indíttatású bűncselekmények egyik mutatója, amint azt kiemeli az **EBESZ – Az elfogultságra utaló jelek alkalmazása: Gyakorlati eszköz a rendőrség számára** című kiadványa, amely **angol** és **ukrán** nyelven érhető el.

A rendőri szervek által elfogadott utasítások, mint például a Magyar Rendőrség fent említett utasítása, valamint az ügyészségek által elfogadott utasítások, mint például a **görög Legfelsőbb Bíróság ügyészségének 5/2018. számú körlevele**, amely gyakran hivatkozik az EBESZ elfogultsági indikátorainak listájára, megjegyzi, hogy a nyilvánvaló indíték hiánya is jelezheti, hogy a bűncselekmény rasszista indíttatású volt.

ETNIKAI HOVATARTOZÁSSAL VAGY TÉVES SZEMÉLYAZONOSSÁGGAL ÖSSZEFÜGGŐ BŰNCSELEKMÉNYEK

ESETTANULMÁNY

A horvát származású Škorjanec asszony és roma származású élettársa szóváltásba keveredett két személlyel, akik lökdösni kezdték a felperest, miközben sértegették és fenyegették, amiért roma származású férfival él párkapcsolatban.

Nem sokkal később az egyik támadó megragadta Škorjanec asszonyt a pólójánál fogva, a földre dobta, és fejbe rúgta.

A támadók ezután Škorjanec asszony élettársához fordultak, és miközben azt mondták, hogy minden roma embert meg kellene ölni, elkezdtek rugdosni, sőt, egy késsel megpróbálták leszúrni.

A rendőrség mindkét elkövető ellen feljelentést tett, de Škorjanec asszonyt csak tanúként említette, áldozatként nem. Az elkövetőket végül egy év és hat hónap börtönbüntetésre ítélték a Škorjanec asszony élettársa elleni rasszista indíttatású támadás miatt.

Škorjanec asszony maga is büntetőfeljelentést tett, azzal érvelve, hogy ő is rasszista indíttatású bűncselekmény áldozata volt.

Panaszát azonban elutasították, mivel nem roma származású, így az ellene elkövetett támadás nem lehetett rasszista indíttatású.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

A **Škorjanec kontra Horvátország** ügyben az Európai Bíróság megállapította a **3. cikk** eljárási részével együttes olvasatban a **14. cikk** megsértését, mivel a rendőrség és az ügyészégi hatóságok elmulasztották a bűnügyi nyomozás lefolytatását a felperesek faji indíttatású támadásról szóló panaszával kapcsolatban.

- ➔ Az Európai Bíróság hangsúlyozta, hogy mind a felperes, mind az élettársa a büntetőeljárás során többször is kijelentette, hogy a mindkettőjüket ért támadást **raszista indíttatásúnak** tartja. Az Európai Bíróság szerint ennek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy kiváltsa a **rendőrség és a vádhatóságok kivizsgálási kötelezettségét** arra vonatkozóan, hogy a támadásban szerepet játszott-e a faji motiváció.
- ➔ Az Európai Bíróság megismételte azt is, hogy a hatóságoknak figyelembe kell venniük a bűncselekmény tágabb kontextusát, valamint szem előtt kell tartaniuk, hogy az elkövetők **motivációja vegyes** lehet.
- ➔ Az Európai Bíróság megállapította, hogy a hatóságoknak a faji indíttatású bűncselekményre vonatkozó hitelt érdemlő állítások beérkezésekor meg kell próbálniuk megállapítani, hogy van-e **kapcsolat** a bűncselekmény és a **faji előítélet** között, nemcsak a személyek ellen a **tényleges vagy vélt személyes helyzetük** vagy tulajdonságuk miatt elkövetett bűncselekmények esetében, hanem az áldozat **tényleges vagy vélt kapcsolatán** vagy hovatartozásán alapuló bűncselekmények esetében is, ha az áldozat egy olyan személyhez kapcsolódik, aki ténylegesen vagy vélhetően rendelkezik egy bizonyos státusszal vagy **védett tulajdonsággal**.
- ➔ Az Európai Bíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem került sor ilyen vizsgálatra, elsősorban azért, mert a hatóságok döntő fontosságúnak tartották, hogy a **felperes nem roma származású**. Ennek következtében a hatóságok nem próbálták kideríteni, hogy a felperest azért bántalmazták-e, mert **roma személyhez kötődött**, és hogy ennek a kapcsolatnak az észlelése (az elkövetők részéről) elegendő-e ahhoz, hogy a bűncselekményt faji indíttatásúvá tegyék. A nyomozás fenti hiányosságai az Európai Bíróság szerint sértik a **3. cikk** (élethez való jog) eljárási aspektusát együttes olvasatban a **14. cikkkel** (diszkrimináció elleni védelemhez való jog).

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

A Šečić kontra Horvátország ügyet követően már hatályban lévő, a faji indíttatású bűncselekmények hatékonyabb felderítésére és büntetésére vonatkozó általános intézkedéseken túlmenően a **horvát hatóságok** alapos elemzést végeztek az Európai Bíróság Škorjanec-ítéletben tett megállapításairól. Az elemzést ezután megosztották a faji indíttatású bűncselekményekkel foglalkozó valamennyi hazai hatósággal.

A hatóságok tervezik egy új, a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokról szóló jegyzőkönyv elfogadását, többek között a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó statisztikai adatgyűjtés javítása és az illetékes hatóságok kötelezettségeinek személyre szabottabb meghatározása érdekében.

VEGYES INDÍTÉKKAL ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK

ESETTANULMÁNY

Balázs úr egy roma férfi volt, aki miután a kora reggeli órákban barátnőjével együtt elhagyott egy szórakozóhelyet, szóbeli vitába keveredett egy csoporttal, akik becsmérlő megjegyzéseket tettek roma származására és barátnője külsejére. A jelenethez egy járókelő is csatlakozott, aki hamarosan verekedésbe keveredett Balázs úrral.

Balázs úr büntető feljelentést tett, amelyben részletesen beszámolt az esetről, kiemelve, hogy a támadója „mocskos cigánynak” nevezte őt; továbbá benyújtotta a támadója közösségi oldalain talált anyagot, amelyben a támadó azzal dicsekedett, hogy előző este „fejbe rúgott egy földön fekvő cigányt”. Egy másik bejegyzésben a támadó egy ismert, rasszista felhangokkal bíró filmből származó kliphez adott linket, amelyben a szereplő kifejezetten rasszista kifejezésekkel fejezi ki gyűlöletét bizonyos emberkategóriák iránt; a támadó a bejegyzésében megjegyezte, hogy ezekhez a kategóriákhoz hozzá lehetne tenni „a köztünk élő másfajta szemetet”, feltehetően a romákra célozva. Az ügyész büntetőeljárást indított a Balázs urat bántalmazó személy ellen rasszista indíttatású bűncselekmény elkövetése miatt, de később a nyomozást megszüntette, mivel nem volt bizonyíték arra, hogy a bűncselekményt kizárólag fajgyűlölet motiválta. Az elkövetőt, aki azt állította, hogy a két bejegyzést különösebb ok nélkül hozta létre, elítélték rendzavarásért és egy év próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték.

Bár a felperest bántalmazó személyt bűnösnek találták, az Európai Bíróság a Balázs kontra Magyarország ügyben mégis megállapította a 3. cikk (kínzás / rossz bánásmód elleni védelemhez való jog) eljárási aspektusának megsértését a 14. cikkel (megkülönböztetés elleni védelemhez való jog) együttes olvasatban.

- ➔ A Bíróság úgy vélte, hogy nem csak egyedül az áldozat jellemzőin alapuló cselekmények minősíthetők rasszista indíttatású bűncselekményeknek, és elismerte, hogy az elkövetők **motivációi vegyesek** lehetnek, és a helyzethez kapcsolódó tényezők ugyanolyan vagy erősebb mértékben befolyásolhatják őket, mint az áldozat csoportjához való elfogult hozzáállásuk.
- ➔ Következésképpen úgy ítélte meg, hogy az ügyész aggálya annak megállapításában, hogy az elkövető indítéka (**pontosan**) a felperes roma etnikai származásából adódott-e, nem volt indokolt.
- ➔ Az Európai Bíróság bírálta, hogy a vádhatóságok nem vették figyelembe az elkövető esetet követő bejegyzéseit a **közösségi médiában**, amelyekben konkrétan megemlítette a felperes roma származását, valamint egy másik bejegyzést, amelyben egy rasszista és intoleráns üzenetet tartalmazó filmjelenet linkjét adta meg, és a romákra mint szemétre tett utalást.

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

Az általános intézkedések, amelyeket a **magyar hatóságok** az Európai Bíróság ítéletét követően hoztak, tartalmazza a **Király és Dömötör** ügy. A kormány által elfogadott intézkedések az ügyek egy csoportjára vonatkoznak, amelyek közé tartozik a **Balázs, M.F., R.B** és a **Király és Dömötör**

Az intézkedések közé tartozik **A gyűlölet-bűncselekmények kezelésével kapcsolatos rendőri feladatokról szóló utasítás** elfogadása, amely tartalmazza a faji indíttatású bűncselekmény fogalmának tág meghatározását és az ilyen bűncselekmények nyomozása során alkalmazandó elfogultsági mutatók listáját, a **tudatosságnövelő** tevékenységeket, beleértve a rendőrök és ügyészek képzését, a **gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos** adatgyűjtést és **kutatást**.

ESETTANULMÁNY

Egy szolgálaton kívül lévő városi rendőr illegálisan vásárolt fegyvert vett magához, és magánautójával egy olyan városba hajtott, ahol jelentős roma közösség él. Megállt a felperesek háza előtt, belépett az ingatlan területére, és szó nélkül lőni kezdett az udvaron tartózkodó személyekre. A felperesek családjának három tagját lelőtte, Lakatosova asszony és Lakatos úr pedig súlyosan megsérült.

Amikor a rendőrség kihallgatta, az elkövető azt válaszolta, hogy már régóta gondolkodott azon, hogy kezdjen valamit a roma „problémával”. Ezt követően pszichiáterek megvizsgálták, akik arra a következtetésre jutottak, hogy paranoid személyiség, azzal az erős félelemmel, hogy egyes romák agresszívan viselkednek vele vagy a hozzá közel álló személyekkel. „A város közrendjének radikális megoldására egy paradox módon önzetlen indokot munkált ki magában, különösen a város azon részei vonatkozásában, ahol a nem alkalmazkodó és problémás roma emberek élnek”.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

- A Lakatošová és Lakatoš kontra Szlovákia ügyben az Európai Bíróság megállapította a **2. cikk** eljárási részével együttes olvasatban a **14. cikk** megsértését.
- Bár az Európai Bíróság nem vitatta a nemzeti bíróság megállapításait az elkövető csökkent cselekvési felelősségtudatára vonatkozóan, megállapította, hogy **erős közvetett bizonyítékok** (többek között egy pszichológus véleménye) szóltak amellet, hogy az elkövető cselekedetei legalább részben rasszista indítékúak lehettek.
- E bizonyítékok ellenére azonban a hazai hatóságok **nem vizsgálták**, hogy az incidens hátterében állhatott-e a romák elleni **fajgyűlölet**.

Az Európai Bíróság ítélete nyomán bekövetkező jogi fejlemények

Az Európai Bíróság ítéletét követően a **szlovák hatóságok** egy sor széles körű intézkedést hoztak a faji indíttatású bűncselekmények hatékony bűnügyi nyomozásának biztosítása érdekében.

A büntető törvénykönyv módosításait 2017-ben fogadták el, és a **bűncselekmények faji, bőrszínen, nemzeti származáson vagy etnikai hovatartozáson alapuló motivációja** a büntető törvénykönyv általános részében a 140. szakasz e) pontjában meghatározott speciális minősítő fogalom.

2019-ben **gyakorlati útmutatót** tettek közzé. Ez alapvető információkat és bevált gyakorlatokat tartalmaz az elfogultsági indítékkal elkövetett bűncselekmények megítéléséhez.

A bűncselekmények áldozatairól szóló törvény 2018. január 1-jei hatállyal kifejezetten utal a **kiszolgáltatott áldozatokra**, a gyermekek, az idősek, a fogyatékkal élők, az erőszakos bűncselekmények vagy erőszakkal való fenyegetés mellett elkövetett bűncselekmények, a nemen, szexuális irányultságon, nemzetiségen, **faji vagy etnikai hovatartozáson**, valláson, meggyőződésen stb. alapuló bűncselekmények áldozatainak szükségletei és releváns kötelezettségek értékelésére.

A GYŰLÖLETBESZÉD MINT A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK EGY SAJÁTOS FORMÁJA

Az Európa Tanács **Miniszeri Bizottságának R(97) 20 sz.**, a „gyűlöletbeszéd” fogalmával kapcsolatos **Ajánlása** a következőképpen határozza meg a gyűlöletbeszédet: „a gyűlöletbeszéd minden olyan véleménynyilvánítást [magában foglal], amely terjeszti, ösztönzi, elősegíti vagy igazolja a fajgyűlöletet, az idegengyűlöletet, az antiszemitizmust vagy az intolerancián alapuló gyűlölet más formáit, beleértve azt az intoleranciát is, amely agresszív nacionalizmuson, etnocentrizmuson vagy a kisebbségekkel, bevándorlókkal és a bevándorlói háttérű személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetésen és ellenségességen alapul”.

Az ajánlás szerint nem csak az erőszakos cselekményekre/diszkriminációra buzdító kifejezések minősülnek gyűlöletbeszédnek; továbbá nem követelmény a „nyilvánvaló és közvetlen veszélyhelyzet” megállapítása.

ESETTANULMÁNY

A belga bíróságok Féret úr büntetőjogi felelősségét megállapították, mivel olyan szórólapokat/plakátokat terjesztett, amelyek valamennyi muszlim és nem európai bevándorló Belgiumból való kiutasítására szólítottak fel, és kollektív bűnözéssel vádolták őket.

A **Féret kontra Belgium** ügyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a büntetőítélete nem sérti a 10. cikket (a véleménynyilvánítás szabadságához való jog).

ESETTANULMÁNY

Néhány húszas éveik elején-közepén járó fiatal ellen büntetőeljárást indítottak, mert egy felső középiskolában olyan szórólapokat terjesztettek, amelyekben a homoszexualitást „deviáns szexuális hajlamnak” minősítették, amely „erkölcsileg romboló hatással van a társadalom lényegére”, és „a HIV és az AIDS kialakulásáért okolható”.

A **Vejdland és társai kontra Svédország** ügyben az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy ezek a kijelentések gyűlöletbeszédnek minősültek, és ezért a(z arányos) börtönbüntetések és járulékos büntetések nem sértették a 10. cikket.

A **Lilliendahl kontra Izland** ügyben, amely az LGBT közösséget súlyosan sértő megjegyzésekre vonatkozott, amelyeket az interneten tettek közzé az általános és középiskolákban az LGBT tanulóknak nyújtott tanácsadással kapcsolatos vita keretében, az Európai Bíróság különbséget tett a gyűlöletbeszéd két kategóriája között: az **első kategóriába** a gyűlöletbeszéd legszélsőségebb esetei tartoznak, mint például az erőszakra és gyűlöletre uszító beszédek vagy a jól ismert történelmi tények revizionizmusa (pl. a holokauszt megtörténtének tagadása), amelyek általában rasszista eszmék népszerűsítését vagy az emberiség elleni bűncselekmények mentegetését fedik. Az ilyen típusú gyűlöletbeszéd nem részesülhet az Európai Egyezmény szerinti védelemben, mivel visszaélést jelent egy joggal (itt a véleménynyilvánítás szabadságával), és ezért ellentétes az Európai Egyezmény 17. cikkével, amely kimondja, hogy senki sem élhet az Európai Egyezményben biztosított jogokkal annak érdekében, hogy másokat megakadályozzon a jogaik gyakorlásában.

A gyűlöletbeszéd **második kategóriájába** azok a beszédek tartoztak, amelyekben nincs kifejezett erőszakra vagy gyűlöletre való felbujtás, de a kijelentések célja a lakosság bizonyos csoportjainak megsértése, rágalmazása vagy nevetségessé tétele. Ilyen esetekben az ilyen kijelentéseket tevő személy hivatkozhat arra, hogy a kijelentések az Európai Egyezmény 10. cikke, a véleménynyilvánítás szabadságához való jog alapján védelemben részesülnek, és a hazai bíróságok (és végső soron az Európai Bíróság) feladata lesz annak vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való jogukon bekövetkezett-e bármilyen korlátozás.

AZ INTERNET RENDŐRI FELÜGYELETE: AZ ONLINE GYŰLŐLET ELLENI KÜZDELEM

ESETTANULMÁNY

Beizaras és Levickas két fiatalember, akik párkapcsolatban éltek. Egyikük feltöltött magukról egy csókolózó fotót a (nyilvános) Facebook-fiókjára, hogy ezzel jelezze kapcsolatuk kezdetét. Ez több száz, az LMBT embereket becsmérlő online kommentet váltott ki. A hozzászólások egy része azonban súlyosabb volt, mivel közvetlen vagy közvetett fenyegetéseket tartalmazott a két férfi ellen.

A bűnüldöző hatóságok és a bíróságok elutasították az LMBT személyek elleni gyűlöletre és erőszakra való felbujtás miatt indított büntetőeljárás megindítását, arra hivatkozva, hogy a felperesek magatartása hozzájárult a gyűlöletkeltő kommentek közzétételéhez, és hogy a büntetőeljárás megindítása idő- és erőforráspazarlás lenne, és sértené a kommentelők szólásszabadsághoz való jogát.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete

A **Beizaras és Levickas kontra Litvánia** ügyben az Európai Bíróság megállapította a **8. cikk** (a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog) és a **14. cikk** (a megkülönböztetés elleni védelemhez való jog) megsértését.

Miközben elvben egyetértett a hazai bíróságokkal abban, hogy nem szabad könnyelműen büntetőjogi szankciókhoz folyamodni, emlékeztetett joggyakorlatára, amelyben megállapította, hogy a személy testi vagy lelki épségét sértő súlyos bűncselekmények, illetve a közvetlen szóbeli támadások és a faji indíttatású fizikai fenyegetések tekintetében **csak büntetőjogi intézkedések** biztosíthatják az áldozatok megfelelő védelmét, valamint a jövőben ezek rettenthetnek el a bűncselekményektől.

Az Európai Bíróság nem értett egyet a nemzeti bíróság azon megállapításával, hogy a felperesek magatartása provokatív volt. Úgy vélte, hogy még az a tény, hogy a felperesek szándékosan tették közzé a fényképet azzal a céllal, hogy nyilvános vitát indítsanak az LMBT személyek jogairól, nem elegendő ahhoz, hogy az provokatívnak minősüljön.

Az Európai Bíróság azt is megállapította, hogy a hazai bíróságok közvetve negatívan értékelték a felperesek **szexuális irányultságát**, amikor megjegyezték, hogy a fényképet csak a barátaik és más, azonos szexuális irányultságú személyek számára kellett volna hozzáférhetővé tenni.

Az Európai Bíróság ezután megvizsgálta a hozzászólások egy részét, amelyekben a kommentelők **Hitler** abbeli „**kudarcát**” siratták, hogy a homoszexuálisokat a zsidókkal együtt elégesse, vagy azt javasolták, hogy a homoszexuálisokat gázkamrába kellene dobni vagy élve elégetni.

Az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ilyen megjegyzések nem egyszerűen vulgárisak és sértőek, hanem **egyértelműen** olyan **gyűlöletbeszédnek minősülnek**, amelyre büntetőjogi szankcióknak kellene vonatkozniuk, és ezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy a hazai hatóságok más kisebbségek elleni gyűlöletbeszéd „enyhébb” eseteivel kapcsolatban elindították a büntetőeljárást.

Sőt, az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy akár **egyetlen gyűlöletkeltő bejegyzésnek** – különösen, ha az a felperesek halálára szólított fel – is elegendőnek kellett volna lennie ahhoz, hogy a hazai hatóságok lépéseket tegyenek.

1. melléklet

1. KISZOLGÁLTATOTT CSOPORTOK, SZTEREOTÍPIÁK, RENDŐRI MUNKA

1.1 VÁLOGATÁS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK RENDŐRKÉPZÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBÓL

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: ROMÁKKAL, RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK ÉS KISZOLGÁLTATOTTSÁGRA VAGY SZTEREOTÍPIÁKRA TETT HIVATKOZÁSOK

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2020	Nagy	Magyarország	3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2017	Király és Dömötör	Magyarország	8. cikk	Roma. A rasszista megnyilvánulásokkal szembeni védelem hiánya
2017	M.F.	Magyarország	3., 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A diszkrimináció eseményekben játszott esetleges szerepe kivizsgálásának elmulasztása
2016	R.B.	Magyarország	8. cikk	A felperes faji indíttatású bántalmazásra vonatkozó állításainak nem megfelelő kivizsgálása
2019	Lingurar	Románia	3., 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2017	Fogarasi és társai	Románia	3. cikk	Roma. Rossz bánásmód a rendőrség részéről. A hatékony nyomozás hiánya
2010	Carabulea	Románia	2., 3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A hatékony nyomozás elmulasztása
2020	A.P.	Szlovákia	3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2012	Koky	Szlovákia	3. cikk	Roma. Faji indíttatású erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2012	M. és társai	Olaszország és Bulgária	3. cikk	A hatékony nyomozás hiánya a magánszemélyek által elkövetett bántalmazás esetén
2010	Sashov és társai Anguelova	Bulgária	3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A hatékony nyomozás elmulasztása
2002		Bulgária	2., 3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A hatékony nyomozás elmulasztása
2018	Burlya és társai	Ukrajna	3., 8., 14. cikk	Roma. Faji indíttatású erőszak. A rasszista megnyilvánulásokkal szembeni védelem hiánya
2017	Alkovic	Montenegro	8., 14. cikk	Roma. Muszlim. Rasszista incidensek. A védelem biztosításának elmulasztása
2012	Kleyn és Aleksandrovich	Oroszország	2. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2011	Durdevic	Horvátország	3. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2005	Bekos, Koutropoulos	Görögország	3. és 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A diszkrimináció eseményekben játszott esetleges szerepe kivizsgálásának elmulasztása

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: ROMÁK, AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS ÜGYEK: MÁS CSOPORTOK, RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK ÉS KISZOLGÁLTATOTTSÁGRA, SZTEREOTÍPIÁKRA TETT HIVATKOZÁSOK

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2020	Polshina	Oroszország	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A nők számára a bántalmazástól és a testi épségük elleni támadásoktól való félelemtől mentes élethez szükséges feltételek megteremtésének elmulasztása
2019	Volodina	Oroszország	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A jogi keret hiánya a nők széles körben elterjedt erőszakkal és diszkriminációval szembeni védelmének biztosítása érdekében
2014	Antajev és társai	Oroszország	3., 14. cikk	Etnikai alapú bántalmazás. A lehetséges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2012	Makhashev	Oroszország	3., 14. cikk	Etnikai alapú erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2015	Identoba és mások	Grúzia	3., 11., 14. cikk	LMBT-alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2014	Begheluri és társai	Grúzia	3., 9., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2007	Jehova Tanúi Gldani Gyülekezetének tagjai (97)	Grúzia	3., 9., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2020	Beizaras és Levickas	Litvánia	8., 13. cikk	A gyűlöletbeszéd kivizsgálásának elmulasztása. Szexuális irányultság
2016	MC és AC	Románia	3., 14. cikk	LMBT-alapú erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges diszkriminatív indítékok figyelmen kívül hagyása
2017	Talpis	Olaszország	2., 3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. Élet. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hátrányos megkülönböztetés
2014	TM és CM	Moldova	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása.
2012	B.S.	Spanyolország	3., 14. cikk	Faj, nem. A különleges sebezhetőség figyelembevételének elmulasztása. A lehetséges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2010	Milanovic	Szerbia	3., 14. cikk	Vallási alapú erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2009	Opuz	Törökország	2., 3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: ROMA KÉRDÉSEK A RENDŐRSÉGI

ÜGYEKEN KÍVÜL, VALAMINT A KISZOLGÁLTATOTTSÁGRA ÉS A SZTEREOTÍPIÁKRA TETT HIVATKOZÁSOK

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2020	Hirtu és társai	Franciaország	8., 13. cikk	Kényszerkilakoltatások. Alternatív lakhatási lehetőségek hiánya. A hatékony jogorvoslat hiánya
2013	Lavida és társai	Görögország	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban
2012	Sampanis és társai	Görögország	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban
2008	Sampanis és társai	Görögország	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban
2012	I.G. és társai	Szlovákia	3., 8. cikk	Kényszersterilizáció A reprodukív jogok jogi garanciáinak hiánya
2011	V.C.	Szlovákia	3., 8. cikk	Kényszersterilizáció. A reprodukív jogok jogi garanciáinak hiánya
2020	Hudorovic és társai	Szlovénia	Nem sérti a 3., 8. és 14. cikket	Az ivóvízhez és a higiéniához való hozzáférés biztosításának elmulasztása
2016	Bagdonavicius és társai	Oroszország	8. cikk	Kényszerkilakoltatások és alternatív lakhatási lehetőségek hiánya
2014	CLR Valentin Câmpeanu nevében	Románia	2. cikk	Haláleset egészségügyi-szociális intézményben A hatékony kivizsgálás hiánya
2013	Horváth és Kiss	Magyarország	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban
2012	Yordanova és mások	Bulgária	8. cikk	Kényszerkilakoltatások és alternatív lakhatási lehetőségek hiánya
2010	Orsus és társai	Horvátország	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban
2009	Muñoz Diaz	Spanyolország	1., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	A roma házasság elismerésének megtagadása a túlélő hozzátartozói nyugdíj megállapítása céljából
2007	D.H. és társai	Cseh Köztársaság	2., 14. cikk 1. jegyzőkönyv	Hátrányos megkülönböztetés az oktatásban

2. A ROMÁKKAL ÉS A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁVAL KAPCSOLATOS EMBERI JOGI KÉRDÉSEK

2.1 VÁLOGATÁS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK RENDŐRKÉPZÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBÓL

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: RENDŐRSÉGET ÉRINTŐ ROMA ÜGYEK

MAGÁNSZEMÉLYEK TÁMADÁSAI ÉS A RENDŐRSÉG VÁLASZA

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2017	Škorjanec	Horvátország	3., 4. cikk	A faji indíttatású erőszak nem megfelelő kivizsgálása
2009	Beganović kontra Horvátország	Horvátország	3. cikk	A hatékony nyomozás és az erőszakkal szembeni védelem hiánya
2007	Šečić	Horvátország	3., 14. cikk	A faji indíttatású támadás hatékony kivizsgálásának hiánya
2012	M. és társai	Olaszország és Bulgária	3. cikk	A hatékony nyomozás hiánya a magánszemélyek által elkövetett bántalmazás esetén
2012	Yotova	Bulgária	3., 14. cikk	A faji indíttatású erőszak nem megfelelő kivizsgálása
2011	Dimitrova és társai	Bulgária	2. cikk	Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2010	Seidova és társai	Bulgária	2. cikk	Hatékony kivizsgálás elmulasztása. Az áldozat hozzátartozóinak a vizsgálathoz való hozzáféréseinek hiánya
2007	Angelova és Iliev	Bulgária	2., 14. cikk	A faji indíttatású támadás hatékony kivizsgálásának hiánya
2018	Lakatošová és Lakatoš	Szlovákia	2., 14. cikk	A faji indíttatású támadás hatékony kivizsgálásának hiánya
2012	Koky és társai	Szlovákia	3. cikk	Az erőszakos eset hatékony kivizsgálásának hiánya
2015	Balázs	Magyarország	14. cikk	Roma. Faji indíttatású erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása

ROMA FALVAK VAGY HÁZAK ELLENI TÁMADÁSOK ÉS A RENDŐRSÉG REAKCIÓJA

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2012	Lacatus és társai	Románia	3., 6., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. Lakóépületek lerombolása. Tisztességes eljárás
2009	Tănase és társai	Románia	3., 6., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. Faji előítélet. Tisztességes eljárás
2007	Gergely	Románia	3., 6., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. Lakóépületek lerombolása. Tisztességes eljárás
2005	Moldovan (1. sz.) és társai	Románia	3., 6., 8. cikk14	Rasszista támadások. Lakóépületek lerombolása. Tisztességes eljárás. Hátrányos megkülönböztetés
2005	Moldovan (2. sz.) és társai	Románia	3., 6., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. Lakóépületek lerombolása. Tisztességes eljárás. Hátrányos megkülönböztetés
2018	Burlya és társai	Ukrajna	3., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. A védelem biztosításának elmulasztása. A rasszista indítékok hatékony kivizsgálásának hiánya
2007	Kalanyos és társai	Románia	3., 6., 8., 14. cikk	Rasszista támadások. Lakóépületek lerombolása. Tisztességes eljárás
2012	Fedorchenko és Lozenko	Ukrajna	2., 14. cikk	Rasszista támadások. A hatékony vizsgálatok és az esetleges rasszista indítékok hiánya

LŐTT SEBEK A RENDŐRI BEAVATKOZÁS VAGY LETARTÓZTATÁS SORÁN

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2010	Vasil Sashov Petrov	Bulgária	2., 13. cikk	Lőfegyverhasználat. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2005	Nachova és társai	Bulgária	2., 14. cikk	Lőfegyverhasználat, hatékony nyomozás hiánya, annak vizsgálata, hogy a diszkrimináció szerepet játszott-e az eseményekben
2020	Andreea-Marusia Dumitru Románia	Románia	2. cikk	Lőfegyverhasználat. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2011	Soare és társai	Románia	2. cikk	Lőfegyverhasználat. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2014	Guerdner és társai	Franciaország	2. cikk	Lőfegyverhasználat

HALÁLESET RENDŐRSÉGI ŐRIZETBEN VAGY FOGVA TARTÁSBAN

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2010	Velikova	Bulgária	2. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2006	Ognyanova és Choban	Bulgária	2., 3., 5., 13. cikk	Rossz bánásmód, hatékony nyomozás hiánya
2002	Anguelova	Bulgária	2., 3., 5., 13. cikk	Az orvosi ellátás elmulasztása, a hatékony kivizsgálás hiánya
2015	Ion Bălășoiu	Románia	3. cikk	Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2012	Kleyn és Aleksandrovich	Oroszország	2. cikk	A halál okának megállapítására irányuló észszerű lépések hiánya. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2010	Mižigárová	Szlovákia	2. cikk	Az élet védelmének hiánya, a hatékony vizsgálat hiánya

A RENDŐRSÉG ÁLTAL ELKÖVETETT ROSSZ BÁNÁSMÓD

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2010	Stefanou	Görögország	3. cikk	Rossz bánásmód
2007	Petropoulo u- Tsakiris	Görögország	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának hiánya
2005	Bekos és Koutropoulos	Görögország	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2011	Durdevic	Horvátország	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2020	X és Y	Észak-Macedónia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2008	Dzeladinov és társai	FYR Macedónia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2008	Sulejmanov	FYR Macedónia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2007	Jašar	FYR Macedónia	3. cikk	A rossz bánásmód hatékony kivizsgálásának hiánya
2019	Lingurar kontra Románia	Románia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. A lehetséges rasszista motiváció kivizsgálásának hiánya – rendőrségi művelet

A RENDŐRSÉG ÁLTAL ELKÖVETETT ROSSZ BÁNÁSMÓD

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2016	Gheorghijă és Alexe	Románia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2017	Fogarasi és társai	Románia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2016	Boacă és társai	Románia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. A hatékony vizsgálatok és az esetleges rasszista indítékok hiánya
2015	Ciorcan és társai	Románia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. A hatékony vizsgálatok és az esetleges rasszista indítékok hiánya
2010	Carabulea	Románia	2., 3. cikk	Rossz bánásmód. A hatékony nyomozás elmulasztása
2008	Stoica kontra Romania	Románia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának hiánya
2007	Cobzaru	Románia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának hiánya
2020	Nagy	Magyarország	3. cikk	A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2017	M.F.	Magyarország	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának hiánya
2012	Kiss Borbála	Magyarország	3. cikk	A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2020	R.R. és R.D	Szlovákia	3., 14. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának hiánya
2020	A.P. kontra Szlovákia	Szlovákia	3. cikk	Rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2016	Adam kontra Szlovákia	Szlovákia	3. cikk	A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása

RASSZISTA ZAKLATÁS, SZÓBELI BÁNTALMAZÁS MAGÁNSZEMÉLYEK RÉSZÉRŐL, A RENDŐRSÉG VÁLASZA

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2017	Király és Dömötör	Magyarország	8. cikk	Romaellenes felvonulások. A rasszista megnyilvánulásokkal szembeni védelem hiánya
2016	R.B.	Magyarország	8. cikk	A felperes faji indíttatású bántalmazásra vonatkozó állításainak nem megfelelő kivizsgálása
2013	Vona	Magyarország	11. cikk	Az egyesület feloszlata a romaellenes felvonulások és a rasszista ideológia miatt

3. DISZKRIMINÁCIÓ, RENDŐRI MUNKA

3.1 VÁLOGATÁS AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK RENDŐRKÉPZÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBÓL

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: ROMÁK, RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK ÉS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSRE TETT HIVATKOZÁSOK

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2019	Lingurar	Románia	3., 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. Faji alapú profilalkotás
2018	Lingurar és társai	Románia	3., 14. cikk	Túlzott erőszak alkalmazása, a rasszista indíttatású bántalmazásra vonatkozó állítások kivizsgálásának hiánya
2016	Boacă és társai	Románia	3., 14. cikk	Rendőrség. A diszkriminációval kapcsolatos panaszok kivizsgálásának hiánya
2015	Ciorcan és társai	Románia	2., 14. cikk	Rendőrség. A diszkriminációs indítékok kivizsgálásának hiánya
2012	Lacatus és társai	Románia	6., 8., 14. cikk	Harmadik fél által elkövetett erőszak. Elfogult bírósági döntések, a hatóságok mulasztása a jogsértések orvoslásában
2010	Stoica	Románia	6., 14. cikk	Faji alapon elfogult ügyészi és rendőrségi vizsgálatok. A rendőrség diszkriminatív hozzáállása.
2007	Cobzaru	Románia	3., 13., 14. cikk	Az ügyész faji alapon elfogult nyomozása, a lehetséges faji indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2005	Moldovan és társai	Románia	6., 8., 14. cikk	Harmadik fél által elkövetett erőszak. Faji alapon elfogult bírósági határozatok, a hatóságok mulasztása a jogsértések orvoslásában
2017	Király és Dömötör	Magyarország	8. cikk	Roma. Faji indíttatású erőszak
2017	M.F.	Magyarország	3., 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2016	R.B.	Magyarország	8. cikk	A felperes faji indíttatású bántalmazásra vonatkozó állításainak nem megfelelő kivizsgálása
2015	Balázs	Magyarország	3., 14. cikk	Roma. Faji indíttatású erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2008	Sampanis és társai	Görögország	14, 1 cikk12. jegyzőkönyv	Oktatáshoz való jog. Rasszista megnyilvánulások

**AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: ROMÁK, RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS
KÉRDÉSEK ÉS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSRE TETT HIVATKOZÁSOK**

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2007	Petropoulou Tsakiris	Görögország	3. és 14. cikk	Rendőrség. A lehetséges faji indítékok kivizsgálásának elmulasztása, a rendőrség diszkriminatív hozzáállása
2005	Bekos, Koutropoulos	Görögország	3. és 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. A diszkrimináció eseményekben játszott esetleges szerepe kivizsgálásának elmulasztása
2012	Yotova	Bulgária	2., 14. cikk	Rendőrség. A faji indíttatású bűncselekmények megfontolásának és a megfelelő vádemelés elmulasztása
2007	Angelova és Iliev	Bulgária	2., 14. cikk	Rendőrség. A faji indíttatású bűncselekmények megfontolásának és a megfelelő vádemelés elmulasztása
2005	Nachova és társai	Bulgária	2., 14. cikk	Rendőrség. Lőfegyverhasználat. A lehetséges rasszista indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2020	R.R. és R.D	Szlovákia	3., 14. cikk	Roma. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2018	Lakatošová és Lakatoš	Szlovákia	2., 14. cikk	Roma indíttatású erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2018	Burlya és társai	Ukrajna	3., 8., 14. cikk	Roma indíttatású erőszak. A rasszista megnyilvánulásokkal szembeni védelem hiánya
2012	Fedorchenko, Lozenko	Ukrajna	2., 14. cikk	Magánszemély által elkövetett erőszak. A lehetséges rasszista/etnikai indítékok kivizsgálásának hiánya
2017	Škorjanec	Horvátország	3., 14. cikk	A faji indíttatású erőszak nem megfelelő kivizsgálása
2007	Šečić	Horvátország	3., 14. cikk	Magánszemély által elkövetett erőszak. A rendőrség elmulasztja figyelembe venni a faji indíttatású bűncselekményeket
2017	Alkovic	Montenegró	8., 14. cikk	Roma. Muszlim. Rasszista incidensek. A védelem biztosításának elmulasztása

**AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: MÁС CSOPORTOK,
RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK ÉS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSRE TETT HIVATKOZÁSOK**

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2020	Aghdgomelashvili és Japaridze	Grúzia	3., 14. cikk	LMBT-alapú erőszak. Rendőrség. Hátrányos megkülönböztetés. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2015	Identoba és mások	Grúzia	3., 11., 14. cikk	LMBT-alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. A hatékony nyomozás elmulasztása
2014	Begheluri és társai	Grúzia	3., 9., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. A hatékony nyomozás elmulasztása
2007	Jehova Tanúi Gldani Gyülekezetének tagjai (97)	Grúzia	3., 9., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. A hatékony nyomozás elmulasztása
2020	Munteanu	Moldova	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2014	TM és CM	Moldova	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2013	Mudric	Moldova	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2013	Eremia	Moldova	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2016	M.G.	Törökország	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2016	Halime Kilic	Turkey	2., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2009	Opuz	Turkey	2., 3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2020	Polshina	Oroszország	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A nők számára a bántalmazástól és a testi épségük elleni támadásoktól való félelemtől mentes élethez szükséges feltételek megteremtésének elmulasztása
2019	Volodina	Oroszország	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A jogi keret hiánya a nők széles körben elterjedt erőszakkal és diszkriminációval szembeni védelmének biztosítása érdekében
2014	Antajev és társai	Oroszország	3., 14. cikk	Etnikai alapú bántalmazás. A lehetséges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2012	Makhashev	Oroszország	3., 14. cikk	Etnikai alapú erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2020	Kornilova	Ukrajna	3., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A kötelesség elmulasztása az incidens esetleges vallási indítékának feltárására és annak megállapítására, hogy a vallási előítélet szerepet játszott-e
2020	Zahubnya és Tabacskova	Ukrajna	3., 14. cikk	Vallási indíttatású erőszak. A kötelesség elmulasztása az incidens esetleges vallási indítékának feltárására
2017	Grigoryan és Sergejeva	Ukrajna	3., 14. cikk	Etnikai előítélet. Rendőrség. Rossz bánásmód. A rendőrsőn alkalmazott bánásmód mögött meghúzódó esetleges faji vagy etnikai indítékok feltárásának elmulasztása

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA ELŐTT FOLYÓ ÜGYEK: MÁS CSOPORTOK,

RENDŐRSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK ÉS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSRE TETT HIVATKOZÁSOK

ÉV	ÜGY	ÁLLAM	JOGSÉRTÉS	AZ ÜGY TÁRGYA
2017	Balsan	Románia	3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. A megfelelő védelem biztosításának elmulasztása. Diszkriminatív magatartás
2016	MC és AC	Románia	3., 14. cikk	LMBT-alapú erőszak. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. A lehetséges diszkriminatív indítékok figyelmen kívül hagyása
2020	Makuchyan és Minasyan	Azerbajdzsán Magyarország	2., 14. cikk	A diszkriminációra vonatkozó vitatható állítás cáfolatának elmulasztása. Az elkövető büntetlensége ok-okozati összefüggésben áll az áldozatok etnikai hovatartozásával
2020	Beizaras és Levickas	Litvánia	8., 13. cikk	Szexuális irányultság. A gyűlöletbeszéd kivizsgálásának elmulasztása.
2017	Talpis	Olaszország	2., 3., 14. cikk	Nemi alapú erőszak. Élet. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hátrányos megkülönböztetés
2017	Grigoryan és Sergejeva	Ukrajna	3., 14. cikk	Etnikai előítélet. Rendőrség. Rossz bánásmód. A rendőrsőn alkalmazott bánásmód mögött meghúzódó esetleges faji vagy etnikai indítékok feltárásának elmulasztása
2014	Abdu	Bulgária	3., 14. cikk	Faji előítélet. Hatékony kivizsgálás elmulasztása. Az erőszak lehetséges rasszista indítékainak kivizsgálásának elmulasztása
2012	Virabyan	Örményország	3., 14. cikk	Politikai indíték. Politikai indíttatású rendőri bántalmazás kivizsgálásának elmulasztása.
2012	B.S.	Spanyolország	3., 14. cikk	Faj, nem. A különleges sebezhetőség figyelembevételének elmulasztása. Az esetleges diszkriminatív indítékok kivizsgálásának elmulasztása
2010	Milanovic	Szerbia	3., 14. cikk	Vallási alapú erőszak. A jogellenes cselekmények megelőzésének elmulasztása. Hatékony kivizsgálás elmulasztása
2009	Turan Cakir	Belgium	3., 14. cikk	Faji előítélet. A rendőrség által elkövetett rossz bánásmód. Annak megállapításának elmulasztása, hogy a diszkriminatív magatartás szerepet játszhatott-e

4. melléklet

4. VÁLOGATÁS A FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK ÉS EGYÉB GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK NYOMOZÁSÁRA VONATKOZÓ UTASÍTÁSOKBÓL VAGY PROTOKOLLOKBÓL

4.1 PROTOKOLLOK, UTASÍTÁSOK, IRÁNYMUTATÁSOK A BŰNÜLDÖZŐ ÉS/VAGY IGAZSÁGÜGYI SZERVEK SZÁMÁRA: FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK ÉS EGYÉB GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK NYOMOZÁSA

Az alábbi táblázat különböző forrásokból összeszedett információkat tartalmaz a különböző formájú hivatalos dokumentumok (körlevelek, utasítások, iránymutatások, kézikönyvek) meglétéről, amelyek a rendőrök, ügyészek vagy bírák számára nyújtanak útmutatást a faji indíttatású bűncselekmények azonosításához, üldözéséhez és elítéléséhez. Bár minden erőfeszítést megtettünk annak biztosítására, hogy az alábbi információk teljesek és naprakészek legyenek, ez nem mindig volt lehetséges, mivel az ilyen hivatalos dokumentumok gyakran nem nyilvánosak. Ahol lehetséges, ott vagy magukra a hivatalos dokumentumokra vagy a meglétükről szóló információ forrására mutató linkeket adunk meg. Eltérő rendelkezés hiányában minden hivatkozás az adott nemzeti nyelven készült eredeti dokumentumra mutat.

A hivatkozások többnyire az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének jelentéseiből, az Európa Tanács Bírósági Végrehajtási Főosztályának dokumentumaiból és különböző kormányzati jelentésekből származnak:

ORSZÁG	RENDŐRSÉGI ÚTMUTATÁS	ÜGYÉSZSÉGI ÚTMUTATÁS	BÍRÓSÁGI ÚTMUTATÁS
AUSZTRIA	A rendőrség belső iránymutatása a politikai indíttatású bűncselekmények azonosításáról (beleértve a gyűlölet-bűncselekményeket is), nem nyilvános		
CIPRUS	A rendőrfőnök 3/38. számú utasítása a rasszista erőszak, az ideggyűlölet és a megkülönböztetés kezeléséről és leküzdéséről. A rendőrfőnök körlevele A faji alapú ügyek kivizsgálásáról, 2009. A rendőrfőnök körlevele A rasszista bűncselekményekkel és intoleranciával kapcsolatos büntetőügyek kivizsgálásáról, 2015. A rendőrfőnök körlevele A rendőrség tagjai által tanúsított rasszista magatartás elkerüléséről, 2018.		

ORSZÁG	RENDŐRSÉGI ÚTMUTATÁS	ÜGYÉSZSÉGI ÚTMUTATÁS	BÍRÓSÁGI ÚTMUTATÁS
HORVÁTORSZÁG	Emberi Jogi Hivatal, Horvátország kormánya, <u>Jegyzőkönyv a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokról, 2011</u>	Államügyészi Hivatal, Utasítás a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek kezeléséről, 2006	
CSEH KÖZTÁRSASÁG	A gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos belső módszertani kézikönyvek, amelyeket az In Justitia nem kormányzati szervezet készített, nem nyilvánosak.		
DÁNIA	2/2011. számú Főügyészi utasítás <u>A Büntető Törvénykönyv 266b. szakasza és a faji alapon történő eltérő bánásmód tilalmáról</u> szóló törvény megsértésével <u>kapcsolatos ügyek</u> és a Büntető Törvénykönyv 81. szakasza (1) bekezdésének vi. pontja alkalmazás esetlegesen alkalmazandó ügyek feldolgozásáról	2/2011. számú Főügyészi utasítás	
ÉSZTORSZÁG	Igazságügyi Minisztérium, Utasítás a gyűlölet-bűncselekmények meghatározásáról és az előítéletesség típusainak magyarázatáról		
FINNORSZÁG	Nemzeti Rendőrségi Hivatal, 2020/2011/2098. számú utasítása 2011-től		
FRANCIAORSZÁG	Rendőrségi útmutató a gyűlölet-bűncselekmények nyomozásáról és a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak segítségéről, nem nyilvános		
NÉMETORSZÁG	A politikai indíttatású bűncselekményekre (beleértve a gyűlölet-bűncselekményeket is) vonatkozó rendőrségi nyomozati iránymutatások, utasítások és gyakorlati szabályzatok, nem nyilvános		
GÖRÖGORSZÁG	Rendőrségi körlevél, 7100/25/14-δ'. sz., A rasszizmus, idegengyűlölet és megkülönböztetés elleni küzdelemről a rendőri tevékenység során, 2014	Legfelsőbb Bírósági Ügyészség, 5/2018. körlevél A rasszista erőszakkal kapcsolatos ügyiratokra vonatkozó statisztikákról	
MAGYARORSZÁG	30/2019. számú Rendőr-főkapitánysági utasítás, Utasítás a gyűlölet-bűncselekmények kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok ellátásáról, 2019		
ÍRORSZÁG	Rendőrség, irányelvek a gyűlölet-bűncselekmények azonosításáról és nyilvántartásáról, pl. 04/2007. számú Rendőr-főkapitánysági utasítás		
LETTORSZÁG	3487/2017. számú Nemzeti rendőrbiztosi utasítás, Irányelvek a nemzeti rendőrök számára a gyűlölet-bűncselekmények azonosításáról és kivizsgálásáról, 2017		

HOLLANDIA	Rendőrség, belső irányelvek a gyűlölet-bűncselekmények azonosításáról és nyilvántartásáról		
ORSZÁG	RENDŐRSÉGI ÚTMUTATÁS	ÜGYÉSZSÉGI ÚTMUTATÁS	BÍRÓSÁGI ÚTMUTATÁS
SZLOVÁKIA	A Belügyminisztérium 115/2014. sz. rendelete A szélsőségek és a szurkolói erőszak elleni küzdelemben tanúsított magatartásról		Gyakorlati útmutató, Alapvető információk és bevált gyakorlatok a különleges motívum miatt elkövetett bűncselekmények megítéléséhez, a Büntető Törvénykönyv 140. szakaszának e) pontja szerint, 2019
SVÉDORSZÁG	Rendőrség, útmutató a gyűlölet-bűncselekmények azonosításáról és nyilvántartásáról, nem nyilvános		
UKRAJNA	Rendőrségi utasítás, a gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálására vonatkozó ajánlások kötelező alkalmazásáról, a gyűlölet-bűncselekmények elleni büntetőeljárást megelőző nyomozás ellenőrzéséért felelős tisztviselők meghatározásáról, 2019		
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	A Belügyminisztérium Rendőrségi Normákért Felelős Osztálya/Rendőrfőnökök Szövetsége, Gyűlölet-bűncselekmények: Minőségi szolgáltatás nyújtása – bevált gyakorlatok és taktikai iránymutatás, 2005 Királyi Ügyészség, Útmutató rendőröknek és koronaügyészeknek, 5. kiadás, 2013 Rendőrségi Akadémia, Gyűlölet-bűncselekmények: operatív útmutató, 2014	Királyi Ügyészség, a főügyész Rendőrségi tisztviselők és koronaügyészek útmutatója az 1984. évi rendőrségi és bűnügyi bizonyítási eljárásról szóló törvény S37A szakasza alapján, 5. kiadás, 2013	

5. melléklet

5. KÉPZÉSI MENETREND

MINTA KÉPZÉSI JAVASLAT

Az Európa Tanács normái a faji indíttatású erőszakról és a megkülönböztetésmentességről, különös tekintettel a romákra

A ROMÁK ÉS A VÁNDORLÓK EURÓPÁBAN: KIINDULÓPONT A RENDŐRSÉG ÉS A ROMÁK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK JAVÍTÁSÁNAK MÓDJAIHOZ

Eszközök	A képzés általános leírása
Időzítés	Legfeljebb 2,5 óra (a résztvevők ismereteinek, tudatosságának és a roma kérdésekkel kapcsolatos kitettségének szintjétől függően)
Célkitűzés	A roma közösségek közös jellemzőinek és strukturális akadályainak vagy kihívásainak megértése Európában
Fókuszban	<p>Roma közösségek Európában: a rendőrség számára releváns szempontok</p> <ul style="list-style-type: none"> • A roma csoportok sokfélesége és az Európa Tanács roma és vándorló csoportokra vonatkozó terminológiája • A cigány/roma kifejezés használata és a rendőrségre vonatkozó jelentősége • A romák történelmi kihívásai (pl. rabszolgaság, holokauszt, deportálások stb.) • A COVID-19 hatása és az európai szintű intézményi válaszok • Az Európa Tanács és az EU társadalmi befogadással <p>kapcsolatos intézkedései Kiszolgáltatott csoportok, európai</p> <p>keret: a rendőrség számára releváns szempontok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiszolgáltatott csoportok az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt • Az állami védelem a kiszolgáltatott csoportok esetében • A romák mint kiszolgáltatott csoport az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt • A rendőrség kötelezettségei a romákkal mint kiszolgáltatott csoporttal szemben
Módszerek	Powerpoint prezentáció, interaktív beszélgetések, videóanyagok
Erőforrások	Eszköztár a rendőrök számára 1. szakasz: A romák és a vándorlók

Az Európa Tanács normái a faji indíttatású erőszakról és a megkülönböztetésmentességről, különös tekintettel a romákra

A SZTEREOTÍPIÁK, ELŐÍTÉLETEK ÉS A CIGÁNYELLENESÉG KEZELÉSE

Eszközök	A képzés általános leírása
Időzítés	Legfeljebb 2,5 óra (a sztereotípiákkal, előítéletekkel és cigányellenességgel kapcsolatos fogalmak ismeretének és tudatosságának szintjétől függően)
Célkitűzés	A romákkal szembeni sztereotípiák és előítéletek megértése, valamint annak megértése, hogy miként befolyásolhatják a rendőrség munkáját a roma közösségek megszólítása során
Fókuszban	<p>Sztereotípiák, előítéletek és cigányellenesség</p> <ul style="list-style-type: none"> • A sztereotípiák és előítéletek fogalmának megvitatása • Széles körben elterjedt sztereotípiák a romákkal kapcsolatban • A „cigány” kifejezés különböző kontextusokban való használatának következményei • Példák a helyes rendőrségi gyakorlatra <p>Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sztereotípiák, a rendőrséggel és a roma közösségekkel kapcsolatos releváns esetek • A rendőrség munkáját érintő jelentőség
Módszerek	Powerpoint prezentáció, interaktív beszélgetések, videóanyagok
Erőforrások	Eszköztár a rendőrök számára 2. szakasz: Sztereotípiák, előítéletek, cigányellenesség

AZ EURÓPA TANÁCSNAK A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁRA VONATKOZÓ NORMÁI ÉS SZERVEI

Eszközök	A képzés általános leírása
Időzítés	Legfeljebb 2,5 óra (az Európa Tanács tárgyra vonatkozó eszközeinek ismertségi szintjétől függően)
Célkitűzés	Az Európa Tanács rendőrségi és roma kérdésekkel foglalkozó eszközeinek tudatosítása, beleértve a faji indíttatású erőszakot, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának a romák kérdésekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlatának megértése
Fókuszban	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európa Tanács rendőrségi szempontból releváns eszközei és elvei • A romákkal kapcsolatos bevált rendőrségi gyakorlatok a különböző tagállamokban • Az Európa Tanács emberi jogi munka szempontjából releváns intézményei • Az Emberi Jogok Európai Egyezményének relevanciája a rendőrség munka szempontjából • Az Emberi Jogok Európai Bírósága • A rendőrök emberi jogai és az Emberi Jogok Európai Egyezménye • Az Egyezmény alapján felmerülő állami felelősség
Módszerek	Powerpoint prezentáció, interaktív beszélgetések
Erőforrások	Eszköztár a rendőrök számára 3. szakasz: Az Európa Tanácsnak a rendőrség munkájára vonatkozó normái és releváns szervei

Az Európa Tanács normái a faji indíttatású erőszakról és a megkülönböztetésmentességről, különös tekintettel a romákra

AZ EURÓPA TANÁCS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESSÉGRE VONATKOZÓ, A RENDŐRSÉG MUNKÁJÁBAN RELEVÁNS NORMÁI

Eszközök	A képzés általános leírása
Időzítés	Legfeljebb 3,5 óra (a diszkriminációval és a vonatkozó jogi normákkal kapcsolatos ismeretek és tudatosság szintjétől függően)
Célkitűzés	A megkülönböztetésmentesség elvének és az alkalmazandó jogi normáknak, az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában felvázolt, a rendőrség munkája szempontjából releváns kötelezettségek megértése
Fókuszban	<p>A rendőrség számára releváns alapelvek és eszközök</p> <ul style="list-style-type: none"> Az Európa Tanács eszközei és elvei <p>Megkülönböztetési formák a rendőrség szempontjából releváns európai jogban</p> <ul style="list-style-type: none"> Az Emberi Jogok Európai Bíróságának vagy az Európai Bíróságnak a rendőrség szempontjából releváns ítélkezési gyakorlata Közvetlen megkülönböztetés, asszociatív megkülönböztetés, zaklatás és diszkriminációra való utasítás, többszörös vagy interszekcionális megkülönböztetés, közvetett megkülönböztetés A diszkriminatív hozzáállással okozott erőszak és a rendőrségre vonatkozó kötelezettségek
Módszerek	Powerpoint prezentáció, interaktív beszélgetések, videóanyagok
Erőforrások	Eszköztár a rendőrök számára 4. rész Az Európa Tanács megkülönböztetésmentességre vonatkozó, a rendőrség munkájában releváns normái

FAJI INDÍTTATÁSÚ BŰNCSELEKMÉNYEK AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁBAN

Eszközök	A képzés általános leírása
Időzítés	Legfeljebb 3,5 óra (a faji indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos normák és gyakorlat ismeretének és tudatosságának szintjétől függően)
Célkitűzés	A faji indíttatású bűncselekmények és az Európa Tanács rendőrségre vonatkozó normáinak, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatának megértése Faji indíttatású bűncselekmények és rasszista incidensek: fogalom és megnyilvánulások
Fókuszban	<ul style="list-style-type: none"> A faji indíttatású bűncselekmény fogalmának operatív meghatározása <p>A faji indíttatású bűncselekmények tipológiája az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt</p> <ul style="list-style-type: none"> Szélsőséges csoportok tagjai által elkövetett bűncselekmények Szélsőjobb oldali csoportok által tüntetések során elkövetett bűncselekmények A romák ellen véletlenszerűen elkövetett bűncselekmények Etnikai hovatarozással vagy téves azonosítással motivált bűncselekmények Vegyes indítékkal elkövetett bűncselekmények Etnikai profilalkotás rendőrségi műveletek révén Gyűlöletbeszéd és online gyűlöletkeltés
Módszerek	Powerpoint prezentáció, interaktív beszélgetések, videóanyagok
Erőforrások	Eszköztár a rendőrök számára 5. szakasz: Faji indíttatású bűncselekmények az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában

A roma és vándorló közösségek széles körű és tartós megkülönböztetéstől és cigányellenességtől szenvednek – amelyet a rasszizmus egy sajátos, előítéletekből és sztereotípiákból táplálkozó formájaként ismernek el –, és a megkülönböztetés számos más formájának is áldozatai, beleértve a zaklatást, a gyűlöletbeszédet és a gyűlölet-bűncselekményeket az Európa Tanács számos tagállamában. A megkülönböztetés az emberi jogok megsértésének ma is legelterjedtebb formája Európában, amely aránytalanul nagy mértékben érinti a roma és az vándorló közösségeket.

Az Európa Tanács Romák és Vándorlók Csoportja elkötelezett a diszkrimináció és a cigányellenesség elleni küzdelem mellett, következetes és átfogó megközelítéssel, amely magában foglalja a jogi és politikai válaszokat, a követelmények megállapítását, a kormányközi együttműködést, a tagállamok támogatását, a képzést stb.

A rendőrök az igazságszolgáltatási rendszer élvonalába tartoznak, mivel az elsők között kerülnek kapcsolatba a gyűlöletbeszéd, a zaklatás, a faji indíttatású bűncselekmények és az emberi jogok megsértésének más formáival, és ezért kulcsfontosságúak a roma és vándorló közösségek igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáféréseinek biztosításában.

A rendőröknek szóló eszköztárat elsősorban arra kell használni, hogy a rendőröket tájékoztassa a roma és vándorló közösségek alapvető értékeiről és normáiról, a rendőri tevékenysége során, de hasznos lehet más bűnüldöző tisztviselők és a téma iránt érdeklődők számára is.

Az eszköztár tájékoztatást nyújt a roma és vándorló közösségek európai helyzetéről, valamint arról, hogy az Európa Tanács normái hogyan alkalmazhatók a rendőrségre, valamint a romákra és vándorlókra. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélezési gyakorlatát is tartalmazza, azzal a céllal, hogy támogassa a rendőröket az emberi jogok megsértésének jobb megértésében, kivizsgálásában és büntetőeljárás alá vonásában. Végezetül az eszköztár figyelemfelkeltő és oktatási eszközként is használható, mivel javaslatokat tartalmaz rendőrökkel/rendőröknek, valamint a bűnüldöző szervek más tisztviselőinek szervezett képzési eseményekre és tájékoztatókra.

HU

www.coe.int

Az Európa Tanács a kontinens legfontosabb emberi jogi szervezete. A szervezetnek 46 tagállama van, melyek között az Európai Unió valamennyi tagja megtalálható. Az Európa Tanács valamennyi tagállama aláírta az Emberi Jogok Európai Egyezményét, melynek célja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelme. Az Egyezmény végrehajtását a tagállamokban az Emberi Jogok Európai Bírósága felügyeli.

